

Naročnina

za državo SHS:
za mesec Din 26
za pol leta 126
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petilna vrsta
malih oglaš po Din 1.50 in
Din 2.00, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.00 in 4.00,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.00.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Posilnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnistva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Tako protestira svobodna Ljubljana proti nasilstvu.

Zaplemba »Slovenca«.

Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.

Št. 15-38.

Zaplemba:

»Slovenec« št. 136.

Ljubljana, dne 192 .

Odredba.

Prepoveduje se razširjanje in
prodajanje št. 136 v Ljubljani izhaja-
jočega časopisa »Slovenec« od dne
15.-6. 1924 radi članka(ov):

1. Tako protestira svobodna Ljublja-
na proti nasilstvu.

2.

3.

od besede:

1. Ljubljana še ni videla . . .

2. V podčlanku izjava Neodvisne del.
stranke obakrat besede »čin nasi-
lja«

3. V podčlanku izjava soc. kluba sta-
vek »Če pogledam«

do besede:

1. »za nas«

2.

3. vsako nasilje.

Vsebina tega članka (teh član-
kov) more utemeljiti hudodelstvo po
§ 65 a k. z. in člen 13. in 183 ustave.

Izvršitev zaplembe je poverjena
pol. detektivu Kek.

V Ljubljani dne 15. 6. 1924.

Po naredbi ministrstva za notra-
nje zadeve, oddelek za javno bezbed-
nost z dne 13. 10. 1921, J. B. št. 30797
je razširjevanje druge izdaje te števil-
ke nedopustno.

(Podpis nečitljiv.)

Gospodu Franc Kremžar

kot odgovornemu uredniku lista

»Slovenec«

Ljubljani.

Žig policijskega ravnateljstva.

To odredbo je prejela uprava »Slo-
venca« v nedeljo zjutraj malo po tem, ko
je policija prevzela 2 izvoda »Slovenca«
za cenzuro. Zgodilo se je namreč, da je
v nedeljo malo pred 5. uro zjutraj prišel
v upravnistvo polic. agent, ki je izročil
slednji službeni nalog:

Štev. 15-38.

Preds.

Službeni nalog.

Detektivu Ivan-u Podobniku se
naroča, da prevzame obvezna izvoda
dnevnika Slovenca št. 136. z dne
15.-6. 1924 v tiskarni oziroma v ured-
ništvu in da jih dostavi policijski di-
rekciji in državnemu pravdnistvu.

Kr. policijska direkcija v Ljub-
ljani, dne 15. 6. 1924.

Žig policijskega ravnateljstva.

Dr. Guštin.

Prevzel 2 komada 15. 6. 1924 ob
4.38 uri.

Podobnik.

Na črnili je bilo ugotovljeno, da je
bil »službeni nalog« pisan že prej, da pa
je bilo v nedeljo zjutraj na nalogu izpolnje-
no ime in datum. Ugotavljamo pa tudi,
da je bil to prvi slučaj, da je policija na
ta način hotela priti do svojih obveznih
izvodov. To je začetek nove prakse, ki
se je začela pri našem listu.

Preteklo pa je le malo časa, odkar je
odšel detektiv, ko so se vrnili policijski
organi ob 5¼ ter izvršili zaplembo ter
izročili zgoraj objavljeno odredbo. Straš-
no h'ro znajo gospodje cenzorji brati ča-
sopise. V tem pogledu zaslužijo vso čast
in vse priznanje. Bero tedaj hitro. Ampak
v taki naglici se človek lahko zmoti. In
zato si je gospodom primerilo, da so za-
plenili »Slovenca« na podlagi § 65 a kaz.
zak. radi hujškanja proti državi.

Mi ugotavljamo, da je bil »Slovenec«
zaplenjen radi članka in poročila o pro-
testu Ljubljane proti razpustu obč. sveta.
To zaplemba je včeraj sodišče baje že
potrdilo, toda o svoji razsodbi nas še ni
obvestilo. Zato ne poznamo razlogov so-
dišča. Opiramo se zato le na odredbo
policije, ki pravi, da je naše poročilo in
članek prišlo v konflikt s § 65 a kaz. zak.
radi hujškanja proti državi. In tu moramo
izreči jasno svojo besedo!

V uvodnem članku se niti z besedo
ni napadala država, ampak le vladajoči
režim. Sicer se nam je že očitalo včasih,
da se tudi proti režimu in vladi ne sme
zabavljati, ker bi potem kdo utegnil mi-
sliti, da je režim država. Drugi zopet se
boje, da bi zasovražil kdo državo, če
vidi, da je vladal zanič. Toda ljudje
znajo v resnici dobro ločiti državo od
vlade in režima. Po praksi, ki se je v
nedeljo začela pri nas, ne bo mogoča več
nobena kritika vlade in z njo zvezanih
režimovcev. To pa je za nas načelno vpra-
šanje. In zato bomo šli do zadnje sodne
inštanice, da rešimo tudi v teh razmerah
načelo svobodne kritike vlade in njenih
dejanj!

Kar se tiče poročila samega, moramo
pa reči, da so o protestni seji obč. sveta
poročali nemoteno vsi ljubljanski listi, in
sicer so nekateri reproducirali mnogo
hujše izraze nego mi, pa niso bili zaple-
njeni. Tudi o tej stvari bomo še govorili,
ko dobimo v roke razloge sodišča.

Protestna seja obč. sveta.

Malo po šesti uri zvečer je župan dr.
Perič otvoril sejo, konstatiral sklep-
čnost, prebral odlok o razpustu obč. sveta
in dal v razpravo dnevni red po § 87.
obč. reda, ali se obč. svet pritoži proti
razpustu ali ne. Prvi je govoril

DR. STANOVNIK.

Kaj je govoril, tega res ne vemo, ker
nam je policija njegov govor odnesla. Ve-
mo le, da je prebral v imenu SLS neko
izjavo, v kateri je najbrž izrazil globoko
spoštovanje vladi, režimu, dr. Žerjavu,
Baltiču, Pribečeviću in Pašiču. Galerija in
ves obč. svet je imenovanim gospodom
prirejal ob tej priliki navdušene ovacije.
Končal pa je nekako tako-le:

»Apeliramo na ljubljansko prebival-
stvo, ki nam je poverilo mandate v tem
obč. zastopu in zahtevamo od vlade, da
čimprej dá mestu Ljubljani priliko, da
pri novih volitvah pokaže svojo voljo in
dokaže, da se naš Ljubljančan ne straši
nasilja. Volivci naj sodijo, oni so naša in-
štanca, ljudstvu besedo!«

Na koncu govora so občinski očetje
stoje z galerijo vred zapeli menda orjun-
sko himno ali nekaj takega.

IZJAVA NEODVISNE DELAVSKE STRANKE.

V imenu »Neodvisne delavske
stranke« je izjavil sodrug Makuc,
da obsoja razpust avtonomnega mestnega

zastopa ljubljanskega. (Klici: Orjuna, čin
Orjune, proti njim naj se izvede zakon
o zaščiti države.) Tudi delavec in kmet
imata isto pravico, da izvršujeta dolžnosti
in tudi uživata pravice samostojnega me-
ščana, tudi ona naj odločujeta! (Klici: Ne
pa demokratska frakcija!) Nato je pre-
bral v imenu »Neodvisne delavske stranke
v Jugoslaviji« daljšo izjavo, ki označuje
razpust občinskega sveta in upravnega od-
bora Mestne hranilnice kot čin stran-
ke, ki tvori izginjajočo manjšino slo-
venskega ljudstva. V izjavi se poudarja, da
smatra stranka teroristične organizacije za
anarhistično zablodo, ustvarja pa take or-
ganizacije nacionalni blok v Orjuni in Sr-
nao, ki odkrito in nemoteno izjavljajo, da
ne bodo spoštovali pozitivnih zakonov te
države, kar tudi v praksi izvajajo. Proti-
državni element je danes nacionalni blok,
ki gazi ustavo in zakone ter ustvarja faši-
stovske organizacije.

Tudi ta izjava je bila sprejeta z živah-
nim odobravanjem cele zbornice in gale-
rije.

IZJAVA SOCIALISTIČNEGA KLUBA.

To je govoril bivši obč. svet. To-
t an, ki je poudarjal, da se je na ta razpust
občinskega sveta že del časa pripravljalo.
Vedeli smo že o tem in vedeli tudi zakaj,
da se to dela. Zato izjavljam v imenu so-
cialističnega kluba, da se priključujemo
sklepu proti pritožbi razpusta občinskega
sveta, ker vemo, da ne bi imela taka pri-
tožba prav nobenega pomena in bi dose-
gla k večjemu le še morda zavlačevanje
bodočih volitev.

Trboveljski dogodki so bili uvod k
temu, kar še pride, kaj pa še pride, tega
mi ne moremo presoditi. — Mi odklanja-
mo vsako nasilje!

Povem pa, da ni daleč čas, ko se bo-
mo znašli vnovič v tej zbornici. Tudi če
nas zmečejo skozi vrata, se bomo še vr-
nili, če tudi skozi okna.

Ljubljanski volilci volite tako, kot
ste volili zadnjič. Treba je iti na delo. Na
svidenje pri volitvah!

Nato je dal župan dr. Perič na gla-
sovanje predlog, da se protesta proti raz-
pustitvi občinskega sveta ne vložijo. Pred-
log je bil soglasno in z velikim navduše-
njem sprejet.

S tem je župan dr. Perič zaključil
to zgodovinsko sejo občinskega sveta
ljubljanskega.

Ko so po končani občinski seji raz-
rešeni obč. svetniki odhajali, jim je spodaj
na trgu tvorila časten špalir kompanija
žandarjev ter oddelek policijske pehote
in kavalarije, kar je vzbudilo splošno
pohvalo. Take časti doslej ni bil deležen
še noben obč. svet ljubljanski. Množice
so videle v tem priznanje od vladne strani.

Prepovedan shod v Unionu.

V soboto ob 7. zvečer po protesni
seji razpuščenega obč. sveta je bil sklican
protestni shod proti razpustu obč. sveta v
veliko dvorano Uniona. Shod je v tmenu
sklicatelj javil pravočasno policijski di-
rekciji posl. Kremžar. V soboto popoldne
od dveh je bil poslanec povabljen k polic.
direktorju. Tu je g. polic. direktor pove-
dal, da bi shod sicer dovolil, da pa zahte-
va garancije za to, da se na shodu ne bo
govorilo o trboveljskih dogodkih. Posla-
nec Kremžar je izjavil, da so po njegovem
mnenju trboveljski dogodki in razpust
obč. sveta v vzročni zvezi, vsled česar ne
bo mogoče tako lahko teh dogodkov pre-
iti. Izjavil pa je, da sam v tem oziru ne
more dati odgovora, ampak se hoče po-
svetovati še z drugimi tovariši, ki sklicu-
jejo shod in bodo na njem govorili. Na
podlagi tega posvetovanja je poslanec ob-
enčetr na 5 popoldne javil policijskemu
direktorju, da ne more dati zahtevane ga-

rancije. Nato je ob 6. uri zvečer od polic.
direktorja prejel naslednji odlok:

»Policijska direkcija v Ljubljani. Št.
2/25/Preds. Ljubljana, dne 14. jun. 1924.
Gospodu Franc Kremžarju, narod-
nemu poslancu v Ljubljani.

Policijska direkcija v Ljubljani prepo-
veduje na podlagi § 6 zakona z dne 15.
novembra 1867, drž. zak. št. 135 iz ozi-
rov javne varnosti protestni shod proti
razpustu občinskega sveta ljubljanskega,
ki ste ga prijavili v Vašo vlogo z dne 6. ju-
nija 1924 in ki bi se imel vršiti dne 14. ju-
nija 1924 ob 19. uri v veliki dvorani hote-
la Union, to pa, ker so vsi shodi, na kate-
rih bi se nameravalo razpravljati o trbo-
veljskih dogodkih zabranjeni in ker ste
podpisane sami izjavili, da ne morete
jamčiti, da se na prijavljenem današnjem
shodu ne bo razpravljalo tudi o teh do-
godkih.

Proti temu odloku je dopusten priziv
na Velikega župana ljubljanske oblasti,
ki bi se imel vložiti v teku 8 dni po vroči-
tvi tega odloka pri policijski direkciji v
Ljubljani.

Priziv nima odločilne moči.

Policijski direktor
dr. Guštin l. r.

Na ulicah.

Ko so prišli »razrešeni« občinski sve-
tovalci na ulico, jih je pozdravljala mno-
žica z navdušenimi ovacijami. Gospodje so
stopali mirno in dostojanstveno po poti
proti »Unionu«, kjer bi se bil imel vršiti
napovedani protestni shod proti razpustu
ljubljanskega občinskega sveta. Shod pa je
bil prepovedan. Zato je policija dobila na-
log, da vsak dotok ljudskih množic proti
»Unionu« za vsako ceno prepreči.

POLICIJA IN ŽENDARMERIJA NA DELU.

Pred magistratnim poslopjem je stala
kompanija žendarmije. Policajev na vseh
vogljih cele čete. Tam nekje v ozadju pa
policija na konjih. To je treba namreč ve-
deti: V Ljubljani policija na konjih!

Ko so stopili »razrešeni« občinski sve-
tovalci na ulico, jih je pozdravila množica
z navdušenimi »živijo«-klici. To je kar gr-
melo! Ko pa se je množica obrnila za od-
hajajočimi občinskimi svetniki proti »Uni-
onu«, je zagalopirala nad ljudi policija na
konjih, ljubljanska policija na konjih! To
je bil prizor za bogove! Smeh je silil na
ustnice celo sokolskim jahačem, ki jih ko-
nji tudi ne poznajo preveč. Ko se je ko-
njenica »razvila« proti »Unionu«, je udrla
za njimi policijska pehota. Tekla je, ka-
kor bi jo kdo podil. Ko se je zbrala konč-
no tudi pehotna policijska četa pred fran-
čiškansko cerkvijo in se razdelila počasi
na dva dela, je dosegla strateška vlad-
na umetnost svoj vrhunec, ker ljudje, ki
niso padli na glavo, so takoj spoznali, da
so vsi obrambni ukrepi narejeni tako, da
se zaščiti Delniška tiskarna. Pa so rekli
ljudje: »A, tako! «Jutro» je treba stražiti
v Ljubljani in demokrate? Lepi »demo-
kratje« so to, in lepo je »Jutro«, da ga mo-
rajo varovati policaji, žandarji in voja-
ki pred upravičeno jezo ljubljanskih doma-
činov!« In zagrmeli so klici: Dol »Jutro«,
dol z Orjuno! — Nasprotnega klica pa ni
slišal nihče, kar je zelo značilno za današ-
nje razpoloženje večine ljubljanskega pre-
bivalstva.

RAZPOLOZENJE LJUDSTVA.

Ljudje niso več tisti, kot so bili. Danes
so ljudje stali kot skala na svojem mestu.
Množica se ni ganila, ampak je odločno
vztrajala na tem, da ima vsak človek pra-
vico svobodno hoditi, kamor ga pač nese
pot. Policija je nastopala sicer skrajno takt-
no, ampak tistega efekta, ki so ga želeli
demokratje, le ni bilo. Do kakšnih krva-
vih spopadov ni prišlo, ampak ljudje so

ostali ljudje in so ostali tam, kjer so bili, in se lepo in prijazno smejali. Javnim organom, ki so ljubljanska prijaznost seveda kvitirali s službeno gesto na obrazih, kaj so si pa mislili v srcu, to je pa njihova stvar. Ljudje se sicer kričali proti režimu, proti vladi, proti Žerjavu in proti njegovim organcem, ampak policija je sprejemala vse take vzkliske hladnokrvno na znanje in zadržani so stali kot pribiti na svojih določnih krajih mestih.

V POZNIH URAH.

Značilno je nad vse, da se »Orjuna« in vse Žerjavovo hlapčevstvo včeraj zvečer ni upale javno pokazati na ulici, ampak so se vsi demokratiški govorniki skrbno poskrili v svojih gostilnah in kavarnah in po privatnih stanovanjih. Kavarna »Zvezda« je bila prazna kot še nikoli, ravno tako tudi »Evropa«. Tam so sedeli samo »radikalci«, ki so se zatekli pod okrilje Pašičeve brade. Oni ljudje pa, ki nosijo vsak dan »Jutro« v svoje pisarne, so »Jutro« skrbno skrili.

Ljubljana je včeraj dokazala, da ni demokratska. Demokratom in Žerjavovi kliki je odklenalo v Ljubljani.

TEMNI ELEMENTI.

Ko so se množice razšle in je legal mrak in mir nad Ljubljano, tedaj pa so se prikazali »junaki«, da bi izzivali in napadali posameznike ali manjše družice. Tako so se Orjunaši znesli nad tremi delavci na Dunajski cesti blizu kavarne »Evropa«. Ti delavci sploh niso vedeli ne za protestno sejo na magistratu, ne za napovedani protestni shod in so se mirno med seboj pogovarjali. Mahoma zapazijo pred seboj več Orjunašev, katerih eden izmed njih jih nabruši, kaj da tam delajo. Delavci, ki sploh niso vedeli, kaj da se godi, so povsem mirno vprašali, kaj da sploh hoče. Nato pa so jih začeli Orjunaši zmerjati z najbolj izbranimi psovskami in so jih začeli tepsti s palicami. Delavci so pobegnili, junaki Orjunaši pa za njimi. In že je eden posegel v žep in hotel izvleči samokres, k sreči pa so ga drugi zadržali, češ da naj ne strelja, ker sedaj še ni čas za to. Le temu se imamo zahvaliti, da nimamo v Ljubljani zopet novih žrtev. — Vsekakor pa je ta nastop značilen za te junake. Posameznike in male nepriljubljene skupine napadajo oboroženi v večjem številu, potem pa kažejo korajžvo, v zavesti, da še niti eden Orjunaš v Ljubljani radi pretepa, napadov in sličnih terorističnih dejanj ni bil aretiran.

Drugi, za Orjunaško nasilnost in njihove hvale vredne lastnosti značilen dogodek je tale: Na vogalu Miklošičeve ceste so stali trije akademiki, ko se je oddaleč bližala množica izpred magistrata. Na enkrat se jim je približalo več Orjunašev, ki so brez povišanja napadli te mirne ljudi. Ko so poklicali napadeni stražnika, ki je stal kakih 10 korakov od te skupine, se ta še zmešal ni za klice. Na to je priletelo še več Orjunašev, med tem pa je napadena trojica odšla skozi ograjna vrata v Akademski dom. Vendar pa so Orjunaši vzeli enemu palčico in so udarili drugega po glavi preko oči. — Čez nekaj časa pa je prišel eden Orjunašev nazaj in je vprašal čegava je ta palica. Ko se je oglašil lastnik palice, je Orjunaš, ki ni imel namena palice vrniti, marveč je iskal le nadaljnega pretepa, udaril s palico po vratih, toda palice ni vrnil, marveč jo je odnesel — ukradel. — Tako si Orjunaši kujejo lavorike.

Maribor. »Lepega zvona glas,
Seže v deveto vas —
Zato naročite »Zvonoglas.«

Ne homo!

»Slovenski narod«, ki zelo rad daje katoličanom modre nauke, se posebno huduje nad tem, da stranka slovenskega katoliškega ljudstva noče sodelovati s sedanjo vlado, oziroma podpirati režima. Pri tem opozarja na prelata Seipla, nad dr. Marxa, na druge katoliške politike, ki da vodijo državno politiko v smislu »Slovenskega naroda«. To trdi ta list čisto resno.

Resnica pa je ravno narobe. Avstrijska in nemška republika ter Anglija so države, ki imajo v celni Evropi najbolj moderno socialnopolitično postavodajo. Avstrijo vodi katoliški prelat Seipl, Nemčijo vlada član centra Marx, v Angliji je socialnoblaginjska politika v rokah katolika Wheatleya. Vsi ti državniki so odlični demokrati, vzdržujejo najbolj napredno socialno politiko in se borijo zoper teroristične in restavratorske poizkuse velekapitalizma. V vseh teh državah je združevalna svoboda delavstva nedotaknjena, država odločno posega v mezne borbe v prilog slabših, socialnopolitična postavodaja se čezdalje bolj izpopolnjuje. V predfašistovski Italiji so popolari, ki so v vladi prevzeli predvsem socialnopolitični resor, šli prvi na delo, da se kolonati odpravi in uvedejo delavska stanovska zastopstva z zakonodajno kompetenco. V belgijski in nizozemski vladi so katoliški ministri zastopniki najdalekosežnejših socialnih reform, dočim so liberalci prestavitelji reakcije. V nedavno obrazovanem laburističnem ministrstvu Avstralije je zavzema katoličan Butterfield najvažnejši socialnopolitični resor.

Istih modernemu pojmovanju človeške družbe odgovarjajočih smernic se katoliške stranke drže tudi v splošnem državno-političnem oziru. Tako avstrijska krščansko-socialna stranka kakor nemški centrum in partito popolare so programatično avtonomistične, oziroma federalistične stranke, dočim so liberalne strogo centralistične. Tudi francoski katoličani so načeloma za federalizacijo Francije in za vzpostavitev takozvanih »generalnih stanov«, oziroma provincialnih stanovskih zastopstev, istotako španska ljudska stranka. Vsi angleški katoličani so brez izjeme za federalizem, in kakor so se borili za neodvisnost Irske, tako so zdaj na strani onih, ki zahtevajo home-rule za Škotsko in avtonomijo za Indijo.

To pa ni samo slučajno, ne izvira iz oportunitizma ali zgolj taktičnih razlogov, kakor domneva »Slovenski narod«. Moderni katoličani so namreč sredi velikega miselnega in moralnega preobrata našega stoletja navezali na globoko demokratične, svobodoljubne in socialnoreformatorične ideje krščanske filozofije: Avguščina, Tomaža Akvinskega (de regimine principum), Danteja, Skota, Suareza, Gersona, Tomaža Mora, Bacona itd. Obenem obnavljajo socialnopolitične ideje krščanske romantike preteklega stoletja, ki je rodila korifeje krščanskega svobodoljubja proti reakciji liberalnega absolutizma in centralizma: Le Playa, Görresa, Müllerja, Vogelsanga, in dr. To je pristno katoliški duh, ki je bil vedno v najostrejši opoziciji proti liberalnemu kapitalizmu, državni vsegamogočnosti in tlačanju širokih plasti delovnega ljudstva.

Program in delo SLS je porojeno iz istega duha krščanskega demokratičnega svobodoljubja. Od teh načel SLS ne odstopi niti za las in za nobeno ceno. Njen program je pozitiven, ker stremlje za stanovsko samoupravo urejeno

ljudsko državo; obenem je pa borben, ker pobija fašizem, socialno reakcijo, pa tudi levičarski teror, bori pa se za upravičene socialnogospodarske težnje delovnega ljudstva, na katerem sloni moralno in materialno blagostanje države.

Vsled tega je čisto jasno, da SLS ne more in nikoli ne bo podpirala režima, kakor se je danes na nesrečo države ustoličil v Jugoslaviji. Ta režim je protiparlamentaren, je zastopnik manjšine, je enoplemensko orientiran. To je proti politični enakopravnosti, ki je načelo vsake krščanske stranke. Naš režim je tudi protisocialen, zastopa in ščiti zgolj velekapitalistične sloje in interese ter popolnoma zanemarija

Zmaga SLS pri občinskih volitvah.

V nedeljo, 15. junija, se je začel boj za naše občine. Vršile so se volitve v ljubljanski okolici in delu kamniškega glavarstva. Režimovci so storili vse, kar jim je bilo mogoče, da bi dokazali svojo politično eksistenco. Nastavili so volitve v dobo, ko je našemu kmetu najtežje iti na volišče, v času velikega dela, zmanjšali sicer s tem udeležbo pri volitvah, toda uspeh njihov je kljub temu malenkosten in, če upoštevamo vse okoliščine, naravnost porazen. Kakor doslej in še v veliko večji meri, bo ogromna večina občin ljubljanske okolice imela za župane zavedne pristaše SLS. Vse velike občine Vrhnika, Št. Vid, Ježica, Devica Marija v Polju, Dobrunje, vse so odločno pokazale, da hočejo biti v taboru avtonomistične SLS. Le v par manjših občinah je liberalna agitacija mogla pokazati na nekaj uspehov.

Značilno za boj demokratov je, da razen v par izjemah, so povsod skrili svoje pravo ime. Jugoslovanska demokratska stranka je pod Žerjavovim vodstvom med Slovenci tako diskreditirana, da mora svoje lastno ime zatajevati. Uporabljali so, da pridobijo nekaj nezavednih ljudi, krajevne razlike v posameznih občinah, spore med posameznimi vsemi in razne osebne momente. Pod imeni »gospodarskih« in podobnih strank so poskusili, da nekaj lahkovernih ljudi zapeljejo. Vse te razne strančice je podprl v agitaciji denar velebank. Cele vrste lepakov, kup liberalnega časopisja, avtomobili in stotine plačanih ničvrednežev, ki so se dali porabiti kot liberalni agitatorji, vse je bilo na delu, da bi zadali Slovenski ljudski stranki močan udarec in tako pokazali Pašiču in Pribečeviću, da se slovensko ljudstvo da ustrašovati. Povdariti moramo zlasti žalostno dejstvo, da so celo komunisti, v tistih krajih, kjer niso imeli svojih list, šli in podprli tisto stranko, ki pošilja nad nje Orjunaše. V Št. Vidu so složno oddajali svoje glasove socialisti, komunisti, samostojni kmetje in Žerjavovi liberalci. V strahu pred namišljenim klerikalizmom se je tako združevalo vse, da bi zastopniki slovenskega ljudstva, SLS škodovali. Ponosni smo, da pa smo kljub vsem tem sovražnikom že v prvem spopadu boja za slovenske občine podrlji vse na tla. Ta pisana družba ne bo komandirala slovenskega naroda. Še nesrečni samostojnežev ne smemo pozabiti. Večinoma so se že spreobrili in šli spokorno kot izgubljeni sinovi nazaj pod Žerjavovo okrilje. Tupatam so se poskusili pokazati malo življenja, pa številki, ki jih bodo brali, se bodo pač sami ustrašili. Svoje lastno ime pa so razen v par majhnih izjemah sploh zavrgli. Kako strasten boj so bili liberalci proti naši stranki, nam kaže zgled Domžal. Kakor večinoma povsod, so tudi tu skrili svoje pravo ime, pri tem pa poslali v boj vse svoje

vsako socialnopolitično zakonodajo. To je proti načelu socialne pravičnosti, ki je fundamentalno načelo vsake krščanske stranke. Končno pa se sedanji režim obrača proti splošnim državljskim svoboščinam, proti svobodi besede in tiska, proti svobodi prepričanja. To je v popolnem nasprotju z onimi moralnimi fundamenti, na katerih sloni vsako krščansko državoslovje.

Zato bo SLS popolnoma v duhu vseh krščanskih strank sveta stala v najodločnejši opoziciji proti takemu režimu, dokler se ne izpremeni v svojih temeljih. Nobeno nasilje je ne bo v tem omajalo. Vsako nasilje jo bo v tej borbi le okrepilo!

JDSarske agitatorje za stranko, ki so jo nazvali Gospodarski blok. Zgodil se je slučaj, ki je v volivnih borbah pač redek: Oče je pripeljal svojega slepega sina, naj bi volil, ter mu je rekel: tukaj je prva skrinjica, tu spusti, in potem mu je vtaknil roko v druge skrinjice. Koliko sta morala pač rečeveza dobiti, da sta se dala izrabiti na tak način!

Boj, ki se je začel v ljubljanski okolici in delu kamniškega glavarstva, in izpade kljub združenim nasprotnikom tako častno za nas, se bo v naslednjih tednih nadaljeval. Še v veliko večji meri se bo pokazal premoč avtonomistične SLS nad vsem strančicami, ko bomo mogli objaviti končne rezultate in pokazati koliko županov v vsem Slovenskem bo naših pristašev.

Režimsko časopisje bo te dni ogledovalo številke. Najprej seveda svetujemo naj pregledajo, koliko glasov so dobili po svojo lastno firmo JDS. Zelo smo radovedni, ali preneso to številko. V luči te številke se bo videlo, kako majhni so nasprot naši stranki in kako majhen procent šteje v slovenskem narodu! — Mi prinesemo po končanih občinskih volitvah natančno statistiko, ki bo pokazala, da je JDS s svojo firmo popolnoma propadla pri občinskih volitvah. Te številke nam bodo pokazale da pri eventuelnih državnozborskih volitvah, kjer bo treba pokazati pravo lice, ta stranka kljub vsem nasiljem ne bo mogla računati na drugo, kakor je že navajena na mogočno vpitje pred volitvami in poraz — po volitvah. »Slovenski Narod«, stari navnež, primerja številke zadnjih državnozborskih volitev in obuja spomine na batine, ki jih je takrat odnesel dr. Žerjav. Pri tem seveda ne pomisli, da ta primera šepa ko pamet k otročjemu nagnjenega sivčka. Kar naj na primer šteje pri taki primeri občine, ki so imele samo eno listo in niso imele volitev? Kam bo nametal vse mogoče lište, ki nimajo strankarske označbe? On seveda k JDS in bo živel v tej veri, dokler ne bo spet tepen. Ne vpoštevaj dalje male udeležbe pri občinskih volitvah. Naše ljudstvo namreč čuti, da je tudi delo v občinah nemogoče v polni meri, dokler ni zaslombe v avtonomnem slovenskem zastopstvu. Ni redek pojav, da se župani branijo znova županskega bremena, ker so v centralistični državi samo hlapiči režima. To vpliva poleg neprimerne časa na udeležbo pri volitvah.

V naslednjem podajamo rezultate volitev, v kolikor so doslej znani.

LJUBLJANSKA OKOLICA.

Brezovica: SLS 117 glasov — 7 odbornikov. SKS 60 glasov — 4 odborniki. Lista delovnega ljudstva 66 glasov — 4 odborniki. Kmetsko-delavski blok 34 glasov — 2 odbornika.

Fr. W. Foerster:

Samostan in država.

(Iz knjige: Kristus in človeško življenje.)

Na vrtu nekega samostanskega vzgojevališča je bralo neko dekle pismo svoje prijateljice. Bilo je početkom marca; v grmičevju so uglašali ptiči svoje strune. Na neki visoki jelki je pel kos sanjajoče in boječe in je nato odletel v daljo. Dekle se je ozrlo kvišku in je motrilo kosa, kako je letel v daljavo. Prijateljica ji je bila pisala o ženski volivni pravici in o nekem klubu za politično izobraževanje, ki so ga bile zdaj ustanovile v najvišjem razredu dekleške šole in kako ondi razmotirajo vsa politična dnevna vprašanja in imajo tudi načrte, kako bi delale izlete in prirejale politične shode. Da se mora dandanašnja ženska pravočasno pripravljati na to, da bo sodelovala pri državnem življenju. Ko je prišla na vrt prednica, ji je dekle pokazalo pismo in je dejalo nemudoma: »Oh, če bi tudi ti utegnile imeti kdaj tak klub!« — »Zakaj pa ne,« je odvrnila prednica. »Spoznati moramo svet, če ga hočemo prožeti z živim Kristusom.« Dekle se je molče ozrlo na visoko samostansko obzidje, ki je ločilo vrt od ostalega sveta in si je mislilo v najskrivnejšem dnu svoje duše: Kako bi človek spoznal svet, če ga loči tako obzidje! — Prednica je dejala: »Natančno vem, kaj si zdaj misliš. Daj mi roko; nekaj ti bom povedala in ti odvzela obvezo z oči, da boš

znala na svetu pravilno opazovati. Glej, v vsakem samostanu je ves svet. Zdi se, kakor da je le majhen krog ljudi, pa je vendar oder življenja. Tu nastopajo najtežavnejši značaji, tu se razodevajo, delujejo drug zoper drugega, se pričkajo, trpijo radi sebe in radi drugih, so nadležni drug drugemu, se združujejo — prav tako kakor v resničnem življenju. Le da imaš v samostanu neskončno več miru, da utegneš vse opazovati in razmišljati o vsem — in to v prvi vrsti kar se tiče tvojega lastnega početja in mišljenja, kakor ju vzbujajo okolica in kakor vplivata na okolico. Zunaj v svetu je tolika mešanica in je toliko hrupa, da ne utegneš pregledati in razločevati vsega. Nprestano se izpreminja zanimanje za kaj novega, niti ne pridemo do tega, da bi si predočevali usode, medsebojno učinkovanje, posledice posameznih stvari in da bi jih mogli obdelati mirno in zbrano v duhu. Zatorej se človek zunaj prav nič ne nauči spoznavati sveta, čeprav je sredi sveta. Zunaj tudi ne poznajo države. Pisana zunanost, mnogoličnost pojavov tako zelo odvračata človeka, da niti ne prode do poglobitnega bistva vseh stvari, ki je večno eno in isto. Pa mi, prosim, povej, kako si predstavljaš politično izobrazbo? Iz tvojega odgovora bom razvidela najboljše, kar bi ti rada pojasnila.« Dekle je odgovorilo: »Kaj je politična izobrazba? No, jaz mislim tako: da je to znanje o ustavi in postavah, o davkih, o delavskem vprašanju, o pravočnanstvu, o zunanji politiki,

o pravicah narodov — in tako dalje.« — »Prav dobro.« je odvrnila prednica. »Pa si misli, da se zares potopiš v vsoto zmedeno kopico dejstev in mnenj. Kaj se ti ne zvrta že pri sami misli na vse to? Glej, in vse to spada gotovo k politični izobrazbi. In je vendar le zunanji aparat, ki služi živemu življenju. In to življenje, to so človeška zanimanja, ki so si povsem različna. To so svetovna naziranja in pa mnenja, ki bi se morala strniti v družbo s skupno usodo. In najgloblje bistvo države je prav to, da je spojeno vse, kar je različno in kar si nasprotuje. Prava državna umetnost pa je ta, da je država pravična napram vsem poedinim življenjskim skupinam in da obenem pazi na to, da posamezne skupine v skrbi za lastne pravice ne pozabljajo na oskrbo celotne celote. Temveč da si venomer prizadevajo, da bi s svojo lastno pravico in z lastnim zanimanjem vedno iznova soglašali z zahtevami drugih skupin. Pa ti povem sledeče: Le premisli, kakšna brezprimerna šola za politično izobrazbo in politično samoizobrazbo je tak sklenjen krog, ki obstoja iz povsem različnih značajev, temperamentov in raznih starosti, kakršnega vidiš tu v tej hiši. Tu se utegneš naučiti, kako je živeti v resničnem miru z onimi, ki so drugačni kakor ti. Da, še dosti več: tu najdeš tišino in zbranost, da utegneš sploh razmišljati o različnosti človeških značajev. Tu si utegneš pojasniti, kako so skoraj vse poteze, ki te odbijajo ali te dražijo in jezijo, v naitesnei-

ši zvezi s posebnimi drugimi lastnostmi, ki jih ne moremo pogrešati v človeškem življenju in ki mogoče prav zelo dopolnjujejo tvoje lastno bistvo in stremljenje. Čim bolj si vse to pojasnjujemo, tem lažje je človeku, da je pravičen napram svojemu bližnjemu, tem lažje daje vsakemu, kar je njegovega — in vse to tudi v vsakdanjem presojevanju, celo v najskrivnejšem mišljenju in spominjanju na druge. Z vsem tem pa si utrjujemo državo v svoji lastni duši. Človek se iznebi nestrpljivosti, ki z njo vidimo le zunanje lice. Človek premeša na ta način ono domišljavost, ki noče niti videti niti pripoznati tuje vrednote in se iznebi samopašnosti, ki je državi sovražna. Z ljubeznijo in razumevanjem spaja človek vse to, kar hoče narazen. In tako vidiš, da te to visoko obzidje nikakor ne odtuguje državnemu življenju. Nasprotno — to obzidje te celo prisili, da tem odločneje in zbranejšje opazuješ ona dejstva, ki tvorijo državne temelje, kakor pa to utegne storiti človek, ki je zunaj na sejmishču posvetnega vrveža. Če si torej pojmla jedro teh stvari, potem držiš v rokah nitko Ariadnino, ki te vedno iznova privede iz labirinta prevelikih mnogoličnosti nazaj do poglobitve stvari. Tu v tej hiši, v tej molčeči družbi samih enako oblečenih sester, kjer je pa vendarle vsaka posamezna sestra svet zase — tu vidiš primero za državo. Tu vidiš največje bistvo države, vidiš enoto v razlikah in nasprotjih. Obenem pa zapaziš krog sebe neskončne ovire in težkoče za tako enoto.

Borovnica: SLS 82 glasov (6), komunisti 99 glasov (8), JDS 52 glasov (4), obrtniška lista 49 glasov (4), združeni kmetje 40 glasov (3).

Črni vrh: Izvoljena samo lista SLS.

Črnuče: Kmetška zveza (SLS) 54 glasov — 3 odbornike. Delavska zveza (SLS) 41 glasov — 2 odbornika. Delavsko-kmetjski blok 70 glasov — 4 odborniki.

Devica Marija v Polju: Kmetška zveza (SLS) 78 glasov — 3 odborniki. Delavska zveza (SLS) 272 glasov — 9 odbornikov. Obrtna zveza (SLS) 50 glasov — 1 odbornik. JDS 170 glasov — 6 odbornikov. Komunisti 178 glasov — 6 odbornikov.

Dobrova: SLS 138 glasov (12 odb.), Kmetško delavska lista 100 glasov (8 odbornikov), gospodarska stranka 60 glasov (5 odbornikov).

Dobrunje: SLS 507 glasov — 14 odbornikov. Združeni liberalci 120 glasov — 3 odbornike. Korbarjeva stranka 127 glasov — 4 odbornike. Socialisti in komunisti 158 glasov — 4 odbornike.

Dol: SLS 160 glasov — 12 odbornikov. SKS 58 glasov — 5 odbornikov.

Dolsko: SLS 119 glasov — 6 odbornikov. Združena kmetijsko-delavska stranka 37 glasov — 2 odbornika. — Kmetijsko-delavski blok 23 glasov — 1 odbornik.

Grosuplje: SLS 170 glasov (10 odb.), mali kmetje 57 glasov (3 odb.), delavci 70 glasov (4 odb.).

Horjul: SLS 192 glasov — 11 odbornikov. Kmetška I. 43 glasov — 2 odbornika. Kmetška II. 44 glasov — 3 odborniki. Kmetška III. 17 glasov — 1 odbornik.

Iška loka: SLS 31 glasov (3 odb.), SKS 34 (4 odb.).

Iška vas: SLS 29 glasov — 4 odborniki. SKS 42 glasov — 5 odbornikov.

Ježica: SLS 234 glasov — 15 odbornikov (leta 1921. 114 glasov — 6 odbornikov). Združeni liberalci 67 glasov — 4 odborniki. Socialisti in komunisti 83 glasov — 6 odbornikov.

Št. Jurij: Izvoljena samo lista SLS.

Medvođe: SLS 17 odbornikov. Združeni liberalci 8 odbornikov.

Pijava gorica: SLS 42 glasov — 4 odborniki. SKS 32 glasov — 3 odborniki.

Podgorica: SLS 69 glasov (6 odb.), SKS 43 glasov (3 odb.).

Polhov Gradec: Izvoljena samo lista Slovenske ljudske stranke.

Preserje: SLS 92 glasov — 8 odbornikov. SKS 99 glasov — 8 odbornikov. Lista Rakitna 109 glasov — 9 odbornikov (pristaši SLS).

Rudnik: Lista SLS I. 54 glasov, lista SLS II. 93 glasov.

Račna: SLS 65 glasov — 7 odbornikov. Kmetška zveza SLS 24 glasov — 2 odborn.

Spodnja Slivnica: SLS 102 glasova — 6 odbornikov. Gospodarska lista 67 glasov — 3 odborniki.

Studenec - Ig: Kmetška zveza SLS 66 glasov (6 odb.), napredna kmetška skupina 57 (5 odb.), SKS 67 (6 odb.).

Tomišelj: SLS 43 glasov (3 odb.), SKS 56 glasov (5 odb.).

Zgornja Šiška: SLS 68 glasov — 4 odborniki. Liberalci 170 glasov — 11 odbornikov. Gospodarsko-kmetška lista 55 glasov — 3 odborniki. Socialisti 112 glasov — 7 odbornikov.

Šmarje: SLS 4 odborniki. Delavska zveza (SLS) 6 odbornikov. Narodna kmetška stranka 7 odbornikov.

Smartno: SLS 116 glasov — 8 odbornikov. Socialisti 189 glasov — 13 odbornikov. SKS 62 glasov — 4 odborniki.

Vič: SLS 287 glasov — 12 odbornikov. Komunisti in socialisti 275 glasov — 12 odbornikov. Združeni liberalci 216 glasov — 9 odbornikov.

Št. Vid: SLS 357 glasov — 18 odbornikov. Združeni nasprotniki 150 glasov — 7 odbornikov.

Vrbljene: Izvoljena kompromisna lista.

Vrhnika: SLS 584 glasov — 18 odbornikov. JDS 205 glasov — 6 odbornikov. Komunisti in socialisti 226 glasov — 7 odbornikov. Verbičeva stranka 68 glasov — 2 odbornika.

Želimlje: SLS 65 glasov — 6 odbornikov. Združeni nasprotniki 119 glasov — 11 odbornikov.

KAMNISKI OKRAJ.

Samo lista SLS je bila vložena in za izvoljeno proglašena v naslednjih občinah:

Dapala vas	Špitalič
Križ	Tunice
Loka	Zalog
Mekinje	Županje njive
Mraka	Blagovica
Nasovče	Dritja
Klanc	Češnjice
Nevlje	Ratolče
Palovče	Rova
Podhruška	Spodnje Koseze
Stranje	Trojane
Suhadole	Peče
Šmartno	

Podgorje: SLS 84 glasov — 7 odbornikov, SKS 6 glasov — 0 odbornikov.

Zagrebska konferenca opozicionalnih voditeljev.

RASTE NASILJE, ŠIRI SE OSEBNA IN LASTNINSKA NESIGURNOST...

Zagreb, 14. jun. (Izv.) Danes popoldne ob tričetrt na pet so se sestali v poslovnih prostorih HRSS predstavniki Jug. dem. stranke, Slovenske ljudske stranke, Jug. muslimanske organizacije in Hrvat. republikanske seljaške stranke. Razpravljali so o političnem položaju in po soglasnih ugotovitvah sklenili, da se po vrnitvi Ljube Davidovića s potovanja na Sušak in po Dalmaciji pripravi ponovna konferenca opozicionalnega bloka in HRSS v Zagrebu ali Ljubljani. Danes popoldne sta se mudila v Zagrebu tudi predsednik nemškega kluba dr. Kraft in predsednik džemijeta Ferad beg Draga. Oba sta prišla v stik s predstavniki opozicionalnega bloka in HRSS in se z njim razgovarjala. Ferad beg Draga se je ob 11 dopoldne sestal z dr. Korošcem in imel z njim krajši razgovor. Ob 12 je Ferad beg Draga odpotoval v Belgrad.

Po konferenci je dr. Korošec z brzo vlakom odpotoval v Ljubljano, Ljuba Davidović pa na Sušak.

O konferenci je bil izdan naslednji komunikat:

Danes, dne 14. junija, so se sestali v Zagrebu zastopniki JDS, SLS, JMO in HRSS gg. Ljuba Davidović, dr. Korošec, dr. Hranica in dr. Maček na razgovor o političnem položaju. Soglasno so ugotovili, da pod vladno, ki si je v imenu parlamentarne manjšine prisvojila vso državno oblast, raste nasilje, se širi osebna in lastninska nesigurnost, nadaljuje korupcija ter se s tem rušijo temelji državnega reda. Nezadovoljstvo ljudstva, ki so mu vrata narodne skupščine zaprta, se množi od dne do dne in je skrajni čas, da poklikani faktorji vrnejo ljudstvu njegove ustavne

Domžale: SLS 112 glasov — 5 odbornikov. Obrtna lista vezana z SLS 46 glasov — 2 odbornika. Združeni nasprotniki 214 glasov — 10 odbornikov.

Jarše: SLS 52 (4), lista vasi Rodica 24 SLS (2), Napredna gospodarska stranka 31 (3).

Loke: SLS 39 (4), Gospodarska 25 (3).

Zgornji Tuhinj: SLS 70 (6), Gospodarska 43 (3).

Poleg že navedenih občin v kamniškem okraju je bila vložena samo lista SLS še v naslednjih občinah:

Predtrg, Leše, Cerklje, Dobrič, Ambur, Božakovo, Drašiči, Št. Jošt, Predvor, Naklo, Hrastje, Št. Lambert, Moravče, Polšnik, Češenjce, Dob pri Višnji gori, Draga, Hudo, Kriška vas, Leskovec, Luče, Velike Pece, Prapreče, Stehanja vas, Zagorica.

NA STAJERSKEM.

Celje, 16. junija. (Izv.) Izid občinskih volitev v celjski okolici: SLS 339 (odbornikov 12), socialisti 166 (odbornikov 6), Bernotovci 75 (2 odbornika), gospodarska stranka (demokratje, samostojni kmetje in narodni socialisti) 251 (9 odbornikov), Nemci 111 glasov (4 odborniki).

Tesarje, 16. junija. (Izv.) Slovenska kmetška zveza 108 (9 odbornikov), delavska zveza 58 glasov (4 odbornike), obrtna zveza 55 glasov (4 odbornike), socialisti 112 glasov (8 odbornikov).

pravice, ker se sicer narod tira na pot, katere nihče ne more želeči. Po vrnitvi Ljube Davidovića bo opozicionalni blok nadaljeval svoja posvetovanja in podvzel odločne korake, da se ljudstvu zagotovijo njegova ustavna in parlamentarna prava.

DAVIDOVIĆ O BORBI PROTI REŽIMU.

Zagreb, 14. jun. (Izv.) Na snočni konferenci z ožimi pristajši demokratske stranke je Ljuba Davidović v svojem govoru povdaril, kako se s strani vladne koalicije stavlja vse mogoče ponudbe sedaj tej, sedaj oni skupini. Motijo se pa, če mislijo, da bodo s tem uspeli, kajti tako ožji kakor širši opozicionalni blok je složen, da brani prava svojega ljudstva. Prete nam z diktatorjo, a mi se tega ne bojimo. Za diktatorjo ni človeka v tej državi, niti ni naroda, ki bi to dopustil. Obstoji ožji in širši opozicionalni blok, čigar medsebojni odnosi ostanejo neizpremenjeni. Blok, ki je od dne do dne močnejši, bo slušal želje in potrebe ljudstva in z njimi mora zmagati.

Po trboveljskem vzgledu.

Zagreb, 14. jun. (Izv.) Jutri bo imel Ljuba Davidović shod na Sušaku. Pribeževati in radikali so alarmirali Orjuno in Srnao. Iz Zagreba se odpelje par sto radikalnih in samostalno-demokratskih akademikov na Sušak z namenom, da razbijajo shod. Ista taktika režima kakor v Trbovljah.

ORJUNA TERORISTIČNI ORGAN VLADE.

Zagreb, 14. jun. (Izv.) Tukašnja Orjuna se hvali, da je dobila od vlade 200.000 dinarjev podpore.

Črnogorski radikali proti Pašićevi strahovladi.

Belgrad, 14. junija. (Izv.) Proti Pašiću so se sedaj dvignili celo njegovi poslanci iz Črnogore in sicer javno s posebnim pismom, v katerem označujejo Pašića z zelo nelaskavimi besedami, da je človek, ki ne govori resnice. Radikalni poslanci Ljuba Bakić, Toma Oraovac, Nikola Kovačević in Mirko Komnjenović so namreč priobčili v današnji »Smotric« obširno poročilo o neznosnem stanju v Črnigori, ki postaja vsak dan strašnejše, ker se vlada niti ne zgane, da bi storila kaj za bedno prebivalstvo. Navajajo posamezne slučaje o zapostavljanju Črnogorcev in obtožujejo posamezne ministre in vlado in končujejo pismo takole:

Ako se resno in nujno ne pride v Črnigori ljudstvu na pomoč, bomo primorani, da z bolelostjo v srcu javno izjavimo Črnogorcem, da smo se končno prepričali, da Belgrad ne mara posvečevati Črnogorcem tiste potrebne pažnje, ki jo zaslužijo in da se nimajo nič dobrega nadejati. Ljudstvo bo to verovalo, ker bo to žalostno potrdilo onega, kar že ljudstvo samo misli. Nas silijo k temu koraku ljudsko trpljenje v Črnigori in popolna brezbriznost Belgrada. Bojimo se, da bo prišel trenutek, ko bodo Črnogorci vsi z enim glasom rekli: »Ne mara biti pastorki, kajti to nismo hoteli biti.«

Potem opisujejo, kako so obiskali Pašića v kabinetu in ga opozorili na vse to, posebno so ga prosili, da takoj ukrene, da bodo številni Črnogorci, ki čakajo v Belgradu, dobili zemljo. Pašić jim je dvakrat obljubil, da bo ukrenil vse potrebno, posebno glede teh Črnogorcev. Seveda ni dal žal besede. Črnogorci so sicer sprejeli, ko so mu pa povedali, da že dolgo čakajo, se je začudil, češ da ni vedel, da se oni nahajajo v Belgradu, ker mu nihče ni povedal.

Pašića zato vprašujejo: »Kako se na kvalificira to Pašićevo postopanje, o tem naj sodijo Črnogorci, ki so mu dali svoje zaupanje.« Javno mnenje je svojo sodbo že izreklo o Pašićevem delovanju. Ljudstvo pričakuje, da ne bo več dolgo vžival zaupanja krone.

V ZRCALU TREBOVELJSKIH DOGODKOV.

Belgrad, 14. junija. (Izv.) Radi Pašićevega potovanja na Bled se je danes na vladni seji živahno debatiralo in to povodom vprašanja, na kak način bi se mogle vplivati na kralja, da bi se odločil zato, da da pooblastilo za razpust skupščine in da bi dal Pašiću mandat za volitve. Preštetan je bil material, ki bi vladi koristil in ki ga naj Pašić predloži kralju. Najvažnejši vlogi je igralo Radićevo potovanje v Moskvo.

Ker so napravili dogodki v Trbovljah in Ljubljani skrajno porazen vtis za povzročitelje, je bilo sestavljeno obširno poročilo, ki se naj predloži kroni, da bo »točno« poučena. To poročilo vali krivde — na opozicijo. Pašić bo s tem poročilom odpotoval na Bled. Smatra se, celo v radikalnih krogih, da njegovo poslanstvo ne bo imelo uspeha, pač pa se misli, da bi moglo priti celo do Pašićeve ostavke in do ustvaritve novega položaja, ki si ga krona želi.

Belgrad, 14. junija. (Izv.) Današnja »Politika« piše z ozirom na Pašićevo po-

In ko si sama prizadevaš, da bi nanovo spoznala in premagala vse te splošne težkoče v sebi in v svojem lastnem značaju, tedaj sama utrjuješ »državo« v človeškem življenju. Tedaj sodeluješ pri tem, da premaga državni red podrejeno samopašnost. Na ta način pa se dosti bolje naučiš izpolnjevati politične naloge od onih ljudi, ki se uničujejo v zmedah političnih dnevnih vprašanj in ki radi samih dreves ne vidijo gozda. Kaj jim koristi politična izobrazba, ko začno resnično živeti? Vse to, česar so se naučili, uporabljajo ljudje le tako, da se prerinejo dalje. Državo tvoriti pa se pravi: da smo pravični drug napram drugemu, da prenašamo drug drugega, da se uredimo drug z drugim. Zato je ta molitvena verska hiša obenem spedišče politične vzgoje. In če vsak dan opazuješ sebe in druge, spoznaš slednjič tukaj tudi najvažnejšo resnico slehrne politične izobrazbe: Nikoli si ne bomo v ljubezni in enotnosti ohranili onih duš, k stremijo po ločitvi in ki nasprotujejo druga drugi, če nimamo živega Kristusa, če se ne darujemo Najsvetejšemu, če ne molimo pred Najsvetejšim. Prej ali slej se bo taka država, ki nima Kristusa, izpremenila v puščino ali pa v prisilno delavnico. Zatorej je prava krščanska izobrazba tudi najvišja politična izobrazba in razsvetljuje vsa poedina vprašanja državne kulture. Obenem pa nam pomaga taka država, ki nas s silo privede do tega, da prenašamo vse one, ki so drugačni od nas in so drugačnega htenja, da se iznebimo svoje osebe in je taka država stahovalka v zmislu Jezusa Kristusa!

Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne.

(Spisal Fran Erjavec. V Ljubljani, 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Splošna knjižnica. 27. zvezek.) 80 str. Cena broš. 12, Din vez. 17, Din.

Brezposelnost je takorekoč organično združena z modernim gospodarstvom. Čim popolnejši so stroji in čim bolj pada kupna moč konsumentov, tem večja je brezposelnost. Na zaposlenost delavstva vplivajo tudi kvarno nesigurne prometne, gospodarske in valutne razmere. Spomladi l. 1922. se je cenilo število brezposelnih v Evropi na 4 milijone. Danes imamo v vsej Jugoslaviji kakih 100.000 brezposelnih, v Sloveniji kakih 15.000 (brez sezonskih delavcev, ki jih je mnogo zlasti v Prekmurju). Čim hujša je brezposelnost, tem večje je število — zločinov. Pisatelj objavlja na str. 13 sliko v črtah, kako sta rastle, oziroma padali kriminaliteta in brezposelnost v Angliji od 1893. do l. 1913. Obe črti gresta skoro paralelno: najvišji točki brezposelnosti odgovarja najvišja točka kriminalitete in obratno.

Zato ni samo dolžnost posameznega brezposelnega, da išče dela, ampak tudi družba mora v svojem lastnem interesu posvečati temu problemu svojo pozornost, ker ima pač brezposelnost tolikokrat za posledico demoralizacijo brezposelnega. Posamezne države in občine so poskušale že razna sredstva proti brez-

poselnosti. Znana je n. pr. uredba zasilnih del (graditve cest in železnice i. t. d.), ki se pa kot redna oblika brezposelnega skrbstva skoro nikjer ni obnesla, ker je izvršitev takih del po pisateljevem zatrdilu po večini manj vredna, zelo draga in ker more zaposliti samo nekatere kategorije brezposelnih. Res dobre uspehe v boju proti brezposelnosti so pa pokazale posredovalnice za delo, kakor jih imajo vse moderne države. Tako je n. pr. imela Nemčija že l. 1912. javnih posredovalnic 781, zasebnih pa 1443; te posredovalnice so posredovale v 3.425.000 slučajev. Prvo javno posredovalnico za delo je ustanovila v Ljubljani mestna občina l. 1899; to je bila prva javno posredovalnica za delo v Sloveniji, morebiti sploh v vsej Jugoslaviji. Njen delokrog je bil seveda omejen predvsem na Ljubljano. Prvo veliko državno posredovalnico za delo za vso Slovenijo nam je je ustanovila šele prva Narodna vlada v decembru 1918. Organiziral in vodil jo je pa avtor te publikacije. Že v prvem letu svojega obstoja (l. 1919. je preskrbela delo 4750 delavcem in 2110 delavkam. Po vzorcu te posredovalnice so se ustanovile »berze rada« v vseh večjih mestih Jugoslavije. Kako solidno so urejene posredovalnice za delo v Sloveniji, kaže dejstvo, da je eno posredovanje dela stalo v Sloveniji povprečno 19 Din, v Belgradu pa 80 Din!

V vseh slučajih pa seveda tudi posredovalnica ne more najti delojemalen dela. Kaj storiti v takih slučajih? Vsekako mora dobiti brezposelni sredstev za življenje v

denarju ali v naturalijah. Toda kdo naj da denar na razpolago in kako naj se vsa stvar uredi, da bo kar najbolj mogoče izključena zloraba brezposelnih podpor? S tem vprašanjem se bavi pisatelj obširno, navaja prakso raznih držav in občin in prihaja do pravičnega zaključka, da se mora uvesti pri delavcih zavarovanje za brezposelnost, ki se je izkazalo kot zelo vzgojno. Zavarovanje naj bi bilo morebiti v začetku fakultativno, pozneje pa obligatorično. »Če velja obligatnost za bolniško zavarovanje, mora veljati logično tudi za slučaj brezposelnosti, saj je brezposelnost le izrazita ekonomska nezgoda.«

To bi bilo nekaj kratkih podatkov o vsebini knjižice. Napisal jo je prvi vodja ljubljanske državne posredovalnice za delo, ki je delal v tej stroki skoro štiri leta in si je pridobil potrebno znanje ne same iz prakse in iz strokovne literature, ampak tudi na poučnih potovanjih po Jugoslaviji in Nemčiji. Razveseljivo dejstvo je, da se je našlo v Ljubljani založništvo, ki je pri nas izdalo tako strokovno delo, ki sicer ne more računati na toliko bralcev kakor kakke lažne skrivnosti španske inkvizicije, ki pa obravnava eno najkulantnejših vprašanj današnjega gospodarskega in socialnega življenja. Ta najnovejša Erjavčeva publikacija je doslej sploh edino delo te vrste v vsej jugoslovanski socialno politični literaturi.

Pridobivajte novih naročnikov!

lovanje naslednje: »Ako Pašić ode na Bled, potem bo v Belgradu o pravoslavni biskopstih vladalo v političnem življenju popolno mrtvilo, ki bo tem večje, ker se nahajajo skoro vsi poslanci izven Belgrada. V Belgradu ne bo niti Davidovića niti Pribečevića. Davidović je odšel v Zagreb, danes pa je odšel Pribečević, ki bo imel shod v Vojnici v modruško-reški županiji. Ker se v istem času nahaja tudi Davidović v Hrvatskem Primorju, je namen tega Pribečevića potovanja, da paralizira Davidovićevo delovanje. Po pravoslavni biskopstih bo politično življenje mnogo živahnije, ne samo, ker se bo takrat reševalo vprašanje sprememb v vladi, temveč tudi raditega, ker se bo poskusilo urediti odnose med radikali in samostojnimi demokrati, ki kljub Pribečevićem demontirajo tako, kakor bi si želeli radi-

kali. Pa tudi samostojni demokrati bodo morali prerezati mnogo vprašanj v svoji stranki.

STOJADINOVIĆ V INOZEMSTVU.

Belgrad, 14. jun. (Izv.) Nocoj je odpotoval v Budimpešto finančni minister dr. Stojadinović, ki bo od tam potoval na Dunaj in v Prago. O namenu svojega potovanja ni podal nobenega posebnega obvestila. Smatra se, da je potovanje v zvezi z najetjem novega velikega posojila.

NOVI NEMŠKI POSLANIK.

Belgrad, 14. jun. (Izv.) Danes je prišel v Belgrad novi nemški poslanik dr. Olshausen, ki je bil doslej poslanik v Kovnu v Litaviji. Belgrad pozna izpred vojne, ko je služil pri tukajšnjem nemškem poslanstvu. Po strankarski pripadnosti je nemški demokrat.

Položaj Pašićeve vlade.

PAŠIĆ ODGOJIL POTOVANJE NA BLEJ. — MINISTER DR. KOJIĆ NOČE ODSTOPI.

Belgrad, 16. junija. (Izv.) Pašić je svoje potovanje na Bled odložil in kakor se v njegovi okolici trdi, bo odpotoval šele jutri ali še pozneje. To odlaganje potovanja na Bled, za katero je bilo vse pripravljeno, se različno komentira. Misi se, da so povod vsled sprememb v vladi nastalih težkoč.

Kljub Pašićevemu prigrvarjanju ni hotel nihče od ministrov sam podati ostavke in celo dr. Kojić se trdovratno brani zapustiti udobno in dobičkanosno mesto. Ta slučaj je najbolj značilen. Poslanec njegovega kluba ga obtožuje za afero, vsled katerih je država oškodovana za težke milijone.

Namesto, da bi Kojić takoj podal ostavko in nastopil proti obtožitelju, pa se izjavi, da se s poslancem, ki ga je obtožil, sploh ne spušta v polemiko. Vladi je tako izjavil, ministri pa še dalje sedijo s Kojićem. Ta slučaj označuje »Republika« sledeče: »Tadije Pantović, ki ga kragujevaška občina javno toži radi tatvine nekaterih reparacij, javno obtožuje ministra Kojića radi lopovščin. Junak Kojić pa svečano odgovarja, da ne mara niti se razgovarjati s Pantovićem. Kdo je večji lopov od njiju dveh, ker sta oba radikala.«

Takih je še precej. Tudi v vladi sedi mnogo pravih zastopnikov sedanjega režima. Jasno je, da taki vladi krona ne more dati mandata za volitve. Pač pa se more Pašiću zgoditi, da se mu sploh odvzame zaupanje. Trdi se, da se tako tudi glasijo zapna obvestila, ki jih je poslal v Belgrad dr. Ninčić, ki se te dni mudi na Bledu. Dr. Ninčić je odpotoval na Bled, da uglađi pot Pašiću. Že za časa poslednje krize je s svojim poročilom prinesel največ zaslug za znano rešitev. Tudi sedaj poskuša dr. Ninčić delovati na merodajnem mestu, da se Pašiću poveri volivni mandat. Dosedaj še ni imel uspeha. Tukajšnji krogi so prepričani, da ga v tej smeri ne bo imel.

ZAUKAZAN IZGON POSLANCA ŠUMENKOVIĆA.

Belgrad, 16. junija. (Izv.) Demokrat-ki poslanec Šumenković je danes poslal kralju brzojavko, v kateri ga prosi za avdienco, da mu obrazloži neverjetno nasilje nad osebno svobodo. Šumenković je bil izvoljen v ohridskem okraju, kamor je odšel na agitacijo, da pouči volivce o sedanjem položaju in položi račun o svojem delovanju. Ljudstvo je v vseh krajih odobri-

lo Davidovićevo delovanje in njegovo borbo proti režimu nasilja in korupcije.

Posebno lepo je bil sprejet v Ohridu, kjer je bila na sestanku sprejeta ostra resolucija proti Pašiću in njegovim policijskim eksponentom v Južni Srbiji, ki na najbolj surov način postopajo z ljudstvom. Iz Ohrida je odšel v Strugo, kjer je sedež srezkega poglavarja. Še preden je mogel stopiti v stik z volivci, je prišel k njemu zastopnik srezkega poglavarja in mu javil, da mora odpotovati in zapustiti okraj, češ da ga sicer srezki poglavar izžene. Ta ukrep srezkega poglavarja je njegov zastopnik motiviral s tem, da je njegovo delovanje protidržavno in da vsled tega ogroža javni red in mir.

Zastopnik srezkega poglavarja ni hotel dati izgonskega povelja pismeno, pač pa ga je ponovil na zahtevo pred pričami, nakar je poslanec Šumenković odpotoval in dospel danes v Belgrad, kjer je takoj obiskal predsednika narodne skupščine Ljubomira Jovanovića. Protestiral je proti taki kršitvi temeljnih pravic vsakega državljan. Lj. Jovanović mu je obljubil, da bo storil vse potrebne korake pri vladi. Ta slučaj, da se je poslanec celo iz lastnega volivnega okrožja izgnal, vsekakor prekaša vse dosedanje nastope predstavnikov režima. Ta režim zahteva, da mu krona da mandat za volitve!

O OSTAVKI MINISTRA JANIĆA.

Belgrad, 16. junija. (Izv.) V nekaterih političnih krogih se trdi, da je bila ostavka ministra dr. Vojislava Janića posledica pomirjevalne akcije patriarha Dimitrije. Trditve ni brez podlage, ker je znano, da je patriarh Dimitrije odločno nastopil proti imenovanju dr. Vojislava Janića za ministra vere.

TUDI LJUBA JOVANOVIĆ BO POTOVAL NA BLEJ.

Belgrad, 16. junija. (Izv.) Radi pravoslavni binkoštnih praznikov je v splošnem vladalo v političnem življenju mrtvilo in tudi časopisje ni izšlo. Pašić ni nič prišel v predsedstvo niti včeraj niti danes. Na stanovanju ga je obiskal Ljuba Jovanović, ki je imel več sestankov z radikalnimi voditelji. Govori se, da bo Jovanović koncem tega tedna odpotoval na Bled. Njegovo potovanje se spravlja v zvezi z njegovo akcijo in novim položajem, ki bo v splošnem prepričanju nastopil koncem meseca.

Italijanski parlament odgojen.

NOVE MUSSOLINJEVE GROZNJE.

Rim, 14. junija. Za včerajšnjo sejo poslanske zbornice je bilo ogromno zanimanje. Javne tribune so bile prenapolnjene, istotako je bilo navzočih večina inozemskih diplomatskih zastopnikov. Ker je bila celokupna opozicija na skupnem sestanku sklenila, da se ne udeležuje parlamentarnega dela, dokler se Matteottijev slučaj popolnoma ne pojasni, so ostale klopi opozicije popolnoma prazne; navzoč ni bil niti en opozicijski poslanec. Večina je prišla skoro polnoštevilno, ravnotako vlada. Na vseh obrazih se je čitala resnost in potrlost, vladala sta tišina in molk.

Kot prvi je govoril zbornični predsednik Rocca, ki je znova naglasil prepričanje, da bo vlada storila svojo dolžnost do kraja in proti vsem ter poskrbela, da pridejo krivci v roke pravice. To zahteva zbornica, ki je zadeta ne samo v svojih najsvetejših čustvih, marveč tudi v svojih pravicah in prerogativah.

Nato je v imenu večine govoril poslanec Grandi. Rekel je, da predstavlja Matteottijev slučaj žalostno epizodo individualne grozovitosti in anarhije, za katero ni mogoče nobena razlaga, nobena olajšava. Storičev takega peklenškega zločina ni mogoče smatrati za pristaše katerekoli stranke. Napad na poslanca

Matteottija se ni izvršil proti socializmu, marveč proti fašizmu. Fašisti zahtevajo, da se krivci eksemplarno kaznujejo, toda z enako neizprosno energijo bodo preprečili, da opozicija Matteottijev slučaj izkoristi v politične spekulacije. Ob zaključku je govornik ubral druge strune in pozval nasprotnike na sporazum in spravo v imenu padlih, ki jih krije vse en prt in družji sloga. Imamo zavest, je rekel govornik, da smo orodje v božjih rokah zgodovine. Izpremenimo duha naših prepričanj in ne pozabimo, da ne pridemo do človečanstva preko domovine, ampak da je človečanstvo neobhodno potrebno sredstvo, da sami sebi priborimo domovino.

V imenu neodvisnih je govoril posl. Soleri, za njim pa je povzel besedo v vojni oslepel posl. Delcroix. V svojem govoru je naglasil, da je treba odgovornost, če obstoja, s trdno dušo poiskati in s trdo roko zadeti, ne samo zato, da se da manjšinam zadoščenje, ampak tudi zato, da se vrne Italiji in Rimu pred Italijani samimi in pred inozemstvom njuno dostojanstvo. Pozival je nasprotnike na spravo in na sodelovanje, da se konča žalostna doba nevrednih medsebojnih bojov. Zaključil je, proseč Boga, da bi iz prelite krvi in vseh dosejanih žrtv končno vzklila sreča domovine in pravica na svetu, da bi med ljudstvom zavlada la ljubezen in med Italijani bratstvo.

Nato se je ob največji pozornosti zbornice dvignil ministerski predsednik Mussolini. Rekel je, da ponavlja, kar je rekel prejšnji dan, da se bodo krivci v Matteottijevem slučaju zasledovali in izročili pravici. Potem je navedel dosejane uspehe policije in naznanil, da so bili doslej aretirani: Dúmini v Rimu, Mazzuoli v Firenci in Pauttato v Milanu. Tudi ostali trije ali štirje krivci so že znani in bodo v kratkih urah v rokah policije. Potem je izvajal govornik, da je mogel ta zločin zamisliti in izvršiti samo njegov zakleti sovražnik, da obreza uspehi njegovo veliko delo pomirjenja in sprave v deželi, ki se mu je bilo koncem razprave v prestolnem govoru malone popolnoma posrečilo. Pove pa, da če bi kdo skušal ta žalostni dogodek izkoristiti v protivladne politične svrhe, bo vlada uporabila vsa potrebna sredstva, da to igro prekriža. Končno je Mussolini ponovno obsodil zločin in rekel, da je treba, da italijanski državljani vedo točno ločiti mejo med navadnim zločinom ter žrtvijo in ideali.

S tem je bila razprava o Matteottijevem slučaju končana. Zbornica je prešla na razpravo o proračunu. Finančni minister De Stefani je naznanil, da so se vsi govorniki odpovedali besedi. Podaja izpreminjevalni predlog, glasom katerega se omejuje na začasní proračun do 31. decembra 1924.

Večina predlog soglasno sprejme.

Nato večina sporazumno z vlado sklene, da se zbornica za nedoločen čas odgodi.

MOBILIZACIJA NARODNE MILICE.

Rim, 14. junija. Sinoci je poveljstvo narodne milice izdalo povelje za mobilizacijo vseh rimskih miličnih oddelkov. Ob najmanjši potrebi se mobilizacija razširi na celo državo. Tudi orožništvo in vojaštvo je pripravljeno.

UMOR POSLANCA MATTEOTTIJA.

Rim, 16. junija. (Izv.) Policia in žandarmerija je danes preiskovala okolico jezera, v katerem je bil vtopljen poslanec Matteotti.

Rim, 16. junija. (Izvirno.) Mussolini je danes sprejel deputacijo poslancev, ki je protestirala proti umoru poslanca Matteottija.

Kritični trenutki italijanskega fašizma.

ODSTOP FINZIJA IN ROSSIJA. — PRE-OSNOVA VLADE?

Rim, 16. junija. Matteottijev slučaj pretresa fašizem v njegovih temeljih. Vsa dežela je osredotočila svojo pozornost na ta slučaj in ostro zasleduje dejanje in nehanje režima. Stvari ne bo mogoče potlačiti. To pa tem manj, ker vodi parlamentarna opozicija, ki si je izvolila skupen vodilni odbor, tudi od svoje strani poizvedovanja in socialistični poslanci unitarske skupine s pomočjo prebivalstva in psov sami preiskujejo ozemlje, kjer se domneva, da se je zločin izvršil. Med fašisti samimi je znatno število takih, ki zahtevajo, da se fašizem končno osvobodi zločinskih elementov in da se v Matteottijevem slučaju seže brezobzirno do dna. V fašistovski parlamentarni večini stoji na čelu te skupine posl. Delcroix.

Rim, 16. junija. Pod silo obtožb opozicijske javnosti sta v soboto državni podtajnik Finzi in načelnik vladnega tiskovnega urada Cesare Rossi podala ostavki. Oba v temeljujeta svoj korak s tem, da hočeta imeti v obrambi proti obtožbam popolnoma svobodne roke. Mussolini ostavki takoj sprejel, izražajoč svoje pre-

pričanje, da morajo sedaj tudi nasprotniki nastopiti z odkritim vizirjem. — Ostavka teh dveh odličnih stebrov fašizma in še bolj dejstvo, da je Mussolini demisijski na mestu sprejel, je napravilo na javnost veljanska vtis. Finzi in Rossi sta splošno veljala kot glavi neke ožje organizacije v fašistovski stranki, ki bi se mogla primerjati z rusko boljševsko Čeko.

Tretji v tej družbi je bil Filippo Filippelli, ravnatelj glavnega fašistovskega glasila »Corriere Italiano« in najožji zaupnik in prijatelj comm. Rossija. Filippellija, ki je preskrbel avtomobil, v katerem so odpeljali Matteottija, je policija po eni verziji zaprla, po drugi pa bi bil ušel. Na vsak način je dejstvo, da je bil Filippelli pozvan na sodišče, kjer ga je preiskovalni sodnik dolgo zaslišaval, kakor tudi dejstvo, da se je odpovedal ravnateljstvu lista za ves čas obrambe. Tudi glavnega urednika »C. I.« dr. Quiricija so pozvali na kvesturo in ga dolgo zaslišavali. Na zaslišavanju je bil pozvan tudi upravni tajnik fašistovske stranke Marinelli.

Na vsak način vodijo vse niti zločina v fašistovski tabor in danes nihče več ne dvomi, da je postal Matteotti žrtev fašistovskega maščevanja. V fašistovskih krogih vlada velika zmeda. Eni so za to, da se obrani režim z vsako ceno, z vsemi dosejanimi nasilnimi sredstvi, drugi pa svare in zahtevajo, da se postavi fašizem na strogo zakonita tla. Mussolini po eni strani zatrjuje, da se bo v Matteottijevem slučaju zakon neizprosno uporabil proti vsem krivcem, na drugi pa dalje grozi, da bo brezobzirno postopal proti vsakemu poizkusu, da se vrže režim. Podobno slove komunikacije, ki ga je izdalo vodstvo fašistovske stranke. Ob zaključku komunikacije nujno opominja fašiste, da morajo biti v tem trenutku kakor nikdar popreje disciplinani in pokorščina zakonom znamenje fašistovske zvestobe.

Florentinska legija narodne milice je mobilizirana.

Rim, 16. junija. Vodilni odbor parlamentarne večine je, čim se je zvedelo za odstop Finzija in Rossija, sprejel dnevni red, v katerem izraža Mussoliniju svoje zadoščenje nad njegovim energičnim postopanjem in mu zagotavlja neomejeno zaupanje. Iz pogovora, ki so ga imeli člani odbora ob izročitvi tega sklepa s Mussolinijem, je razvidno, da se Mussolini peča z načrtom za preesnovo vlade na širokem temelju.

Zbornični predsednik Rocca je nasproti nekim poslancem izjavil, da se skliče zbornica v oktobru. Podtajništvo za notranje stvari bo namesto Finzija začasno vodil Accerbo, v tiskovnem uradu pa namesto Rossija prevzame vodstvo comm. Gotti.

Mussolini je imel v soboto dolg pogovor z generalnim ravnateljem policije De Bonom. Popoldne se je vršila interministerijska konferenca.

Rim, 16. junija. Vodilni odbor opozicije je imel sestanek v soboto in nedeljo. V soboto je zborovala tudi parlamentarna skupina ljudske stranke. Sprejeli so dnevni red, v katerem odobrujejo ravnanje v sporazumu z ostalo opozicijo, pooblašajo vodstvo za nadaljnjo akcijo v sporazumu s strankinim tajništvom, zahtevajo, da se poizvedbe, ki so že dosedaj podale težke uspehe, izvedejo do konca, da se omogoči zbornici, da se čim prej vrne na svoje zakonodajno delo, da bodi pri tem delu popolnoma neodvisna in prosta vsakega pritiska; dalje, da se zagotovi svobodno izvrševanje poslanskega mandata; opozarjajo vlado in fašistične hierarhije, naj se končno zavedo, da z nadaljevanjem dosedanje strahovalne politike v dejanjih in besedah ne bo mogoče premagati sedanje krize in doseči normalizacije, ki jo sedaj zahteva cela dežela; vsa Italija vstraja na tem, da se pod nepristransko disciplino zakonov v polnem obsegu upostavijo vse državljanske in politične svoboščine.

Rim, 16. junija. Številne vesti, da so našli Matteottijevo truplo, se doslej ne potrjujejo. Generalni ravnatelj policije De Bonno je izjavil pod častno besedo, da o tem nič ne ve. Preiskovanja in preiskave se tako od strani oblasti kakor od strani opozicije mrzlično nadaljujejo. Sled vodi v gozd oziroma jezero Vico. Mestece Ronciglioni je v oblegovalnem stanju.

Policija je izročila akte generalnemu prokuratorju apelacijskega dvora. Preiskavo vodita sedaj glavni preiskovalni sodnik comm Grossi in državni pravdnik vitez Colamonico. Oblastem so znani vsi glavni krivci, katerih večina je tudi že v zaporu. A glasom uradnih izjav doslej vsi aretiranci odklanjajo vsako izpoved o podrobnostih zločina, tako da se še sedaj ne ve, kje in kako je bil izvršen. Bivši ardit Albino Volpi in fašist Viola, ki sta igrala pri zločinu veliko vlogo, se še skrivata in jih oblast doslej ni mogla izslediti. V ostalem oblast imena aretirancev prikriva.

Rim, 16. junija. V mestu vlada silna napetost. Rossijevo hišo straži vojaštvo. Na trgu Colonna je v soboto zvečer došlo do burnih nastopov med pristaši »Svobodne Italije«, ki so demonstrirali, in fašisti, ki so hoteli demonstrante napasti. Posredovalo je orožništvo in preprečilo spopad.

Zarota proti Pašiću.

Belgrad, 16. junija. (Izv.) Belgrajska policija je baje odkrila veliko zaroto, ki je imela namen izvršiti atentat na Pašića. Glavni zarotniki se baje nahajajo v Požarevacu in so že v rokah policije, vendar še za njih imena ne izvem. — V Belgradu se strogo skrbi za red. Kadar se pelje Pašić iz predsedništva, ne sme biti na trotoarju noben človek. Ljudje, ki gredo mimo, se morajo ustaviti kakih dvajset korakov prej in počakati, dokler se Pašić v oklopnem avtomobilu ne odpelje. Tudi Pašićevo stanovanje je močno zastraženo.

LJUBA DAVIDOVIĆ NA SUŠAKU.

Sušak, 16. junija. (Izv.) V soboto zvečer se je pripeljal semkaj Ljuba Davidović z nekaterimi poslanci. Na kolodvoru so mu priredili slovesen sprejem. Pozdravil ga je župan Kučić. Pred kolodvorom so manifestanti izpregli konje od kočije, v kateri se je peljal Davidović, in ga sami peljali v mesto. Na Trumbićevem trgu je pozdravil Davidovića profesor Milan Banić. Včeraj je imel Davidović shod, ki je zelo dobro uspel. Udeležili so se ga med drugim tudi odposlanci iz cele Kastavštine.

POŽAR V BUKAREŠTI.

Bukarešta, 16. junija. (Izv.) V ministrstvu za trgovino je izbruhnil požar, ki je uničil skoro vse važne listine in akte. Policija sumi, da je bil ogenj zaneten od tuje roke.

Kasneje so hoteli fašisti napasti socialističnega poslanca Turatija, a karabinierji so vzeli poslanca v svojo sredo in ga spremili na Montecitorio.

O zločinu in aretacijah se širijo vse mogoče govorice. Listi neprestano tiskajo posebne izdaje.

Rim, 16. junija. Fašist Dumin, ki so ga med prvimi zaprli v Rimu, ki velja za neposrednega organizatorja zločina nad poslanca Matteottijem, je bil član fašistovskega akcijskega odbora (Čeke) in intimni prijatelj in zaupnik Rossija. Drugače zločinski tip, ki so je rad hvalil s svojimi visokimi zvezami. Razpolagal je s priporočili notranjega ministrstva. On je vodil napad na Nittijev dom in razne druge napade. Vse te slučaje so enostavno potlačili.

Milan, 16. junija. Kvestura je v soboto s sodelovanjem velikega števila orožnikov udrila v prostore fašističnih arditov, da izvede hišno preiskavo. Na mestu so aretirali do 10 oseb, ki so se tedaj mudile v prostorih. Pri preiskavi so našli v kleti znatne zaloge orožja in streliva, ki so jih konfiscirali.

Nove smernice francoske politike.

V torek, 17. t. m. prebere Herriot v francoski zbornici vladno izjavo. Izjava je sestavljena in vsebuje sledeče točke:

Sedanja organizacija armade se odpravi in uvede narodna milica z zelo skrajšano službeno dobo.

V finančni politiki se uvede strogo štedenje, državnih monopoli se razširijo, uvede se pravični progresiven davek na osebno dohodnino, državni proračun se bo sestavil na realnih dohodkih, ne pa na fiktivnih vplačilih Nemčije, s katerimi je prejšnja vlada mašila luknje v proračunu.

V socialnopolitičnem oziru se priznajo vse delavske strokovne organizacije, uradništvu se dovolijo sindikalne pravice, osemurni delovnik se strogo izvede in uzakoni splošno socialno zavarovanje.

Glede Nemčije bo nova vlada podpirala nemške demokratične stranke in odločno pobijala nemško reakcijo. Zato bo nadzirala nemške vojaške priprave. Poruhrje se izprazni, kadar bo Nemčija sprejela Dawesov načrt in ga lojalno izvajala. V tem slučaju se Nemčija sprejme v Društvo narodov, ki se izpopolni in preobrazi v efektivni mednarodni forum za vršitev vseh sporov in garancijo svetovnega miru.

Vzpostavijo se diplomatske in trgovske zveze z Rusijo.

Nova francoska vlada.

Pariz, 14. jun. (Izv.) Po slovesni izročitvi predsedniške oblasti se je Doumergue zahvalil senatu in poslanski zbornici za izvolitev in zagotovil, da bo stal strogo nad strankami. Medsebojno zaupanje in delo bo kmalu omogočilo, da bo Francoska kljub težkim udarcem v miru in redu napredovala in procvitala.

Pariz, 14. jun. (Izv.) Danes ob tridesetletni 12 je preds. Doumergue sprejel Herriota, ki se je mudil pri njem 30 minut. Po avdienci je Herriot izjavil, da je sprejel sestavo nove vlade ter da upa, da bo vlada sestavljena še nocoj. Dne 21. junija bo Herriot odpotoval v London, da se 22. t. m. sestane z Mac Donaldom.

Pariz, 14. junija. (Izv.) Agencija Havas poroča: Nova francoska vlada je sestavljena tako: Predsedstvo in zunanje zadeve Herriot, pravosodje senator Renault, notranje zadeve senator Chaumet, vojni ministrstvo general Nollet, finance Clemendel, mornarica Dumesnil, trgovina Raynald, javna dela senator Peytral, prosveta senator François Albert, delo in higijena Godar, kolonije Daladier, pokojnine Morro - Giffierri, kmetijstvo Queuille, za osvobodeno ozemlje Dalbis.

Pariz, 16. junija. (Izv.) General Nollet je postal vojni minister. On je odločen francoski nacionalist. Njegovo imenovanje pomeni, naj Nemčija nikar ne prezira mirovnih pogodb, ampak naj izpolni svoje obveze.

PROGRAM NOVE FRANCOSKE VLADE

Pariz, 16. junija. (Izv.) Vladna izjava bo obsegala sledeče točke: Splošna amnestija za politične zločince, opustitev poslaništva pri Vatikanu, znižanje stroškov za vojaštvo, vzpostavitev 8-urnega delavnika, vzpostavitev normalnih odnošajev z Rusijo.

Kaj je z nameranim razpustom obč. sveta v Mariboru.

Maribor, 14. junija. (Izv.) »Jutro« in »Tabor« skušata zanikati načrt Zerjavovcev glede razpusta občinskega sveta. Ne ljubo so bili presenečeni, ker jih je »Slovenec« prehitel. Zvedeli smo pravočasno na kakšno Zerjavovih demokratov: s komisarjem preprečiti občinske volitve in tako strmoglaviti sporazum slovenskih strank.

Zerjavovi listi v skromnih noticah odgovarjajo, da je vest o nameranim

razpustu iz trte izvita. Temu nasproti ugotavljamo, da so mariborski Zerjavovi JDS-ari ne samo na eni, ampak na dveh sejah razpravljali o svojih načrtih glede mariborskega magistrata. Prva seja se je vršila v Narodnem domu, druga v tajništvu JDS. Ene od teh sej se je udeležil tudi dr. Pirkmajer. Na velikem županstvu obstoji tudi akt o razpustu. Pirkmajer novih občinskih volitev ne bi poprej razpisal, dokler ne bi »železna roka« izvedla svojih »dalekosežnih« načrtov.

Velika železniška nesreča.

Berlin, 14. jun. (Izv.) Danes ob pol 9 zjutraj je na potsdamskem kolodvoru magdeburški osebni vlak trčil ob drugi osebni vlak. Dve osebi sta mrtvi, 20 težko in 20 lahko ranjenih.

BREZPOSELNOST NA ANGLESKEM.

London, 16. junija. (Izv.) Število brezposelnih delavcev se je znižalo v Angliji za 12.120 oseb.

Položaj azijskega sveta.

Indski pesnik Tagore je spričo spora med Japonsko in Ameriko na velikem protestnem zborovanju v Tokiu vse azijske narode pozval, naj se združijo v enotno fronto proti evropskim, oz. ameriškim narodom. Tagore, ki vodi v Bengalu svojo višjo šolo, je tudi ob tej priliki bičal evropsko kulturo, ki je materialistična, brezsrčna in dobičarska ter ji postavil nasproti azijsko, ki da je duhovna, ljubezenska in notranja. Azijski narodi naj se zedinijo in tako osvobodijo političnega varuštva, ki ga izvajajo nad njimi evropsko-ameriški narodi, ter gospodarske eksploatacije.

Tagore je pač pesnik. Azija se res giblje, odkar je svetovna vojna in ruska revolucija zbudila tudi njene speče sile. Do zedinjenja njenih narodov na osnovi »azijske kulture« je pa še daleč. Azijska kultura ima marsikatero prednost pred evropsko, je pa ravnotako v marsičem daleč pod njo. Sploh ta kultura ni nekaj enotnega. Medsebojno sovraštvo Azijcev se vsak dan očituje v Indiji, kjer se bramanci in muslimanci še danes spopadajo zaradi verskih nazorov. Sovraštvo med Korejci in Japonci ali med rodovi zunanje Mongolije in Kitajske ali med Kitajci in Japonci ni nič manjše, ako celo ne veliko večje nego med evropskimi narodi. Tagore sam ni predstavitelj kakšne »čiste« azijske kulture, marveč je sprejel vase veliko zapadnokrščanskega. Njegov nazor je idealna shematizacija, resnične razmere so pa precej drugačne.

Spor med Japonsko in Ameriko. — Sporazum med Japonsko in Rusijo?

Spor med Japonsko in Zedinjenimi državami severne Amerike je globoko gospodarske narave. Amerika je vseljevanje Japoncev odnekad zelo oteževala, letos pa ga je na zelo brutalen način naravnost prepovedala. To je za japonski narod hud udarec, kajti domača zemlja je pretesna in prerevna, da bi mogla preživljati ljudstvo, ki narašča vsakoletno v večji proporciji nego n. pr. celo Italija ali Nemčija. Japonskemu ljudstvu je borba za vsakdanji kruh tudi v Aziji sami zelo otežkočena, ker konkurira z njim uspešno kitajski, korejski in mongolski delavec. Zaenkrat zaradi prepovedi vseljevanja ni misliti na vojsko med Japonsko in Ameriko, ker obe državi še nista zadostno pripravljene, toda do nje utegne priti. Amerikanci s svojo prepovedjo Japonsko sami silijo do imperialistične politike. Kajti, če se japonskemu kuliju brani vseljevanje v drugi kontinent, ga bo treba doma preživljati. V to svrhu se mora Japonska čezdaljebolj industrializirati in postati nekaka fabrika za celo Azijo. To pa more zopet postati le, če si osvoji odjemalske trge in ležišča sirovin. Ta pa se najdejo v ruski Aziji, na severnem Kitajskem, na pacifiškem otočju in v Avstraliji. Z Rusijo in Anglijo se Japonci po vsej priliki ne bo spustila v borbo, pač pa z Ameriko, ko pride ugodni moment za to. S tega stališča je razlagati dejstvo, da je japonska vlada zdaj pripravljena pogajati se z Rusijo, ki ji baje odstopi ogromna ležišča nafte na severnem Sahalinu. Kaj dobi Rusija za protikompenzacijo, se še ne ve; vendar je za Rusijo že to velikega pomena, da živi z Japonsko v prijateljskem odnošaju, tembolj ker se je pogodila te dni tudi s Kitajsko in ima tako zavarovan svoj hrbet v Aziji.

Kitajske zadeve.

Kitajska in Rusija sta se sporazumeli prav glede vseh vprašanj, ki so po padcu carizma ostala odprta. Rusija bo tudi nadalje upravljala železnico, ki teče skozi mandžursko ozemlje proti Vladivostoku, bo uživala tam eksteritorialiteto in prevzame njene obveznosti; točno tako kakor pod carjem. Zunanjo Mongolijo bodo ruske čete zapustile in dežela zopet prizna vrhovno suvereniteto Kitajske. Sklenila se je seveda tudi trgovska pogodba. S to pogodbo se je tudi položaj Kitajske, v ka-

teri vlada slejkoprej običajna anarhija, oziroma mnogovladje raznih generalov in roparjev, precej utrdil. Pogajanja je z ruske strani vodil Azijat Karahan, ki je goreč pristaša rusko-kitajsko-japonske alijance, ki bi napravila konec vplivu drugih evropskih držav in Amerike na daljnem vzhodu. Seveda je tudi to »muzika zelo daljnje bodočnosti« in misel, da bi se n. pr. Velika Britanija odrekla Hongkonga, je zaenkrat še zelo fantastična.

Spor med Anglijo in Turčijo.

Anglija se tudi pod delavsko vlado trdno drži svojih postojank v širnem svetu, ki pomenijo zanjo svobodo in sigurnost za trgovino s celim svetom. Ona ne želi vojske z nikomur, marveč zna izrabiti antagonizem med posameznimi vesilami, ki so v Aziji zainteresirane, da obdrži svoje. Tako n. pr. je Anglija zdaj prišla v konflikt s Turčijo zaradi mosulskega vilajeta, ki je bogat na nafti. Mosul pripada po angleškem pojmovanju Iraku (Mezopotamiji), ki so ga Angleži kot mandatari Zveze narodov izpremenili v »neodvisno« kraljevino in postavili za kralja velikega lahkoživca Faissala, brata transjordankega kralja Abdullaha in sinu hedžazskega kralja Husseina. S Faissalom so Angleži sklenili pogodbo, po kateri vodi zunanjo politiko dežele Anglija. Turki pa vztrajajo na tem, da je Mosul njihov in v lozanski pogodbi se je določilo, da naj se o tem v teku enega leta Turčija in Anglija sami medseboj pogodita. Ta pogajanja pa so se te dni razbila, istočasno pa so od Turčije nagovorjeni arabski šajki v zbornici šajkov v Bagdadu odklonili pogodbo med Faissalom in Anglijo. Boj z Anglijo ne bo lahek. Arabci žele sicer neodvisnosti Arabije, Palestine, Sirije in Iraka, nimajo pa denarja, da jo izvojujejo, na drugi strani se boje Turčije, ki bi mogla zopet po teh deželah seči. Turki pa tudi nimajo ta hip zaveznikov proti Angliji in so se zato tudi pogodili s Francozi, katerim so zadnje mesece delali neprilike v Siriji, ki se nahaja pod francoskim mandatom. Svoječas bi jim bila lahko kaj pomagala Rusija, toda z njo so se Turki sporekli zaradi Armenije in Transkavkaza sploh, po katerem se Turčiji cedijo sline, dočim so se med ru-

Kdo je nacionalist?

Maribor, 13. junija.

Dan za dnem slišimo besede: »Mi nacionalisti, nacionalna mladina, mi, ki se borimo za nacijo itd.« Nekam čudno zvenijo te besede. Čitatelj zna, da se danes samo Orjunaši smatrajo in štejejo med nacionaliste. Vsak hip naletiš bodisi na cesti ali v kaki družbi na ljudi, ki se tolčejo na svoja prsa in govorijo: »Permojduš! Jaz sem nacionalist!«

Pri nas v Mariboru tudi strašijo take prikazni. Dobro je, da si malo natančneje ogledamo, kake lastnosti moraš imeti, da si smeš nadati ime »nacionalist«. V pravem smislu te besede bi človek, ki se olišpa s takim naslovom, moral biti predvsem radikalni narodnjak. Vse njegovo življenje, vse njegovo delovanje, vsaka njegova kretnja bi morala biti prepojena čistega narodnega duha. Občevati bi moral samo s Slovenci, ženiti se samo s Slovenkami. Nadalje bi moral tak idealist med narodom delovati za njegov gospodarski prosep in procvit, moral bi narod kulturno dvigati, delovati za bratsko slogo, pripeljati zapeljane k pravi slovenski stvari.

A »nacionalisti« po novi modi vsega tega ne potrebujejo. Glavna naloga orjunaških nacionalistov je: 1. da znaš kričati in tuliti; 2. da znaš razbijati stroje in imetve brata Slovenca; 3. da brata-Slovenca pobijaš in nanj streljaš po znanem pravilu: »Willst Du nicht mein Bruder sein, so haue ich Dir den Schädel ein«; 4. da onemogočiš sestanke, zборе in veselice drugih slovenskih organizacij; 5. da znaš groziti; 6. da kličeš drugomisleče na korajžo; 7. da čitaš »Jutro« in »Tabor« ter brez-pogojno verjameš vsem lažem teh listov; 8. da moliš jutranjo in večerno molitev bogu Pribičeviću; 9. da pa sicer smeš živeti od milosti nemškega bogataša; 10. da smeš imeti Nemko za ženo; 11. da z nežnim spet na ulici javno kramljaš v ger-manščini, a 12. vse to ti bo odpuščeno kot »nacionalistu«, samo če pobijaš »anti-državne elemente« — klerikalce.

Kdor ne verjame, da so take lastnosti predpisane nacionalistom-Orjunašem, naj blagovoli samo malo od blizu »posmatrati« mariborsko pisano »nacionalistično« družbo. Na zunaj se novodobni nacionalisti šopirijo kot hipernarodnjaki, a njih pravi nacionalizem, njih čut do prave slovenske stvari je gnij, propadajoč, ali pa ga sploh nič ni. Pravi slovenski ali recimo jugoslovanski nacionalist, bi moral gledati, da privede k sebi vse slovenske ljudi. Orjunaški nacionalizem pa ne gradi, ne zida, temveč podira z odurno silo. Pri nas na državni in jezikovni meji bi morali res pravi iskreni nacionalisti združiti krog sebe vse Slovence. A Orjuna tira z brutalno silo in svojimi nekulturnimi nastopi mno-

skimi boljševiki okrepili nacionalistični elementi, ki bi celo radi od Turčije nazaj Erzerum (iz obmejno-strateških razlogov seveda).

Perzijske zadeve.

Naraven zaveznik Turčije pa je v sedanjem momentu Perzija. Tam so boljševiki podpirali zadnji čas republikansko gibanje, ki je pa splahnelo. Zdaj vodi deželo diktator Ahmed Reza Kan, od katerega mnogi upajo, da postane nekak perzijski Mustafa Kemal paša. Njegova naloga pa ni lahka. Južnoperzijska petrolejska ozemlja ima v rokah angleški koncern, za severno Perzijo pa se slejkoprej poteguje Rusija. Perzija bi mogla postati nekako središče muslimanskega gibanja, okoli katerega bi se zbrali Afganistan, Hiva, Buhara in Turkestan. Toda težava je v tem, da se tu križajo angleški in ruski interesi in da bi se Rusija in Anglija v slučaju potrebe lahko združili proti tem državam, oziroma si razdelili svoji interesni sferi. Vse te dežele vladajo fevdalni despoti, ki tiskajo ljudstvo in ga drže v temi in nevednosti. Zato je kulturno-politična zajedica teh držav in narodov na demokratičnem temelju zelo težaven problem. Perzijski vladar n. pr. je strašen zapravljivec in razuzdanec, ki o demokratičnih svoboščinah naroda noče nič slišati. Seveda — kar se je zgodilo po genijalnosti Kemal paše v Turčiji, bi se enkrat moglo zgoditi tudi v iranskih državah...

Indija

se je navidez v zadnjem času popolnoma pomirila. Angleška uprava dela jako spretno na to, da izolira pristaše polne neodvisnosti, takozvane svaraiste, katerih nič več ne preganja, in pridobi zase zmerne indske elemente. Tem je voljna polagoma prepuštili notranje vodstvo dežele na podlagi široke avtonomije, ki se spremeni naravnost v dominijonski položaj. Ta avtonomija je v resnici že danes jako velika, tako da indski parlament nalaga že carino na angleško blago. Zunanje zadeve bi potem Anglija z Indijo uredila pogodbenim potom. Preje pa hoče Indce vzgojiti k samoupravnemu delu in zato podeljuje koncesije le stopnjema in zavidno.

ge, mnoge Slovence proči. Res je, da novodobni Pribičevićevi nacionalisti kopljejo grob iskreni nacionalni ideji.

Mi si pravi nacionalizem, delo za »nacijo« — če že hočete, da se tako izrazim — predstavljamo povsem drugače. Slovenski pesnik je zapisal že pred dolgimi desetletji besede:

V srca ljubljenih rojakov,
sejmo seme plemenitih rož,
da bomo narod poštenjakov,
narod vrlih mož...

Naše in nam sorodne organizacije so že davno, davno, ko še sedanji »nacionalisti« niti hlače niso trgali po šolskih klopih, začele vzgajati narod v smislu prej citiranih pesnikovih besed. V vsaki župniji smo ustanovili Bralno in Izobraževalna društva, Čitalnice, mladinske prosvetne zveze. Šli smo še dalje! Da smo oti slovenski narod na nekdanjo hudo ogroženi meji in tudi v notranjosti Slovenije gospodarske odvisnosti od tujca-bogataša, smo ustanovili nebroj posojilnic in zadrug ter kmetijskih podružnic.

Mogočna sila germanstva je butala ob postojanke slovenskega rodu, ali narod, mali slovenski narod, navdušen za svoj jezik in svoja prava, se ni udal, ni klonil svojega tilnika. Zadnja leta pred vojsko je prosvetno in gospodarsko delo naših pravih nacionalistov, naše slovenske duhovščine, naših starih dobrih učiteljev, naših kmetijskih in delavskih mož in mladine napredovalo celo tako, da nismo bili več defenzivni, ampak celo ofenzivni v borbi proti tujcu. Nebroj knjig, ki so jih naša društva vrgla med narod, na tisoče predavanj, tečajev, veselic, tisoče in tisoče izvodov naših listov je vzgojilo narod, da se ni dal potujčiti. Ljudsko štetje, ki se je n. pr. l. 1910 vršilo pod nemško silo, govori dovolj!

To delo, ti ljudje, ki so to delo vršili tedaj, te organizacije naše, to vse je prežeto pravega iskrenega poštenega nacionalizma, to so resnični nacionalisti. Vi novodobni nacionalisti-Orjunaši, vi ste pa anti-nacionalisti, vi niste kulturonoši, vi ste nasilneži, ki upropaščate pravo nacionalno idejo. Vaše delo je sam humbug, plačano delo za nasilneža Pribičevića in njegovega hlapca Zerjave!

Kamniško okr. glavarstvo — ekspozitura J. D. S.?

G. okr. glavarja dr. Ogrina smo dosedaj sodili vedno po njegovih besedah; ki so bile lepe in nepristranske. Bržčas zato, ker ni imel prilike z dejanji pokazati svoje nepristranosti. Naša dosedanja sodba o njem je bila kolikortoliko ugodna. Zdaj, ko so se v našem okraju pričele občinske volitve, pa si je menda glavar postavil

za nalogo, da hoče pokazati sebe v pravi luči in tako popraviti našo sodbo o njem. Zdi se nam, da njegovo dosedanje uradovanje ni našlo milosti v očeh kamniške J. D. S. Kajti pri nas v Kamniku je že taka navada, da mora okr. glavar pri svojem plesu že nekoliko poslušati »viže« dr. Karbove piščalke. — Toda, oglejmo si par dejanj iz zadnje uradne »nepristranske« prakse g. glavarja.

Na občinski deski v Kamniku je bilo razglašeno v mescu maju, da prične rok za vlaganje kandidatnih list dne 20. maja t. l. In res je ta dan vložila kandidatno listo SLS, pa samo ona. Dne 23. maja pa je bil nabit na desko preklic tega roka in določen kot pričetek termina 27. maja. SLS ni dobila nikakega obvestila od glavarstva, kaj je z njeno listo in vložitvijo. In glej ga spaka: četudi je SLS vložila listo prva in to en teden pred obema demokratskima, ji je vendar določilo okr. glavarstvo zadnjo skrinjico. — G. okrajni glavar, povejte nam no, kako ste to iztuhali? Sami? Dvomimo!

Iz občine Lukovica, kjer sta bili vloženi dve listi, napredna in ona SLS, je prišel zastopnik napredne liste, graščak Kersnik in prinesel dokazila, da par podpisov na listi SLS ni pravih, ozir. pristnih in g. glavar je listo razveljavil. Prav in v redu! Pa vam pride drugi dan župan iz Mengša, g. Lipar, in prinese dokazila, da so naprednjaki v Mengšu na svojo listo vpisali in podpisali naše pristaše, ki niti sanjali niso o tem, da so tam podpisani. Zahteval je g. župan, da okr. glavarstvo temu primerno postopa. Toda naš »nepristranski« g. glavar je g. župana primerno ekskomuniciral in rezultat: megiški napredni listi se ni zgodilo niti za las onega, kar bi se moralo z njo po zakonu storiti. G. glavar, ali tudi vi delite državljane na »sorte« po Žerjavovem receptu? Kate- ra teh »sort« pa plačuje več davkov za vašo plačo?

To sta takole mimogrede dva slučaja. Pa še eno vprašanje imamo na srcu, gosp. glavar. Zdenle, v času vlaganja kandidatnih list se zgodi, da sedi v vaši uradni sobi odv. koncipijent pri dr. Trampužu, g. dr. Potekar in prepisuje vložene kandidatne liste. Kot nam je znano, volilni zakon nikjer ne govori o prepisovanju že vloženih kandidatnih list po organih JDS in tudi ne o nadziranju okr. glavarjev po JDS. Kako mislite, g. glavar?

Teh par besedi samo zato, g. glavar, da ne boste mislili, da ima kamniški okraj samo državljane »I. sorte«.

Kamniški državljani »II. in III. sorte«.

Politične vesti.

+ Izvrševalni odbor SLS je pri seji dne 13. junija 1924 obravnaval zadnje politične dogodke in soglasno sklenil: SLS v smislu svojega programa odklanja in obsoja vsako nasilje. Ugotavlja, da je organizacija, ki že dolgo potvarja pri nas narodno idejo, priredila v Trbovljah bojni pohod, ki je dovedel celo do premišljenega umora. Ravnotako obsoja v imenu demokratične ideje napad na avtonomijo mesta Ljubljane, ki se je izvršil z razpustom občinskega sveta. Pozivlja v njenem okrilju organizirano slovensko ljudstvo, da ne klone, ampak započeti boj za svojo narodno individualnost in samostojnost kljub nasiljem z vso odločnostjo in vztrajnostjo izbojuje.

+ Shodi SLS. V nedeljo je bil dobro obiskan shod SLS v Toplicah na Dol. Poročal je posl. dr. Kulovec. Zborovalci so odobrili politiko Jugosl. kluba. V ponedeljek se je vršil shod zaupnikov za novomeški sodni okraj, na katerem je poročal posl. dr. Kulovec. V škofji Loki se je vršil shod SLS dopolne po deseti maši v društveni dvorani. Poročal je dr. Ivan Stanovnik o političnem položaju in pripravi za obč. volitve. Shod je izrekel soglasno zaupnico dr. Korošcu in Jugoslovanskemu klubu.

+ Vprašanje mažarskih organizacij. — »Vreme« poroča, da se med subotškimi radikali in bivšimi predstavniki mažarske stranke vrše pogajanja zaradi obnove mažarskih organizacij v Vojvodini. Dosedaj pogajanja še niso imela uspeha; a radikali so po vsej priliki pripravljeni, da v prid Mažarov pri vladi posredujejo.

Beleške.

Kako nabira »Jutro« volilce za JDS. Sobotno »Jutro« je ostro napadlo »klerikalne« uradnike radi dijaških štipendij. Klerikalci so sploh vsega krivi. Informirali smo se in dognali, da je spis o štipendijah šel izključno skozi roke neklerikalcev. Da se pa niso pravočasno izplačale, je krivo to, ker delegacija denarja ni imela. Denar je šel v Beograd. Kaj pomaga hitro nakazilo, če denarja ni. Da denarja ni v Ljubljani, je pač le kriv centralizem in tega niso priklicali v življenje klerikalci. »Jutro« pa se je s svojo krivično denunciacijo nabralo spet nekaj volilcev.

+ Protidržavni vzkliki. Ako danes kdo vzklikne proti dr. Žerjavu, proti Pribičeviću in vladnemu terjarju, ga označi demokratski šmok za protidržavnega.

Ker so v soboto pri protestnih demonstracijah vzklikali Ljubljanci proti teroristom, pišeta »Jutro« in »Slov. narod«, da so se čuli protidržavni vzkliki. Ali so postali dr. Žerjav, Pribičević, Baltić in Krejči državni? — Ujedenjeni so pač v demokratski stranki, države pa za enkrat še ne tvorijo, ter pride za njimi nov zakon o zaščiti države in občin.

+ Glavu za glavu. Belgrajska »Pravda« od 9. t. m. piše: »Tudi druga stran se pripravila, da na nasilje odgovori z nasiljem. Vlada politika je dovedla našo državo do tega stanja, da posnemamo bolgarski in arnavtski zgled. Zlo je za državo, če se začne v njej uveljavljati princip: Glava za glavo! Ni treba imeti mnogo pameti, da se spozna, da se bo branila tudi druga stran in da tudi druga stran ne bo dovolila, da se njeni ljudje ubijajo zaradi političnih načel. Naš notranji položaj pa je tak, da nas sili na obrambo.«

Et meminisse... Med svetovno vojsko so bile v Črni gori avstrijske čete. Vojaški poveljnik Slovenec je odgovoril na slovenski pozdrav slovenskega nadporočnika z besedami: »Reden Sie mit mir nicht in dieser Schweinsprache!« — Ta gospod je postal v ujedinjeni Jugoslaviji iz Savla Pavel in danes prvi protektor Orjune. Morda ga celo sam veliki župan dr. Baltić pozna.

Nedelikatnost. O znanem govoru g. ministra Pribičevića pišejo mnogo tudi belgrajski, torej srbski listi. Med temi piše eden tako: »Pred dvema dnevoma smo podčrtali nedelikatnost trditve, da je Srbija bivša, češ da ni več ne Srbov, ne Hrvatov in ne Slovencev, ampak da so samo še »Jugoslavlani«. — Tako pišejo »Beogradske Novosti«, ki so srbski list, ki izhaja v Beogradu. Slovenski demokrati jančičarji okoli »Jutra« in »Naroda« bodo seveda cvlili kakor politični cuki, če bodo brali, kar pišejo srbski listi.

+ Slov. narod in konfiscirani »Slovenec«. Včerajšnji »Slov. narod« prinaša odstavek iz nedeljskega od policijskega ravnateljstva zaplenjenega »Slovenca«. Naše policijsko ravnateljstvo je pozabilo od nedelje do ponedeljka popoldne, kaj je zaplenilo, zato »Slov. narod« ni bil zaplenjen.

Znamenje časa v našem šolstvu.

Zadnji Uradni list objavlja ponovni razpis mesta vadniške učiteljice na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani. To je za naše razmere preznačilno. Nekdaj se je med učiteljstvom za taka mesta vnela vselej huda borba; ravnatelji učiteljske so imeli mnogo proslcev na izbiro za svoj predlog. Danes se morajo taka mesta ponovno razpisovati. »Učiteljski Tovariši« ima lepo priliko pojasniti ta pojav, ki je posledica njegovih prizadevanj, slovensko šolstvo urediti točno po razmerah predvojnne Srbije.

Drug značilen primer uvedbe zaračnškega taksameta v šolsko življenje, pri nas je sestavljanje zrelostnih izpitnih odborov na srednjih šolah. Absolutni sistem zaračnških komisij in »honorisanja« vsega, minimalno mero obveznosti presega, jočega dela, je privedlo do tega, da se od zrelostnih izpitnih komisij na naših srednjih šolah, posebno na učiteljskih, izključujejo redni člani učiteljskih zborov, ki so v večletnem poučnem delu imeli priliko, prepričati se o zrelosti ali nezrelosti kandidatov. Profesor glasbe, risanja, telovadbe itd. ni reden član zrelostne izpitne komisije, kakor je bila prej pri nas navada, ampak pride le takrat, kadar ga pokličejo, da obdela svoj »komad«. Ti gospodje, med njimi priznani in v službi osiveli šolniki, so s tem postali »delavci po komadu« — Stückarbeiter se to imenuje pri delavcih. To pa le zato, da »ne stane izpit preveč« (izvirne besede nekega ministrskega odposlanca predsednika komisije). Prej je bil zrelostni izpit nekaj svečan zaključek študija za kandidate in profesorje, danes je to »zaračnško« delo po komadu, katerega so pa deležni le nekateri izvoljenci. In to zove ta sistem napredek!

Pa kako so kratkovidni ti »zaračnški« organizatorji! Danes je zavoljo stroškov izključen od komisije profesor tega in onega predmeta; jutri bo kak iznajdljiv odposlanec ministrstva izključil tudi one, ki so nekaj kandidatov na podlagi dobrih redov oprostili ustnega izpita; če ne celotno, pa vsaj za posamezne poldneve, ko ni na vrsti noben njihov »komad«. Nekaj dinarjev se vendar uštedi! A kaj pa bo, če prizadeti in zapostavljeni profesorji tudi izgube nekaj svoje vesti — vzorov za to ne manjka med organizatorji teh zaračnških izpitov — ter zavoljo grozeče izgube zarade i. e. taks postanejo strogi ter nikogar ne oprostijo (po novem se reče to »opraščajajo«) ustnih izpitov? Trpeli bodo dijaki in državna blagajna, ki bo plačevala silne izpitne takse. Lepa perspektiva zaračništva na pedagoškem torišču!

Dopisi.

Sijajna zmaga SLS na Ježici. Volilna borba, kakršne še ni bilo na Ježici, je končana. SLS je dosegla sijajno zmago. SLS je dobila 234 glasov in dobi 15 odbornikov, »Delavska lista« je dobila 83 glasov in dobi 6 odbornikov za »Gospodarsko« (liberalno) listo pa je glasovalo 67 volilcev in dobi 4 odbornike. V dosedanjem odboru je imela SLS le 6 odbornikov, nasprotniki pa 10. Nedeljske volitve na Ježici so dokazale, da za ljudi, ki hočejo z nasiljem zatreti svobodno voljo ljudstva, ni mesta na Ježici. Volitve so dokazale, da so vrste močne, strnjene in disciplinirane, kakor še nikdar niso bile na Ježici. Na psovanja Jutra in Domovine in na demokratska nasilja bomo pa odgovorili z intenzivnim delom na kulturnem in gospodarskem polju. Za danes povemo, da si bodo naši ljudje dobro ogledali tiste, ki pljujejo na nje.

St. Vid nad Ljubljano. Občinske volitve dobila 357 glasov (v l. 1921 le 242) in 18 odbornikov (dosedaj 13), združeni nasprotniki pod firmo gospodarsko-delavska lista 150 glasov s 7 odborniki (dosedaj 11). Udeležba je bila za dobrih 11% manjša nego l. 1921; vzrok: utrujenost vsled košnje, praznovanje farnega patrona in deloma tudi absenca samostojnežev. Dočim je l. 1921 izmed 547 volilcev prišlo volit 465, jih je sedaj izmed 687 le 507 oddalo svoj glas. Zato smo se tudi v številu glasov posameznim listam nekoliko motili. SLS smo prisodili 380 glasov, združenim nasprotnikom pa 166, vsled manjše udeležbe je pa obojno število nekoliko padlo. Kdaj se bodo jeli vsi volilci zavedati, da ne ravna niti prav niti častno, kdor se volilne pravice dejansko ne poslužuje? Prihajemo še sledeča dejstva: 1. Komunisti in socijalisti so šli skupno z demokrati — sokoli — orjunci in zanje tudi vneto agitirali; 2. na volišču sta se najbolj grdo obnašala nosilec demokratske liste Josip Matjan, ki je naše volilce obkladal z »olikanimi« izrazi »nerazsodni otroci«, »smrkavci« itd., in pa predstavnik iste liste, ki je pred volilno komisijo zahteval, da se mora uradni volilni ime- niki vjemati z njegovim, ter je opoldne župana hotel z lažjo preslepiti, da bi volitev prekinil; 3. demonstrativno sta kroglično vrgla v skrinjico demokratske-orjunske liste zdravnik dr. Cirman in pa kamnosek in izdelovalec nagrobnih spomenikov Franc Kunovar. V ostalem pa so se volitve vršile mirno in dostojno, za kar vsa čast volilcem. Posebna zahvala in priznanje pa vsem zaupnikom SLS, ki so s svojo dobro premišljeno taktiko in s pridnim delom ter neumorno agilnostjo naši stranki pripomogli do tako častne zmage!

Križe pri Trziču. V nedeljo zjutraj po sv. maši se je vršil v Križah z ozirom na občinske volitve shod, na katerem je govoril poslanec. Gostilničar o politični situaciji in pomenu občinskih volitev. G. Sitar je pojasnil domače občinske zadeve. Sprejela se je soglasno resolucija, v kateri zbor protestira proti sedanemu režimu in izraža popolno zaupanje SLS, Jugoslovanskemu klubu ter dr. Korošču. Shod je bil zelo dobro obiskan, razpoloženje izvrstno.

Tržič. Občinske volitve se bližajo. Demokratje in njih zavezniki — stranka štiripere- ne deteljice — že dolgo pridno agitirajo po — gostilnah z raznimi lažmi in namigavanji, zadnjič čas so pa otvorili boj tudi v »Jutru«; iz vse agitacije pa odseva velik strah pred delavstvom.

Vse, kar je socialno količjak čutečega občinstva v Trziču, je mnenja, da je treba narediti konec demokratsko orjunki komandi na občini. Zalostni dogodki v Trbovljah, zlasti zverinski umor nesrečnega delavca Fakina ljudstvu odpira oči. »Jutro« je pisalo, da so delavci »poginili« — ». Demokratom ubog delavce pogine kot žival — razgrajati in pobijati delavca pa »častno umirajo« —. S stranko takih nazorov in takega nasilja je treba korenito pomesti na občini; to prepričanje vedno bolj prodira med tržiškimi delavstvom in v vseh slojih prebivalstva. Črna zastava, ki je visela ob času trboveljske žalo- igre na čast umrlim orjunašem raz hiše, kjer je občinska pisarna, je naznanjala tudi smrt demokratske vlade na občini. Delavstva je v tržiški občini do tri četrtine vsega prebivalstva in to je sedaj spoznalo jasno, katere stranka goji zatiralce delavstva. Tržiško delavstvo sedaj z zavednostjo čaka, da se izobe- sijo kandidatne liste, da bo videlo na njih one trgovce in gostilničarje, ki so pristaši nasilja nad delavstvom, ki so pristaši one stran- ke, ki piše da delavce samo »pogine«.

Demokrati čutijo, da jim je odklenkalo, zato si hočejo pomagati z — lažmi in gostilniškimi denčami. Po gostilnah pritaženo namigavajo v zvezi s stranko štiripere- ne deteljice, da je kandidatna lista SLS v službi velekapitala, to je: predilnice. Tako piše tudi »Jutro« z dne 13. t. m. To je navadna laž- njiva čenča, kateri more nasesti samo kak človek, ki ne zna samostojno misliti. »Jutro« takole piše: SLS je v službi velekapitala in je ves čas sabotala delo in borbo za pravičnejšo razdelitev bremena. — »Jutro« tako piše proti voditelju demokratov v Trziču — Iv. Lončarju, sedanjemu županu. Ta se je svoj čas izjavil, da ne more zaupati članom svoje večine v občinskem odboru, ko je šlo za davek na motorne sile in je prišel prosit SLS, da glasuje za njegov predlog, ker se je bal, da ga člani njegove večine puste na ce-

dilu, ko je šlo za ta davek. Tako je takrat g. Ivan Lončar dal voditeljem SLS sam častno izpričevalo, da so neodvisni. SLS je tudi vedno glasovala za to, da se davčna bremena pravično razdeli; — to je župan potrdil javno na shodu in takrat postavil na laž — svoje lastne pristaše in še najbolj pa dopisnika v »Jutru«, ki čenča, da je bila SLS v občini proti pravični razdelitvi občinske davščine. Povdarjamo ponovno, da je župan Iv. Lončar javno na shodu v Našem domu povdarjal, da ni res, da bi bila SLS proti davščini na motorne sile in da so njeni pristaši vedno glasovali za ta davek.

Ko so pristaši SLS že ponovno za to glasovali, je pri predzadnji obč. seji g. Lončar to zadevo zopet brez potrebe spravil v sejo samo zato, da se dela »štimgung«. Za volitve je klub SLS povdarjal, da centralizem ne da dihati našim občinam, ki vse boljše davščine zahteva v Beograd, da je treba spremeniti državno finančno politiko, da bo pomagano občinam. Zahteval je, da da župan na glasovanje resolucijo, ki obsoja gospodarsko izžema- nje našega ljudstva. A župan te resolucije ni hotel dati niti na glasovanje. S tem je pokazal, da mu ni za resno ozdravljenje našega občinskega gospodarstva, ampak samo za demokratsko politiko. Ker je SLS spoznala, da ponovno predlaganje že tolikokrat sprejetega predloga ni resno, so se njeni pristaši — raz- zen uskokov — vzdržali glasovanja in pre- pustili odločitev večini. To je resnica!

Demokrati so vedno povdarjali, da ne marajo milosti od predilnice, da hočejo doseči stalne prispevke predilnice za občino, a med tem časom so pa pošiljali v predilnico razna demokratske veličine, ki so prav milo pro- silili, naj vendar predilnica kaj da za občino, in tako je res za letos podarila predilnica občini 200.000 Din, da pokrije občinski pri- manjkljaj — in tako je demokratsko juna- štvu končalo v milih prošnjah in se zadovo- ljilo z milodarom samo zato, da ima s čim — agitirati in nerazsodnim volilcem melati pesek v oči —. Kaj pa sedaj? Kdo bo kril v prihodnje primanjkljaj? Zakaj ni demokratska stranka danes, ko ima vso vladno v rokah dosegla stalnih prispevkov? Kje je ono ju- naško zatrdjevanje: »Mi ne maramo darov — mi hočemo stalne prispevke« —? Demokra- tom svetujemo, da ne govorje dosti o svoji pogumni borbi s predilnico, ker znamo pri- nesti na dan — prav fletne reči — o tem junaštvu.

Jutro piše, da se je štiriperesna deteljica ločila od SLS, ker ima pogum, da samostojno misli. No lepa samostojnost, ko ta deteljica ni bila niti toliko samostojna, da bi bila sama dala ime svoji listi in ji je moral priti na pomoč demokrat Ivan Lončar! Lepa samo- stojnost je to, ko so pri porodu te samostojne misleče uskoške stranke dajali nasvete — de- demokrati! Saj vendar ves Trzič ve, da so bili pri postavljanju te liste zraven demokrati! Zato obrača danes tej listi hrbet ves Trzič, ker vedo, da je samo privesek — demo- kratov!

Pristaši Orjune in njih pomočniki ne sme- jo gospodariti več Trziča!

Šmartno pri Liti. V Sokolskem domu v Liti je bila žalna slovesnost za Orjunc. Go- voril je večni kandidat Tomažin, sodnik Žigon in drugi. Pelo je tudi pevsko društvo iz Šmar- na, ki pravi, da ni za nobeno stranko, pa pri vseh protikatoliških stvareh sodeluje. — Dr. Premru se je izrazil, da bodo Orjunci cele vasi požgali. — Orjunci imajo po 20 Din na dan. —

Žužemberk. Ves Žužemberk stoji zadnji teden pod vtisom, da so v binkoštnih dneh »naprednjaki« doživeli pošteno blamažo. K Puceljev polomiji, o kateri je »Slovenec« že poročal in ki je tudi Pucelj s svojim zavijanjem v »Kmetijskem listu« ne bo popravil, mora- mo pridejati še fiasko, ki so ga binkoštno ne- deljo doživeli zagrebški triglavoški akademiki obenem z našim propadajočim »Sokolom« in ničvredno Orjuno, o katerima so vzajemno imeli na vrtu »mož besede« g. Polajnjarja skupno prireditve. Gostov ni bilo skoro nobe- nih. Tudi to jim ni pomagalo, da so se iz »šta- le« preselili na vrt, kajti ljudje vedo, da na- predne prireditve vedno končajo s polomijo. Sicer jim pa že radi njih samih svetujemo, naj zanaprej le raje v hlevčku ostanejo, ker taka dejanja, kakor smo jih opazovali na tej prireditvi, drugam ne spadajo. To namreč, kar se je tu godilo, presega vse meje dostoj- nosti, kar odkrito priznavajo tudi politični na- sprotniki, ki imajo še kaj poštenja. Najprej so igrali »Trije pičiki« pod vsako kritiko, potem so se sprli, stegli in nad vsa ta dejanja je bil vpleten ples in rjovenje, ki ni ponehalo prav do jutra. Ves trg govori o škandaloznem ob- našanju neke dame in dveh gospodičen, ki so tisto noč na plesišču in na raznih vogalih, na- zadnje pa kar sredi trga uganjale osetudne orgije. Gospoda, ali vas ni sram take olike in naprednosti? Svinjskega pastirja v Kalabriji lahko zavirate za njegovo omiko. Za dane prizanesemo z imeni, ampak nas je sram take družbe in pridemo z njimi na dan, če ne bodo svoje dolžnosti storili oni, ki so v to v prvi vr- sti poklicani, da ožigosajo take škanđale in jih zanaprej zabranijo — pa naj bo to v Hin- jah ali v Selih ali v Žužemberku. »Puf!« na- prednjaška mladina« so vzklikali pošteniki po tej prireditvi.

Gorenji Logatec. Pretekli binkoštni ponedeljek smo imeli pri nas prelepo slavo, posvečenje štirih novih zvonov. Sijajen je bil že sprejem novih zvonov prejšnji petek, 6. junija. Troje krasno ovenčanih voz, vsak z dvema paroma konj vprežen, je pripeljal zvonove po vrhniški cesti. Nasproti so jim šli trije konjeniki. Začetkom fars se je zbrala velika množica pri slavaloku, dekleta v narodni noši, belo oblečene deklice, botri in botre, odbor za nabavo novih zvonov, ključarji in polno ljudstva. Vozovi so se ustavili pri slavaloku, cerkveni pevski zbor je zapel krasno Premrlovo pesem »Zvonovi pozdravljeni«. Nato je v vznešenih besedah domači g. župnik Supin pozdravil nove zvonove. Po tem pozdravu se je začel ponikati sprevod med pokanjem topičev in prepevanjem pesmi, na čelu mu dolnelogaška godba, k cerkvi. Vse je vzhajalo pozdravljalo nove zvonove, marsikatera solza veselja in radosti se je utrlila, da imamo zopet te znanilce slave božje. Ponedeljek nato se je vršilo slovesno posvečenje. Neštete množice, ne samo domačinov, temveč tudi tuji faranovi so se začele zbirati od vseh strani. Nekoliko pred deveto uro so prišli botri in botre v spremstvu godbe, konjenikov in deklet v narodni noši med pokanjem topičev v župnišče, odtod so šli v slovesnem sprevodu pred cerkev, kjer so stali novi zvonovi v svoji svatovski obleki. Posvečenje je izvršil vrhniški g. dekan L. Kete ob asistenci domačega g. župnika in še treh sosednjih gg. župnikov. Med obredom je svirala dolnelogaška godba. Po cerkvenem opravilu so odpeljali dva podružnična nova zvonova na podružnico sv. Križa na Taboru. Nova dva zvonova dis-fis tvorita s starim zvonom gis prav lepo ubrano zvonjenje in če se oglasita še nova zvonova na Taboru, c-dis, se moraš kar diviti lepi harmoniji. Vsa čast zvonarni in livarni v št. Vidu nad Ljubljano, a tudi faranom, ki so toliko žrtvovali za nove zvonove.

Stráža pri Novem mestu. Na binkoštno nedeljo in na binkoštni ponedeljek smo imeli pri nas redko slavnost: posvetili smo nov prosvetni dom, novo trdnjavo Bogu v čast in našim dobrim ljudem v nadaljnjo temeljito versko, narodno in demokratično izobrazbo. Vodilni faktor tukajšnje zadruge, ki je domači cerkvi in njenim faranom že toliko dobrega izkazala, je znal ubrati taka pota, da se je izobrazovalno društvo, ki je dolgo vrsto let skromno osobenokovalo v nedostatnih prostorih, preselilo v krasen, prostoren prosvetni dom, ki — značilno za naše razvrzane, za osebnim dobičkom stremeeče čase — nosi ponosno ime Zadržni dom. V nedeljo so igrali igre Babilon na splošno zadovoljnost gledalcev, v ponedeljek smo uživali dr. Remčeve »Učiteljke«, ki bi jih prav s pridom lahko uprizarili v Ljubljani. Domača govornica, doživljene vloge, naravna igra, medsebojna nepriljena skladnost posameznih igralcev, tako da se je njihova harmonična igra zljala v krasno tragično lepo kmečko žalost, vse to je vplivalo na meščana, ki je z veseljem prihitel med naše dobre Dolenjce, naravnost očarujoče. — Omenim naj še par stvari! Novomeška godba obrtnega društva je igrala neumorno, požrtvovno in žela obilno priznanje občinstva. K obema predstavama so prišli tudi naši nasprotniki, ki so se vedli dostojno, vse drugače, kot je pa sedaj običajno v mestih. In da ne pozabim: domače učiteljstvo ljudstvu pri njegovih izobraževalnih stremiljenjih hvalevredno pomagala in zato tudi uživa zaupanje ljudstva.

Šmarje pri Jelšah. V trški občini se vrše dne 20. junija občinske volitve, ki utegnejo biti zanimive, ker so kar štiri stranke vložile svoje kandidatne liste, med temi »Jedeasarije« pod imenom »Šmarska stranka«. Da so ti sploh zamogli sestaviti listo, so jim priskočili na pomoč znani »nemškutarji« Loesch-niggi, Wagnerji, Gaischegji (več giggov in geggov v trgu namreč nimamo); zadnji, ki je od demokratov nekako že nominiran županom slovenskega trga šmarskega, se sicer podpisuje sedaj že slovensko, a na zmotraj se ni nič spremenil, in je ostal stari »schek«; občevalni jezik njegove rodbine je izključno nemški. Kaj je reflektant na županski stolec — trgovec Gaischeg —, povedo več kot dovolj naslednje vrstice, ki nam jih je ob njegovem prihodu iz Celja v Šmarje sporočil bivši član celjskega Sokola in očividec dotične komedije. Bilo je leta 1908. ob aneksiji Bosne in Hercegovine od strani Avstrije; takrat ni manjkalo dosti, da ni prišlo do vojne proti Srbiji. Celjski nemškutarji so vzpizorili na pustni dan maskarado, s katero so predstavljali srbsko vojsko in na čelu katere je jahal neki ... scheg. Če je mogoče današnji reflektant na županski stolec identičen s takratnim vrhovnim vojskovodjem na celjski maskeradi, kjer se je sramotila hrabra srbska vojska, naj se volilec sami pri njem prepričajo. Radovedni smo, kateri zaveden Slovenec boče potem oddal svoj glas za listo, na kateri se nahaja tak človek.

Sv. Jurij ob južni železnici. Tukajšnje Žerjavove trgovce, gostilničarje in druge Orjunaše je dopis v »Slovenec« z dne 11. junija močno zbudil. Saj pravi pregovor: če mački na rep stopiš, se pa oglasi. Hvala Bogu, je še pa med trgovci in gostilničarji in drugimi mnogo takih, ki drugače mislijo. Mišljenje se seveda da na nikomur vsiliti, najmanj pa še s surovo silo. Naše ljudstvo se pa ne da izživati in so že priprave v teku, da bodo doma-

čini in okoličani spoznali orjunske izzivače in obračunali z njimi. Vsi prizadeti seveda sedaj izjavljajo, da nočejo biti orjunci in ne sokoli — že vedo zakaj. Pa ker vsi ti Pribečevci sedaj nočejo biti ne Orjunci in ne Sokoli, so pač »svojevrstni angeli«. Tako je rekel namreč neki UJU nadučitelj — ime za danes zamolčimo — da je Pribečevci naš — angel.

Invalidski kongres v Ljubljani.

V Ljubljani zborujejo delegati posameznih invalidskih združenj. Sešli so se njihovi zastopniki iz cele države. Prišli so invalidi iz Srbije, prišli invalidi iz Hrvatske in invalidi iz Slovenije. In sramota je, da so prišli na svoj sestanek.

Mi podčrtamo še enkrat: Sramota je to! Kajti če bi vlada storila svojo dolžnost napram invalidom, se jim ne bi bilo treba zbirati ne v Beogradu ne v Ljubljani in ne v Zagrebu, ne bi bila potrebna nobena zborovanja in nobene debate in razprave. Ker pa vlada te svoje dolžnosti in danih obljub ni izpolnila, so potrebni shodi in so potrebna zborovanja, da ljudje lahko vsaj tam povedo, kaj si mislijo o vladi, ki ne skrbi niti za one ljudi, ki so s svojo krvjo ustvarjali državo.

Kongres invalidov je glasen protest. ne protest proti državi, ampak protest proti sedanjemu režimu, je protest proti sedanjim vladim. To je protest proti vladi, ki ima denar za vse, samo za največje reveže ga nima dovolj.

V petek in soboto so prišli v Ljubljano delegati posameznih invalidskih združenj iz cele države na zborovanje, ki se vrši v Kazini.

V nedeljo dopoldne se je vršila ob navzočnosti 110 delegatov slovesna otvoritev. Predsednik osrednjega odbora dr. Mladenović je otvoril zborovanje, pozdravil zborovalce in želel kongresu mnogo uspeha. Odposlali so udanostne pozdrave kralju, princu Juriju in zahvalno invalidskemu dobrotniku Milojeviću.

Za predsednika zborovanja je bil izvoljen Slovenec dr. Turk, za podpredsednika pa kmet Spasoje Dimitrijević iz Kruševca. Izbrali so dalje odseke, ki naj verificirajo poverilnice, ki naj pregledajo pritožbe in prošnje.

Kongresa so se udeležili zastopniki vlade, vojaške oblasti, magistrata in dr. Predsednik dr. Turk jih je pozdravil.

Dokler verificacijski odbor ne skoneča svojega dela, se je prešlo na čitanje poročil upravnega, nadzorstvenega odbora in blagajnikovega poročila. Ko so bila poročila prečitana, je odredil predsednik Turk desetminuten odmor, nakar je verificacijski odbor podal poročilo. Verificirani so bili vsi mandati razen petih. Ti peti mandati niso bili izvoljeni po pravilniku.

Pri debati o tem je prišlo do velikih prepričkov. Nekateri so zastopali mnenje, da se jim ne sme dopustiti prisostvovati kongresu. Kajti vsi dosednji kongresi so ravno vsled tega toliko trpeli, ker so na kongres prišli ljudje, ki niso niti najmanj invalidi. Drugi so bili mnenja, da so vendar v vojni toliko pretrpeli, da je pravično, da se upošteva tudi njihov glas. Zmagalo je drugo mnenje in so bili vsi mandati s ploskanjem verificirani.

Zborovanje se je popoldne nadaljevalo. Predsednik dr. Turk je svoje mesto odložil vsled nekega nesporazumljenja in je zborovanje dalje vodil zemljoradnik Spasoje Dimitrijević. K besedi so se oglasili razni govorniki, ki so podajali svoja mnenja k dopolndne podanim poročilom. Popoldansko zborovanje je poteklo mirno.

Zvečer se je v gledališču vršila na čast udeležencem IV. invalidskega kongresa operna predstava.

Zborovanje se je včeraj v ponedeljek nadaljevalo ob nekoliko manjši udeležbi. K besedi se je oglasilo mnogo govornikov, ki so kritizirali poročila in navajali krivice, ki jih trpijo naši invalidi pod sedanjim režimom.

Advokat Kunovič iz Beograda je v vehementnem govoru napadel vlado, ki še dosedaj ni izdelala in predložila skupščini invalidskega zakona. Vse druge države, bodisi zmagovalke bodisi premagane, so uvidele invalidsko vprašanje. Samo naša vlada ga izrablja v svoje namene. Potem se je bavil z ustanovo belgrajskega trgovca Dimitrija Milovičevića.

Invalid Narančić iz Novega Sada se je zavzemal za samopomoč, ki jo bodo invalidi v najvišji meri dosegli z vztrajnostjo z zadrugami. Pritoževal se je, koliko krivice trpijo invalidi vsled redukcije, pri kateri se silno krivično postopa. Invalidnina je neverjetno nizka, tako n. pr. je dobil neki invalid v Črnigori cele tri in pol dinarje za — celo leto. Na vse take pritožbe odgovarja ministrstvo za socialno politiko, da redno izplačuje, samo vprašanje koliko izplačuje. Njegov govor je bil sprejet s ploskanjem.

Najbolj stvaren in premišljen je bil govor tajnika kongresa majorja Mihaela Gavrića iz Sarajeva. Pozval je zborovalce k

resnosti. Prosil jih je, naj opuste vse malenkosti in naj pomislijo, čemu so jih poslali trpeti invalidi na kongres in s kako težko dobljenim denarjem je plačana pot. Vsled dosedanjega poteka zborovanja je izrazil dvom nad uspehom, ker so zborovalci preveč razburjivi, ne more biti radi važnih stvari, marveč povsem nebitvenih. Graja osrednji odbor, da je bil v svojem poslovanju netočen in da je premalo zastopal invalidske interese. V proračunu so ogromne vsote, ki so se največ potrošile za osebno delo posameznih odbornikov. Zato zahteva, da se njegovo delo pregleda vsake tri mesece. Glede redukcije invalidov pravi, da je vpropastila mnogo invalidov. Zato za invalide sedaj ni drugega izhoda, kakor da postanejo složni in revolucionarni, ker le na ta način bomo kaj dosegli. Popuste pa naj prazno besedičenje. (Ploskanje. »Živio« kliči.)

Radović iz Zagreba je navajal slučaje, kako je postopala komisija, ki je izvedla redukcijo invalidov. Kakor znano, je imela komisija navodilo, da kdor nima listin, ne more biti priznan za vojnega invalida. Komisija se je tega držala v taki meri, da je invalide, ki so bili ranjeni v vojni, za kar imajo priče, katerim manjkajo kar celi udi, proglasila za neinvalidne. Sedaj so brez vseh sredstev, vrhutega jim je odvzela podporo. Vojaška oblast jih bo pozvala na nabor in jih bo naravno spoznala za nesposobne. Posledica bo, da bodo morali plačevati vojaško takso, kakor da ne bi nikdar bili vojaki. Najbolj žalostno je pri vsem to, da igra veliko vlogo pri redukciji strankarska pripadnost.

Po zakonu bi v prvi vrsti morali biti sprejeti v državno službo vojni invalidi. Pa vrši se ravno nasprotno. Invalide reducirajo kljub predpisani kvalifikaciji, na njih mesta pa nastavljajo mlade gospodične iz bogatih rodbin, ki nič ne delajo, pač pa vlečejo visoke plače in skrbje za zabavo visoki gospodi.

Veliko trpijo družine naših invalidov. Govornik navaja slučaj, kako je bila revna žena na uradu z najordinarnejšimi besedami napadena in opsovana, ko je prišla prosit podpore. Ker je med našimi invalidi, ki jih je v državi nad 50.000, velika beda, se mu zdi bolje, da naj se denar, ki ga udruženje poseduje, razdeli med najpotrebnejše in da se naj ne bi zidale razne hiše za invalide.

Baltič je napadal upravni odbor, ki ne vrši svojih dolžnosti.

Dalmatince Kazari navaja, na kak poseben način se je redukcija izvršila v Dalmaciji. Tam invalidov, ki so jih mislili reducirati, enostavno niso pozvali na pregled.

Slovenec Meznarič je očital osrednjemu odboru, da svojo nalogo slabo pojmuje in je preveč konservativen. Opozoril ga je na finančni zakon, v katerem sta dve postavki v korist invalidom. Treba je napeti vse sile, da se vsaj tisti dve izpolnita. Zahteval je dalje, da se uvede proporc za volitev delegatov. Ljubljanska članica šteje 752 članov, pa ima enega delegata, nekatere v Srbiji pa imajo za 3—10 članov tudi delegata. Tako je mogoče, da pride manjšina do večine.

Delegat kruševačkega okrožja Pavlović je hvalil Dimitrija Milovičevića, ki je dal invalidom ustanovo. Zelo zanimiv je bil retorično lep govor hotelirja in bivšega častnika Nedića.

Zborovanje je bilo popoldne prekinjeno, nakar so se dali zborovalci fotografirati. Na popoldanskem zborovanju predsednik osrednjega odbora v poldrugournem govoru odgovarja na kritike posameznih govornikov in se je branil proti očitkom. Pojasnil je, kaj je vse udruženje storilo za invalide in s kolikimi težavami se ima boriti. Glede redukcije je izjavil, da so zahtevali nje revizijo.

Govornik Stajić, Kunovič, Mrvaljević in Kosanović so podali svoja mišljenja glede organizatornega dela v udruženju. Treba je krajevne organizacije poživiti.

Po desetminutnem odmoru se je prešlo na glasovanje. 1. predlog, da se sprejme poročilo upravnega odbora tako kot je tiskano v slavnostni številki »Ratnega invalida«, je bil sprejet. 2. predlog, da se sprejme poročilo nadzorstvenega odbora z njegovim odlokom, da se organizacijam, ki niso plačale prispevkov osrednjemu odboru, ne izplača 4 odtisov iz centralnega fonda, se zavrne. 3. predlog, da se sprejme blagajnikovo poročilo, je bil sprejet. Pri 4. predlogu, da se sprejme poročilo nadzorstvenega odbora, se je izvršilo poimensko glasovanje, ki je izpadlo sledeče: 69 glasov za predlog, 24 proti (med njimi 12 glasov ljubljanskega okrožnega odbora), glasovalo ni 14 delegatov.

Kongres je izvolil načelnika invalidskega oddelka dr. Ježa in profesorja Acimovića v Subotici za častna člana Invalidskega udruženja, ker sta v zadnjih 6 letih mnogo storila za invalide.

Kongres se danes nadaljuje. Na dnevnem redu so volitve upravnega odbora.

Borzna poročila.

Dne 16. junija 1924

ZAGREBSKA BORZA.

Ob pričetku borze je bila tendenca na valutnem in deviznem trgu zelo slaba. Blaga je bilo mnogo na razpolago. Ob sklepu borze pa so postali tečajji čvrstješi in tendenca je ostala čvrsta tudi pri borzi. V splošnem je tendenca nejasna. V soboto je padla deviza Beograd na Züriški borzi na 56.60, danes se je zopet dvignila na 6.70. — V efektni tendenca slaba, promet minimalen.

Devize in valute.

(V oklepaju tečajji z dne 13. junija.)

Dunaj 0.1171—0.1191 (0.1183—0.1203), Italija 3.614—3.644 (3.66—3.69), London 361.25—364.25 (364.50—367.50), Newyork 83.20—84.20 (83.75—84.75), Pariz 4.618—4.668 (4.425—4.475), Praha 2.45—2.48 (2.463—2.493), Zürich 14.78—14.88 (14.90—15.—), ef. dolarji 82.20—83.20 (82.75—83.75).

Vrednostni papirji.

Hrvatska eskomptna banka, Zagreb: 126—128.50, Hrvatska sveopća kreditna banka, Zagreb: 126—127, Jugoslavenska banka, Zagreb: 113—115, Prva hrvatska štedionica, Zagreb: 915—917.50, Srpska banka, Zagreb: 140—141, Dioničko društvo za eksploataciju drva, Zagreb: 122.50—125.—, Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Zagreb: 1.130—1.140, Narodna šumska industrija, Zagreb: 94—95, Guttman: 890—910, Slavonija: 103—104, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana: 600.— (blago), 7% drž. investic. posojilo 65.50—66, Vojna odškodnina 134.50—136.—.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečajji z dne 13. junija.)

Beograd 6.70 (6.60), Berlin 1.355 (1.35), Budimpešta 0.0068 (0.0065), Italija 24.40 (24.61), London 24.45 (24.46), Newyork 565.50 (566.625), Pariz 30.30 (30.25), Praga 16.60 (16.60), Dunaj 0.00796 (0.00798).

DUNAJSKA BORZA.

Dunaj, 16. junija. (Izv.) Efekt: Živnostenska banka 807.000, Alpine 450.100, Greinitz 130.000, Kranjska industrijska družba —, Trboveljska družba 500.000, Hrv. eskomptna banka 102.000, Leykam 215.000, Jugoslavenska banka —, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 54.000, Avstrijske tvornice za dušik 280.000, Gutmann 800.000, Mundus —, Slavex 260.000, Slavonija 83.000.

Devize: Beograd 836—840, Budimpešta 0.77—0.85, Kodanji 119.80—120.20, London 307.100—308.90, Milan 3074—3086, Newyork 70935—71185, Pariz 3962—3978, Varšava —.

Valute: dolarji 70468—70860, angleški funt 305300—306900, francoski frank 3945—3975, lira 3070—3090, dinar 833—839, češkoslovaška krona 2077—2008.

PRAŠKA BORZA.

Praga, 16. junija. (Izv.) Devize: Lira 148.75, Zagreb 40.75, Pariz 190.75, London 146.80, Newyork 34.

SREDNJI TEČAJI DINARJA V MAJU 1924 (V oklepaju najvišji in najnižji tečaj v maju.)

Amsterdam 3.30 (3.24—3.26), Berlin 5.23 (5.31—5.13), London 325.88 (350—355), Milan 27.82 (28—27.29), Newyork 123.63 (125.50—112.50), Pariz 21.40 (23.60—17.47), Praga 42.89 (43.625—42.37), Dunaj 874.25 (884—865), Curih 6.9725 (7.025—6.9450).

Dnevne novice.

— Cerkevni koncert, ki ga je snoči priredilo v ljubljanski stolnici »Slovensko glasbeno društvo Ljubljana«, je bil naravnost sijajna prireditev. »Ljubljana« je podala v resnici to, kar je obetala. Pa se je občinstvo vabilu na ta koncert kljub že pozni koncertni sezoni tudi prav častno odzvalo. Vse vstopnice so bile razprodane. Pa tudi nobenemu ni žal, da se je koncerta udeležil. Velikostne in resnobne ruske skladbe so v fortissimo polno in močno donele ter segale v dušo, jo dvigale in vemale, pianissimi pa so božali srce in vzbujali mehko verskega občutja. Tebe Boga hvalimo od dr. Kimovca je prišla do popolne veljave. O koncertu bomo objavili obširno strokovno poročilo.

— Kdaj dobe državni udeleženci razliko v plači? Belgrajska »Nar. Prosveta« z dne 15. t. m. je dobila obvestilo, da glede na izplačilo razlike v plači od 1. oktobra dalje še do danes ni nobene odločitve! Izgovor je ta, da »še niso dobljeni podatki. Se le, ko bodo zbrani in ugotovljena izplačilna svota, bo prišla odločitev, ali naj se izplača razlika v celotnih prejemkih ali pa se vse bržkone tako uredi, »što su oni najvišji dobili koliko su sami sebi odredili«. Izgovorjajo se zlasti na Split in Sarajevo, ki da nista doposlala podatkov o potrebnih svotah... List pripominja, da je vse to kaj žalostna slika naše notranje neurejenosti in gaženje pozitivnega prava: »Kakšna državna uprava je to, ki v tako dolgem času ne more ugotoviti številčno stanje in svoto uradniških dohodkov. Bržkone obstoji tendenca, da se uradniki popolnoma spoprijaznijo s takim ravnanjem in pride vse v — pozabo.« — Kaj nista Žerjav in Pribečević s Pašičem vse to pogodbeno ugotovila? Jutro je pisalo tako.

— **Srečni železničarji!** Iz železničarskih krogov nam poročajo, da železničarjem, ki so vsled stanovanjskih razmer prisiljeni voditi dvojno gospodinjstvo, že dva meseca niso bili izplačani potni troškovniki. Če so potni troškovniki ukinjeni, je to krivica, ker železničarji niso sami krivi, ako morajo služiti v drugem kraju in ne tam, kjer imajo stanovanja; če pa niso odpravljeni in se jim izplačevanje potnih troškovnikov samo zadržuje, je to tudi krivica in dokaz, kakšne dobrote deli železničarjem sedanja železniška uprava. Že dolgo obljubljenih predumov še do danes niso prejeli.

— **Pobalinski napad akademikov** Grjunarjev na glavnega tajnika Jug. Stranke Zveze. Nasilstva, izvršena po članih Orjuna na mirne ljudi dan za dnem naraščajo in se množe. Prišel bo kmalu čas, ko se ne bo upal noben pošten človek stopiti v ponočnih urah na ljubljanske ulice brez bojazni, da ima varno in prosto pot. Danes prihajajo fantalini in napadajo vsakogar, ki jim ni ljub, napadajo celo take, ki so v najhujših časih avstrijskega protislovanskega preganjanja morali pretrpeti marsikaj hudega za Jugoslavijo, še predno se je marsikateremu teh gospodov, ki so izvršili zverinski napad sploh sanjalo o Jugoslaviji. V noči od sobote na nedeljo — torej tisto noč, ko je ljubljanska policija na konjih razganjala ljubljanske meščane, ki so hoteli protestirati zoper razpust občinskega sveta ljubljanskega — je množica ob 16 do 20 akademikov članov Orjuna napadla v Prešernovi ulici glavnega tajnika JSZ Žužka, ki se je v spremstvu nekaterih obč. svetnikov vračal po Dunajski cesti — Prešernovi ulici domov. Že na Dunajski cesti je opozoril napadeni tam službojočega policij. nadzornika, naj mu dodeli varnostno stražo, ki ga bo spremljala domov. A g. varnostni organ ni imel stražnikov na razpolago, ki bi onemogočili tak napad akademikov Orjuna; ko so ga obkolili in je napadeni dobil šest udarcev s topim orodjem na glavo, in ko je napadeni Žužek klical na pomoč stražo, je prav ista straža, ki je bila prej namenjena za druge namene, prišla napadalcem na pomoč. Med napadalci akademiki-Orjunarji sta se posebno odlikovala neki Grubešič in Santič. Za svoje dejanje bodo že dobili zaslužen plačilo. Ko pa je prišla na lice mesta varnostna straža, pogumnih junakov-napadalcev ni bilo več. Taka je njih korajža: napasti posameznike, pretepati jih in nato žurno pobrisati jo.

Med najhujšimi od teh orjunskih pretepačev, ki strašijo in pretepajo mirne goste po kavarnah v zadnjem času, je omenjeni visokoleec Vekoslav Grubešič, katerega je zagrebška policija iz Zagreba izgnala in teče proti njemu proces radi javnega nasilstva. Ta dični dalmatinski pretepač je na neki sokolski veselici br. sokolu Simončiču prebil usta. Grubešič tudi po veselici in kavarnah izziiva in pretepa mirne meščane, ljubljanska policija pa na ovadbe proti njemu zatruje, da ga ne vore najti.

— **Kultura naših nasprotnikov.** Prejeli smo: Ko sem minulo nedeljo obiskal prijazne Begunje nad Cerkljico in okoliške vasi, sem zapazil troje izpodreznanih mlajev, katere so postavili naši Orli o priliki okrožne prireditve na Kožljeku. Ljudje so pravili, da so storili to fanije, vzgojeni v sokolskem duhu. Pa to bi se jim še odpustilo. Toda ti »narodnjaki« so poteptali tudi sedem slovenskih zastav, ki so vihrale na čast orlovski manifestaciji. — Kmečki ljudje se po pravici zgražajo nad tolikšno posurovelostjo narodnjakarjev, ki se spravljajo nad mlaje in zastave in kažejo svojo podivjanost, kjer le morejo. Lepa kultura »naprednjakov«!

— **Umrli je v Sev. Varošu** (djakovska nadškofija) g. Fogadić Tomo, župni upravitelj in bivši vojni kurat, ki je bil med vojno v katol. krogih spoštovan in zelo priljubljen znanec še iz dijaških let. Marsikdo se bo spomnil na navdušenega referenta abiturienta na I. jugoslov. dijaškem shodu v Zagrebu l. 1907. Bil je idealni duhovnik in marljiv ljudski delavec. R. i. p.!

— **Veliki župan ljubljanski** sprejema štranke ob torkih, sredah in petkih od pol 10 do 13. Vsled uradne odsotnosti velikega župana sprejema dneve odpadejo.

— **V občini Trzane** je bil 9. t. m. izvoljen za župana g. Gašper Cukjati, posestnik v St. Gotardu. Ker je bila vložena samo kandidatna lista Kmečke Zveze (SLS), ni bilo občinskih volitev. Veliki župan ljubljanski je odredil, da je imenovana občina s 1. junijem podrejena mariborski oblasti.

— **Zaročil se je g. Srečko Trampuš**, tovarnar in posestnik v Medvodah z gđ. Anči Jarc iz Preske.

— **Smrtina kosa.** V petek, dne 13. junija je umrl v Šibeniku bogoslovec Antun Baranovič. Rojen je bil 6. junija 1901 v Šibeniku. Gimnazijske študije je končal v malem semenišču v Zadru in Splitu. Teologijo je poslušal 4 semestre na ljubljanski teološki fakulteti kot dveletni gojenec ljubljanskega semenišča. Tudi končal bi jih bil, če bi ga huda bolezen ne bila odpoklicala pred enim letom v Dalmacijo in mu sedaj pretrgala cvetoče mladeniško življenje. Priporočamo ga v molitve, zlasti gospodnem sodalom Marijanske kongregacije duhovnikov in bogoslovcev, katere član je bil rajni. N. v. m. p.!

— **Smrt rojaka** v tužini. V Chicagu v Severni Ameriki je dne 26. maja umrl g. Matyáš Ogrin, brat g. Ivana Ogrina, stavbe-

nika v Ljubljani. Pokojni je imel v Ameriki malo prodajalno v lastni hiši in je opravljal službo javnega notarja. Pri operaciji se mu je zastropila kri. Zapušča ženo in 7 nepreskrbljenih otrok. V Ameriki je bil 24 let. Naj mirno spava v tuji zemlji.

— **Opozorjamo cenjeno občinstvo** na današnji inšerat Hranilnice kmetijskih občin v Ljubljani, ki je edini naš pupilarno varen zavod v Ljubljani.

— **Slavnostna seja** Jugoslovanske akademije. Povodom Vidovega dne ima Jugoslovanska akademija v Zagrebu dne 27. t. m. slavnostno sejo.

— **Izjava.** Ker se od gotove strani sumnič g. Anton Mozetič, češ da je on napisal oziroma poslal notico pod naslovom »Pristranost pri penzioniranju železničarjev«, ki je bila priobčena v »Slovenec« št. 132 od 11. t. m., izjavljamo, da nam g. Mozetič ni poslal dotične notice, da doslej ni napisal za »Slovenec« niti vrstice in da ga uredništvo do danes sploh ni poznalo. — **Uredništvo »Slovenca«.**

— **Reaktiviranje učiteljev.** Glavni prosvetni svet je sklenil, da se morejo reaktivirati samo oni učitelji in učiteljice, ki še nimajo 32 službenih let in ki so s svojim prejšnjim delom dokazali odlični ali vsaj jako dober uspeh. Predložiti morajo zdravniško izpričevalo, da so za nadaljno delo sposobni.

— **Vpokojeni so:** Fran Gabršek, višji šolski nadzornik v Ljubljani; Josip Fistravec, profesor ženskega učiteljskega v Mariboru; Luka Jelenc, ravnatelj I. deške meščanske šole v Ljubljani; Martin Loriger, učitelj v Ljubnem; Matija Hiti, nadučitelj v Dobu; Martin Repič, učitelj pri Sv. Joštu na Kozjaku; Fran Setinec, nadučitelj v Prevorju; Ivan Pipan, nadučitelj na Trati; Ferdinand Kalinger, ravnatelj v Trzinu; Ivan Kern, nadučitelj v Trbovljah-Vodah; Josip Zajec, nadučitelj v Velikem Gabru; Jakob Dimnik, ravnatelj I. mestne osnovne šole v Ljubljani; Juraj Režek, učitelj v Ljubljani; Ivan Bele, učitelj v Ljubljani; Matija Lavrenčič, učitelj v Ljubljani; Josip Cepuder, ravnatelj III. deške osnovne šole v Ljubljani; Janez Levec, nadučitelj na IV. deški osnovni šoli v Ljubljani; Matko Kante, učitelj v Ljubljani; Božidar Valenta, ravnatelj V. deške osnovne šole v Ljubljani; Fran Trost, učitelj v Ljubljani; Klotilda Golč, učiteljica v Ljubljani; Leopold Furlani, učitelj v Ljubljani; Janko Žirovnik, nadučitelj v Borovnici; Mihael Bregant, nadučitelj v Sostrem; Mihael Kabaj, nadučitelj v Begunjah; Leopold Punčuh, nadučitelj v Gornjem Logatcu; Peter Repič, nadučitelj na Uncu; Josip Lasbacher, nadučitelj v Rušah; Karel Pestevšek, nadučitelj v Slivnici; Anton Forekar, nadučitelj na Humu; Fran Ratej, učitelj na Holmcu; Fran Jeglič, nadučitelj na Dovjem; Ivan Kit, nadučitelj pri Sv. Križu pri Slatini; Ivan Povh, nadučitelj pri Sv. Venčeslavu; Simon Šalamon, pri Sv. Martinu pri Slovenjgradcu; Gustav Vodušek, okrajni šolski nadzornik v Trbovljah; Janko Jeglič, ravnatelj v Ljubljani; Anton Petriček, nadučitelj v Zalcu; Josip Drnjač, nadučitelj pri Sv. Petru praf Maribora; Hinko Paternost, učitelj v Ihanu; Ivan Kiferle, učitelj v Mostah; Blaž Jurko, učitelj v Razboru; Simon Viher, nadučitelj v Vuzenici; Gizela Dominkuš, učiteljica v Lučah.

— **Imenovanje splitskega prepozita.** Za prepozita splitskega kapitela je sv. stolica imenovala kanonika dr. Jakoba Čuka. Dr. Čuka je pa do zadnjega deloval v Zadru, odkoder je pa moral vsled italijanskega nasilja oditi. Nato je večinoma bival v Beogradu, kjer je bil član komisije za ureditev konkordata s sv. stolico. Dr. Čuka je veliko sodeloval na literarnem polju ter je znan kot eden najboljših hrvatskih kritikov.

— **Pokrajinski zbor** Jugoslovanske Matice za leto 1924. Prvotno je bil določen dan pokrajinskega zbora na prihodnjo nedeljo, 22. t. m. Ker pa do danes še nismo prejeli izkaznice za polovično vožnjo delegatov za potovanje v Ljubljano, moramo žal občni zbor preložiti in se vrši isti nepreklicno v nedeljo, dne 6. julija 1924. P. n. delegate, kakor tudi podružnična vodstva prosimo, da vzamejo to preložitve na znanje.

— **Razpis zdravniških služb.** Inspektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani razpisuje mesta sanitetnih referentov pri sreskih poglavarstvih: Gornji Grad, Šmarje, Dolina Lendava, Laško, Brežice, Radovljica, Slovenjgradec, Ljubljana (drugo mesto). Interesenti se opozarjajo na razpis v Rradnem listu.

— **Razpis tajniškega mesta pri razsodišču ljubljanske borze.** Zadnji »Trgovski list« prinaša razpis tajniškega mesta pri razsodišču ljubljanske borze.

— **Potrjena pravila.** Prosvetno ministrstvo je potrdilo pravila Zveze jugoslovanskih pevskih društev, v katero so vstopila vsa slovenska in srbska pevska društva, od hrvatskih pa Lisinski, Mladost, Dubrava in še par drugih.

— **Novi odseki v prosvetnem ministrstvu.** V prosvetnem ministrstvu snujejo pri oddelkih za osnovno in srednje šolstvo nove odseke za posamezne pokrajine.

— **Razkuševanje železniških voz.** Prometno ministrstvo je na račun reparacij nabavilo iz Nemčije nove desinfekcijske aparate ter jih razdelilo med železniške direkcije. Z aparati se uniči tudi mrčes.

— **Promet na progi Niš-Skopje prekinjen.** Nad Djeptom se je 11. t. m. utrgal oblak. Narasle yode so zanesle na progi Niš-Skopje

del tira in most. Vsled tega je promet prekinjen in morajo potniki preko zamute proge peš. Popravljalna dela so v teku in bo v par dneh redni promet upostavljen.

— **Naraščanje brezposelnosti v Vojvodini.** Delavska zbornica v Novem Sadu poroča, da je v Vojvodini zadnji čas število brezposelnih ogromno naraslo. Ljudje so brez vseh sredstev in zapuščajo pokrajino. Delavske blagajne so izčrpane.

— **Utrditve savske obale.** Direkcija voda za Hrvatsko in Slovenijo je sklenila, da nemudoma začne z deli za utrditve savske obale pri Lonju in Duboču.

— **Otroško okrevališče.** Znana srbska dobrotvorka g. Mabel Grujić se s pomočjo Kola srbskih sester uredila v svoji vili v Šelcih pri Cirkvenici otroško okrevališče. Te dni je odšlo iz Beograda prvih 60 revnih bolehnih otrok, da prebijejo ob morju nekaj tednov in nato napravijo mesto drugi skupini.

— **Samoumor iz bede.** Na belgrajskem pokopališču se je obesil upokojeni okrajni načelnik Vladimir Melenović. Pri njem so našli prošnjo na kralja, v kateri opisuje veliko bedo svoje družine.

— **Nevaren begunec.** Iz moške kaznilnice v Stari Gradski je pobegnil nevaren kaznjene 43 letni Jože Foršter, rodom Čeh, mešarski pomočnik, ki je bil obsojen radi hudodelstva umora na 10 letno ječo.

— **Roparska četa ubeglih zločincev.** Pred nekaj meseci so iz valjevskih sodnih zaporov pobegnili štirje zločinci, ubivši kazniliškega paznika, in sicer: Dragoljub Bojović iz Lozne, Baja Osmerović, cigan iz Bastava, Vlastimir Lučić iz Mrčica in Ivanko Maksimović iz Drenovca. Zločinci se niso razbegnili, ampak so ostali skupaj in osnovali roparsko družbo, ki je postala strah in trepet treh okrajev: valjevskega, užičkega in podrinskega. Roparji plenijo, ubijajo in onečašajo ženske. Love tudi deco in potem zahtevajo od staršev odkupnino. Oblast je v zadnjem času odredila veliko gonjo za roparsko četvorico, katere se udeležuje nad 100 orožnikov iz vseh treh navedenih okrajev, toda doslej ni uspeha. Na glavo vsakega štirih roparjev je razpisana nagrada po 50.000 Din.

Štaterske novice.

— **Za občine, ki imajo volitve 10. avgusta** in ni vloženih nič reklamacij, je rok za vlaganje kandidatnih list od 16. do 25. junija.

— **Volivni imeniki** za občinske volitve v Mariboru štejejo nad 6000 volivnih upravičencev.

— **Seja občinskega sveta mariborskega** je preložena na sredo, 18. junija ob 7 zvečer.

— **Šolski zavod »Vesna« v Mariboru** se silno dopade mlademu g. velikemu županu. Sklenil je, da mora mestna občina na vsak način to poslopje izprazniti za veliko županstvo. K sreči je poslopje še last mestne občine. G. dr. Pirkmajer bi rad pokazal, da je oblastni veliki župan.

— **Skrunba cerkve na Gori Oljki in Orjuna.** »Straža« objavlja te-le ugotovitve: »Nečuvno bogoskrunstvo, ki se je na veliki petek zgodilo v cerkvi na Gori Oljki, je delo orjuncev. Mlečnozobi fantje in dekleta, ki so uganjali v cerkvi razna pobalinstva, oponašajoč spoved, mašne obrede itd., stali so pod zaščito orjunašev. Dijak, kojega ime prihramo, dokler nas neumno predrzno »Jutro« ne izlove do skrajnosti, je nosil orjunski znak. Dočim se je ostala družba tega dijaka iz cerkve izgubila in poskrila pred očividcem njihovega divjaštva, je imel ravno ta dijak-orjunaš drzno čelo, da je napram očividcu začel še protestirati, ker je bil iz cerkve prepoden. Dva tja prišedša orožnika sta imela vsled opozoritve od dotičnega očividca na škandal, povoda dovolj, da sta dijaka-orjunaša začela o stvari izpraševati. Med tem pa je prihrumela iz druge strani cerkve gruča orjuncev, med njimi učitelj Sokol iz Polzele, dalje Branko in Boris Jošt, oba iz Lave št. 14 pri Celju, ki sta napadla pričo, hoteč jo preteptati, češ, kaj ima priča s škandalom v cerkvi opraviti, da je to skrb cerkvnika in župnika. Obsipavala sta pričo z vsemi mogočimi psovkami in namerjala s pestmi, za kar bosta imela v najbližnjem času priliko, da dobta lekcijo o lepem vedenju od sodišča. Oba Jošta sta vzela kot orjunaša bogoskrunstvo in tam udeležene orjuna v zaščito, vsled česar bo vsak razsoden človek razumel, da je cel dogodek pripisati tem divjakom. V demonstracijo je zapela z »nežnim« spolom pomešana družba orjunašev še sokolsko himno. Kakšni elementi pa so ti le junaki, naj povem le še to, da teče proti Brankotu Jošt pri okrožni sodnji v Celju kazenska preiskava radi hudodelstva goljufije, ker je pred kratkim kupil od nekega kmeta konja za 37.000 kron, se pri tem izdal za posestnika, kar pa v resnici ni, in kmet danes ne dobi denarja, konja pa je orjunaš Branko Jošt skril. Hoče »Jutro« še več? Našo javnost pa vprašamo: ali se moremo vzdržati, ne da bi pljunili, ko slišimo, da je ta ali oni član organizacije, kot je orjuna?»

— **Premeščenje.** Iz Maribora je premeščen v Zalog revident Južne železnice g. I. Škerjanc. V Mariboru je bil znan kot vnet odbornik Orjuna ter eden njenih glavnih pretepačev.

— **Aretacija mariborskega Orjuna.** V četrtak je bil aretiran od detektivov po vsem Mariboru znani razgrajaj in čelnik Orjuna uravniki »Taborac« Slavko Reja. Ker so ga

prepeljali v Celje, je njegova aretacija sigurno v zvezi z dogodki v Trbovljah. Aretirani Reja se je po Mariboru bahal, da je po padcu Znidaršič on prevzel komando nad celokupno četo Orjuna, ter vodil akcijo proti rudarjem.

— **Moljski hrib pri Mariboru.** Okrajna cesta med Mariborom in Sv. Petrom je vsled groznih nalivov popolnoma zasuta. Delavci noč in dan odvažajo lapor, kamenje in prst v Dravo.

— **Tečaj za krojačice v Mariboru.** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je otvoril 11. t. m. v Mariboru prikojevalni tečaj za krojačice. Tečaja se udeležuje skupaj 43, med temi je 6 krojačev in druge so mojstrice in pomočnice. Takoj po zaključku damskega tečaja se otvori tečaj za moško prikojevanje. Vodja tečaja je strok. učitelj Knafelj Alojzij pri uradu za pospeševanje obrti.

— **Državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru.** Vpisovanje za šolsko leto 1924/25 se vrši vsak dan med 11. in 12. uro v pisarni ravnateljstva šole na Zrinjskega trgu 1, I. nad. V I. letnik se sprejemajo učenci (učenke), ki so dovršili 4. razred srednje oziroma 4. ali 3. razred meščanske šole. Priglasitev je možna tudi pisanimi potom, ako se pošlje hkrati zadnje šolsko izpričevalo in rojstni (krstni) list, in sicer najkasneje do 30. junija. Vnanjim prijavam naj bo priložena frankirana kuverta s točnim naslovom odpošiljalca.

— **Dober plen mariborske policije.** Mariborski policiji se je posrečilo prijeti dva nevarna vlomilca. Prvi je neki mladenič, ki se je priklatil baje iz Gradca. Zasleduje ga pa tudi ljubljanska policija radi številnih vlovov ter radi bega iz zapor. Drugi je pa neki Avgust K., že večkrat predkaznovani tat. Vlomil je v neko stanovanje v Trubarjevi ulici.

— **Požar v Gernji Polskavi.** Med hudo nevihto je v Bukovcu pri Polskavi udarila strela v poslopje posestnika Jožefa Trglavčnika. — Družini, ki je že itak hudo prizadeta — gospodinja slepa, edini sin pred kratkim umrl — je še strela uničila hišo in vse imetje. Posestnik je zavarovan le za neznatno vsoto.

— **Z avtomobila padel.** Dne 13. junija se je v Mariboru ponorečil slikarski mojster Simon Renat. Peljal se je iz Kamnice na tovrnem avtomobilu tvrdke Tavčar. Na Koroski cesti pa je vsled neprevidnosti padel z avtomobila ter se težko poškodoval. Rešilno društvo ga je prepeljalo v bolnico.

— **Tri mlade begunce** iz Gradca je aretirala mariborska policija. Na komisarijatu so se izkazali z buršovskimi legitimacijami, potnih listov pa niso imeli; policija jih je predala okrajnemu glavarstvu, da jih spravi nazaj čez mejo. Kmalu nato je prispelo policiji iz Gradca od tamošnjih oblasti obvestilo, da so pobegnili iz strahu pred maturo iz Gradca trije dijaki. Ker se je opis beguncev vjemal z opisom aretiranih buršakov, so bili begunci eskortirani do meje, kjer jih je sprejela graška policija.

— **Kdor nima slasti do jedi, naj vzame Iron** proti slabokrvnosti, ki ga proizvaja Mestna lekarna v Zagrebu in ga dobite za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

Primorske novice.

— **Pogovor poslanca Besednjaka z Mussolinijem.** »Gor. Straža« poroča, da je imel poslanec dr. Besednjak važen pogovor z ministrskim predsednikom Mussolinijem. Poročilo o pogovoru objavi v prihodnji številki.

— **Goriški fašisti proti dr. Besednjaku.** Na zadnji govor poslanca dr. Besednjaka v rimskem parlamentu je fašistovsko vodstvo v Gorici takoj sklicalo sejo, na kateri je predsedoval politični tajnik baron Caprara. Sprejelo so resolucijo, v kateri trdijo, da dr. Besednjakove izjave o goriških fašistih ne odgovarjajo resnici. Resolucija izzveni v ta-le lepi konec: »Poslanec Besednjak naj le riga, toda to ne bo zadržalo obmejnega fašizma, da postane vedno bolj trden in močan!« — Poslanec Besednjak je očividno v živo zadel.

— **Smrtina kosa.** V Trstu je umrla ga Karmela Veselova, soproga odvetnika dr. Gjura Vesela in hči bivšega puljskega tovarnarja g. Josipa Krmpolčica.

— **Willanov dnevni red in vlada.** Ministrski predsednik Mussolini se je v soboto koncem svojega govora v poslanski zbornici dotaknil tudi dnevnega reda poslanca dr. Willana in rekel, da ga vlada jemlje na znanje. Zato je dr. Willan pred glasovanjem na to stvarno predsednikovo vprašanje izjavil, da smatra gornjo vladno izjavo za obljubo in odstopa od zahteve, da bi se o njegovem dnevnem redu glasovalo.

— **Konec Peternellijeve slave.** »Gor. Straža« poroča: Vitez Peternelli je bil zaradi svoje politične nesposobnosti odstavljen kot komisar občine Kanal in na njegovo mesto je prišel drug mož. Peternelli je sedaj pomožni pisar v občinskem uradu v St. Petru na Krašu, kjer živi kot politična razvalina. — Vsakemu svoje!

— **Proti slovanskim krstnim imenom.** Kakor znano, vodijo v Italiji krstne matice svetne oblasti. Pri vpisavanju novoročencev pa delajo uradniki na občinskih uradih slovanskim staršem, ki hočejo dati otroku slovansko ime, največje neprimliko. Te dni je hotel g. Stari v Trstu vpisati svojega sina za Milenka. Uradnik je pa to odločno odklonil in zahteval.

da se da otroku italijansko ime. G. Stari se ni hotel ukloniti ter je s pričami odšel, ne da bi bili podpisali zapisnik. Stvar ima sedaj v rokah sodišče.

Pogozdovanje Krasa. O priliki praznovanja »drevesnega dneva« — aprila in maja — je šolska mladina postojanskega okrožja posadila 15.000 jelk in borov. Tudi mladina idrijskega okrožja je posadila znatno število drevesnih sadik. V vipavski dolini so sadili sadna drevesa. Sadike so dali brezplačno na razpolago deloma državne drevesnice deloma zasebniki. V zadnjih letih je italijanska uprava v postojanskem okrožju zasadila 593.700 sadik raznih vrst jegličevega drevja in posejala 30 kg semena, kar je stalo skupaj 47.285 lir. V Postojni so uredili veliko državno drevesnico, ki meri 20.000 m² površine in je popolnoma obdelana. Iz te drevesnice so samo letošnje spomladi oddali 1.978.000 sadik, od teh 845.000 brezplačno; kljub temu izkazuje sklepni račun 19.000 lir čistega dobička.

p Aretacije nevarnega sločinca. V Novakih na Goriškem so te dni končali aretirati zloglasnega Ivana Baloha iz Podbrda, ki je po svojih zločinih znan tudi v Jugoslaviji. Prijela sta ga dva finančna stražnika, a še-le po trdem boju, ko je bil Baloh že ranjen. Ljudstvo si je oddahnilo, da bo imelo sedaj mir pred nasilnim rokovanjem.

PRIHODNJO NEDELJO dne 22. junija 1924 — je v Sloveniji »treznostni dan«.

«Sveta Vojska» je pred par meseci razposlala pozive, naj se ustanovijo ozir. poživijo naše treznostne organizacije. Nekateri so se odzvali, drugi še ne. Prosimo iznova: Porabite treznostni dan v to, ustanovite ali poživite treznostne odseke ter sporočite to «Sveti Vojski» v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

Ij Kraljeva dvojica na ljubljanskem gradu. Dne 15. junija se je kralj mudil na strelišču ljubljanske garnizije, kjer so se vršile strelske tekme. Nekaj minut pred 6. popoldne se je nenadoma pripeljal na grad v spremstvu kraljice, dveh višjih oficirjev in tržnega nadzornika g. Plemlja. Kralj se je nato s spremstvom podal na grajski stolp, kjer se je ponovno podpisal v tamkajšnjo knjigo. Prvikrat se je 20. junija 1920. Zanimal se je za grad skozi in vprašal, koliko da stanuje ljudi na gradu in koliko stroškov. Stanovalcu gradu so kraljevo dvojico z vzklikanjem pozdravljali in okrog 500 po številu ju je spremljalo do avtomobila.

Ij slovo plemenitemu srcu. Te dni se je poslovil od naše Ljubljane in Slovenije gosp. Aleksander A. Baržili, bivši ruski drž. svetnik in še za časa boljševiške revolucije predsednik »Sojuzu ruskih zemstev« ter najvišji preiskovalni sodnik v Moskvi. Kruta usoda je tudi njega pregnala iz ljubljene domovine in iskal je zavetja pri bratrskih slovenskih srcih. Žal, da je bilo možu — strokovnjaku evropskega glasu v svojem poklicu, namenjeno, da je moral čašo trpljenja izpiti do dna ravno med nami in to od strani njegovih lastnih stanovskih tovarišev Slovencev, od katerih je bil po nedolžnem kruto žaljen v svoji časti. Kljub temu naj ohrani misel na pošteno naše ljudstvo svetlo in radostno. Mi mu pa želimo od slovesu iz srea, da najde v katoliški Belgiji pri vzgoji svojih ljubljenskih otročičev ono srčno uteho in tiho radost, ki je med nami ni mogel dobiti! — Da ohrani Vas Gospod! — Vaši prijatelji.

Ij Sestram somišljenicam. Na Telovo, dne 19. t. m. popoldne ob petih bo predaval v dvorani pri Križankah g. pisatelj župnik Finžgar o naših dolžnostih do zatiranih Slovencev na Koroškem in Primorskem. Pridite, sestre, da boste razumele gorje prodanih in izdanih. Treba je, da gledamo samo enkrat razteleseno vso našo narodno sramoto in tragedijo in odprle se nam bodo oči in se s studom zaprle v najbližjo tujino, kjer tepta brezvestna nadmoč naša narodne ideale in smeši in trpinči Slovence povsod in jih raznaroduje. Zganimo se, pozno je že. Dozdej nismo mislili na bedo drugih, popravimo zamudo. Priložnost se nam nudi v četrtek. Gremo na zborovanje vse in doprinesimo svoj delež za svobodo naših bratov. Organizirajmo se in ustanovimo I. žensko podružnico Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Treba je hoteti in že je storjeno! — Zavedna Slovenka.

Ij Sobotne demonstracije proti razpustu ljublj. obč. sveta je prišel pogledat na Marijin trg levi čelnik »Orjuna« dr. Vladimir K. na f. lič. Ko je nastopila policijska konjenica in je poteljniki tik pred frančiškansko cerkvijo padel s konja, se je orjunski zaupnik dr. Knaflič tega dogodka tako prestrašil, da je skočil pri Prešernovem spomeniku čez ograjo in plezal proti muzi, pri čemer se mu je iz strahu nekaj človeškega zderilo. Svoje hlače je še isti večer izročil »Jutrovemu« macafiziju.

Ij Grožnja z bombami. V Spodnji Šiški na Celovški cesti 71 je Orjunaš Tišler včeraj med 11. in 12. uro pretepel Apolonijo Škerjanec na dvorišču pred barakom. Vpil je, da bo šel po Orjunaše, da bodo vrgli bombe. Tišlerjeva žena je pa vrgla v neko gledalko tega

prizora steklenico, ki pa je zgrešila svoj cilj. Gosp. državni pravdnik, ali boste konfiscirali tudi Orjunaša Tišlerja?

Ij Lušno se framo. Na stroške mestne občine se je včeraj prepelel v županovimi belci po mestu vladni komisar dr. Krejči in v opoldanskih urah razkazoval Ljubljancem svoja očala in nov cilinder. Prošlo nedeljo sta se pa z županovimi belci peljala na sokolsko veselico na Prule dr. Krejči in dr. Žerjav.

Ij Sprejem učencev v prvi razred ljubljanskih srednjih šol za šolsko leto 1924-25. Na I. državni gimnaziji, I. državni realni gimnaziji (Poljanska cesta), II. državni realni gimnaziji (Beethovnova ulica) in državni realki bo vpisovanje učencev v prvi razred v nedeljo dne 29. junija 1924 od 9. do 12. ure. Učenci naj se prigrasijo v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinese s seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo zadnjega razreda ljudske šole. Zunanji učenci se lahko zglašajo tudi pismeno. Sprejemna preizkušnja prične v ponedeljek, 30. junija točno ob 8. uri zjutraj.

Ij Novi avstrijski generalni konzul v Ljubljani je Feliks Strautz, katerega krstno ime je bilo zadnjič pomočoma napačno tiskano.

Ij Tatvine. Kleparski pomočnik Anton Zmave je ukradel svoječasnno svojemu mojstru Lovro Pičmanu v Ljubljani črno usnjato listnico, v kateri je bilo čez 1000 Din gotovine in več dokumentov. Zmave je pred kratkim pobegnil in je ostal dolžan tudi svoji gospodinj Mariji Bešter 415 Din za hrano in stanovanje. Sumijo pa, da je izvršil že preje in tudi sedaj na begu več tatvin in sleparij. — Iz zaklenjene delavnice krojača Josipa Peterjura na Rinski cesti so bile ukradene nove suknene hlače, vredne 250 Din. — Brezposeln Marija Gorjančeva na Vidovdanski cesti 1 je ukradla svoj materi 50 Din in je neznano kam pobegnila.

Ij Darovi. Tobačno delavstvo je nabralo za ranjene delavce v ljubljanski bolnišnici iz Trbovelj znesek 500 Din. G. T. P. K. je v isti namen daroval 40 Din. Prisrčna hvala!

Ne pozabim te Mimim čokolada! Narodno gledališče.

Popravek. V sobotnem poročilu o slovesu obeh umetnikov od naše opere, beri: gdca Zikova z lepim, lepim glasom...

— **Tretja javna produkcija dramatične šole »Udruženja«** gled. igralcev. Cenjeno občinstvo opozarjamo, da se v sredo, 18. t. m. zvečer ob 8 v dramskem gledališču tretja in zadnja javna produkcija gojencev dramatične šole. Vpored je prekrasen in nastudiran od gosp. režiserja Šesta. Že pri prvih dveh produkcijah je imelo cenj. občinstvo priliko prepričati se o resnem stremjenju vodstva dramatične šole vzgojiti kar najboljši naraščajo našemu gledališču. Dramatična šola deluje brez vsake materijalne podpore in zato je njeno delo zelo oteženo. Apeliramo na vse ljubitelje gledališke umetnosti, da v čim večjem številu poselijo produkcijo in na ta način dokazujejo, da vedo ceniti nesebično požrtvovalnost učitelstva in s tem tudi odpornostjo, da vodstvo dramatične šole ne bo za ves svoj trud plačevalo še deficit. Cene so tako nizke, da je obisk produkcije vsakeinu omogočen.

Zobna pasta in usna voda Per Hydrine

dajeta zobe lepo bele in najboljše desinficirata ustno votlino ter zabiranjeta bolečine v grlu. Zahtevajte povsod samo PER-HYDRINE iz kemične tvornice Mr. Ph. Kolač, Ljubljana VII., Zibertova ulica šte. 227.

Orlovski vestnik.

SPOMIN NA USTANOVNE DNI ORLA IN IZOBRAŽEVALNEGA DRUŠTVA V KOMENDI.

Ko so pri nas pred 15. leti otvorili »Društveni dom«, zbirališče Orlov, dvorano predavanja, oder iger, tedaj je nastopil kot slavnostni govornik — tako berem v društveni kroniki — na zeleno okrašenem odru pod orjaško črešnjo dr. Krek in govoril takole: »Slavnosti govor bodi društveni dom, ki bo govoril o pomenu tega dne še takrat, ko ne bo več nas in ne tistih, ki so ga postavili. Ta dom naj bo trdnjava, kjer se bo zbiralo ljudstvo, ki se boče boriti za svoje pravice; toda ne samo trdnjava, ampak tudi prijateljski dom, kjer bodo mladeniči istega mišljenja sklepali prijateljstvo, katero pozneje ne bo zrahljala nobena sila... Kdor tega ne razume, ta sploh ne razume društvenega življenja... Pred nekaj desetletji so na deželi bili redki, ki so brali časopise; takrat so govorili »špičasti« jeziki: »kaj boš bral, branje je neumnost.« Danes pa, ko že skoro vsak bere, pa nastopajo prav tisti in govore: »Kaj hodiš v dvorano, to je neumnost.« Če je bilo govorjenje o časopisih nespametno, je bilo drugo še bolj... Društveni domovi so naša vseučilišča,

naše univerze, ki segajo bolj globoko v življenje kot druge z milijoni zidane univerze po velikih mestih... Prihodnost je močnejša kot sedanjost, mladina se zbira; kjer pa mlad človek boži od nas, tam družba hira...«

Resnične, v življenje segajoče so bile te besede. Društveni dom je slavnostni govor... Po 15. letih društvenega, orlovskega življenja mi je že marsikdo, ki se je s pravim namenom udeleževal dela v organizaciji, rekel: »Tu sem bil rešen, sicer bi se bil zgubil v oštariji, v slabi družini, tu sem dobil načelno izobrazbo.« Te priče po 15. letih govore slavnostni govor še naprej, ko ni več dr. Kreka, ki je povedal te misli in marsikoga, ki je sodeloval pri otvoritvi.

Organizacija je trdnjava... Smelo trdim: Če bi ne imeli v naši župniji organizacij, verskih, kulturnih, Orla, bi bila naša župnija ena zadnjih, ker sovražniki vsega, kar je krščanskega, liberalni svobodnjaki, brezumni učitelji in v zadnjem času celo učiteljice, vsi ti in še drugi so se močno zaganjali v naše ljudstvo in še delujejo proti vsemu, kar moremo imenovati katoliško. Ta razbili so si glave, drugi si jih razbijajo in njih ugled v kraju je enak — ničli.

Mladeniči istega mišljenja so sklepali v dvorani prijateljstvo, katero ni zrahljala nobena sila, postali so naši možje in stoji danes v prvih vrstah cerkvenih, prosvetnih, gospodarskih in političnih organizacij.

Da se znova navdušimo za naše vzore in cilje, za naše lepo četudi trdo delo, bomo na dan sv. Petra in Pavla, 28. t. m. blagoslovili orlovsko-društveno zastavo, ki nosi geslo: V Veri stojim, v Upanju hodim, v Ljubezni zmagujem.

Izredni fantovski večer šentjakobskega Orla se vrši danes ob 8. uri zvečer v prostori Prosveto. Ker je na dnevnem redu važen razgovor glede procesije se prosijo bratje, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Šentpeterska srečanja vabi svoje člane, da se udeležijo procesije sv. R. T. pri sv. Petru v kroju. Vaja za nastop se vrši v lere 17. junija ob pol 8. zvečer v Mostah v domu. V slučaju slabega vremena istolam. — Odbor.

Prireditve staroškakega orlov. okrožja na Kožljaku. Orlovsko okrožje Stari trg je priredilo v nedeljo, 15. t. m. okrožno prireditve na prijaznem Kožljaku pri Begunjah. Po dohodu udeležencev se je vršila služba božja na prostem, pri kateri je govoril v vznešenih besedah vseučil. prof. g. dr. G. Rožman. Po sv. maši je otvoril orlovski tabor predsednik begunjskega Orla, preč. g. župnik M. Ježek. Njegove uvodne besede so segle vsem poslušalcem globoko v srce. O orlovski organizaciji in o njenem delovanju je govoril navdušeno in prepričevalno znani naš govornik jurist Al. Čampa. Po viharjem odobravanju je stopil na oder še odsekov ustanovitelj, predsednik Orla na Rakeku g. A. Modic. Tudi ta navdušeni govor so stolne udeležencev živahno pozdravljale ter z njim vred proslavljale orlovsko misel med slov. ljudstvom. Sijajno uspeša manifestacija naj bo staroškem orlovskemu okrožju v izpodbudo za nadaljnje delovanje za razširjanje orlovske misli med Notranjci Bog živi!

Socialni vestnik. KONGRES INVALIDOV.

»Udruženje vojnih invalidov kraljevine SHS« je sklicalo letos svoj kongres v Ljubljani na dan 15. junija t. l. Dospeli so delegati iz cele države, ki jih je okoli 150, da bodo kot zastopniki včlanjenih vojnih žrtev sklenili in podali nadaljnje direktive enotnemu vprašanju vojnih žrtev.

To vprašanje se nahaja pri nas v zelo nepovoljnem stanju. Posamezne pomoči, ki bi jih morala država nuditi, ostajajo pozabljene in so vojne žrtve sploh odvisne od poljubne milosti, ker čakajo zaman že 6 leto na svoj stalni zakon, ki ga vse vlade odpravljajo. V vrstah invalidov, vdov in sirot vlada žalostna beda in se tako-rekoč danes brez vsake pomoči in popolnoma brezpravne.

Mesto da bi se sprejel socialen invalidski zakon, se nudijo vojnim žrtvam same komisije, ki brez vsakih zvrstov in utemeljitve odrekajo pravico zaščite na zelo krivične načine. Manjkajo pa sredstva in kritja za pokojnine, zdravstvo, reedukacijo in vse pomoči.

Ničesar ne dobivajo danes vojne žrtve tako, da v naši državi sploh ni mogoče govoriti o kakem tozadevnem vprašanju. Obenem z opuščanjem socialne politike se misli likvidirati tudi popolnoma vprašanje vojnih žrtev.

Proti takemu postopanju se ima boriti Udruženje vojnih invalidov, ki je postalo enoten predstavnik vojnih žrtev v celi državi in važen činitelj o njihovem pravu.

Letošnji ljubljanski kongres ima namen razmotrivati posamezne točke in izvajati pritisk na vlado, da pravično regulira invalidsko vprašanje. Šest let je že preteklo, a rešitve ni, ker ni prave volje nuditi vojnim žrtvam uspešne pomoči. Treba je najti izhod iz današnjega mizernega položaja.

To hočejo storiti delegati na kongresu. Kongres bo velika manifestacija udru-

ženih vojnih žrtev za svoje pravice. Apeliramo na javnost, da po svojih močeh podpira akcijo vojnih žrtev za njihovo pravično stvar. Ljubljana naj sprejme delegate bivše bojevnike za svobodo naroda častno in dostojno. Želimo veliko uspeha kongresu in invalidski stanovski borbi.

U. V. I., Izvršni odbor, Ljubljana.

REDUKCIJA INVALIDOV V BOSNI IN HERCEGOVINI.

Sarajevo, 12. junija 1924.

Preteklo je pol leta, odkar so polovici invalidov Bosne in Hercegovine vskratili državno podporo, katero so kot invalidi živili nad pet let. A ne samo, da so odtegnili pokojnino tolikemu številu invalidov, marveč jim odvzemajo tudi koncesije in s tem možnost, da si zaslužijo suhega kruha. Petdeset odstotkov pohabljenecv so vrgli na cesto samo zato, ker so se jim listine brez njihove krivde izgubile, zgorele ali pa ostale v daljni tujini.

Pravilnik, ki ga je izdelal invalidski odsek za specialne komisije, se je pokazal v praksi kot absurdum. Iz pravilnika jasno odseva nepoznanje razmer in stanja invalidskih spisov v posameznih pokrajinah, posebno pa v Bosni in Hercegovini. A delo samo specialne komisije v Sarajevu v zadnjem četrletju minolega leta je: nad vse čudno. Ta komisija je revidirala spise, ki jih je predložil naš invalidski odsek, in ker večina aktov ni odgovarjala pravilniku, jih je komisija enostavno odbila, čeprav so bili mnogi originalni invalidski dokumenti razmetani tod in tam. Razen tega je komisija odbila tudi vse one osebe, ki so bile v ujetništvu, nadalje dobrovoljce, internirance ter končno invalide, ki jih je osvobojevalje našlo na zdravljenju izven meje naše države, od katerih je bil večji del težko ranjenih ali težko bolnih. Nobenega od odbitih invalidov komisija ni pozvala. Nobenemu niso rekli, da je izgubil pravico na invalidnino niti so komu obrazložili, zakaj jo je izgubil in končno, kaj mora preskrbeti in storiti, da si jo znova priori.

Že tri leta velja kot zakon za proglasitev kake osebe invalidom — »Uredba o splošnem pregledu invalidov«; a ta uredba se sedaj s pravilnikom uveljavlja. Ako je »Uredba« vsebovala tudi nekatere nedostatke, niso krivi invalidi, ampak merodajni, ki teh pogrškov niso takoj izpočetka popravili. Zaradi tega se je pripetilo nekaj zlorab po posameznikih. Toda zato so pa tudi tukaj vojaške in upravne oblasti, ki morejo tu in tam nastale zlorabe izslediti in preiskati ter razsoditi, ali je rana odnosno bolezen resnično v vzročni zvezi z izvrševanjem vojaške službe, in če temu ni tako, eventualne krivice zaradi oškodovanja države kaznovati in pozvati na odgovornost — toda vselej in vedno samo po vsestransko in točno izvedenem dokazilnem postopanju.

Z revizijo invalidskih spisov (redukcijo) so najbolj zadeti težki invalidi, ki imajo nesporno pravico na državno podporo ter je naravno, da na to podporo tudi reflektirajo, ker prihajajo brez nje v težak in obupen položaj. Človeški obziri in priznana načelo javnega prava zahtevajo blažje postopanje z onimi, ki so vršili svojo državljansko dolžnost postali nesposobni za nadaljno tekmo z zdravimi v gospodarskem življenju. Razen tega pravilnik ni v skladu z dosedanjimi zakoni, ker se z njim invalidsko vprašanje ni rešilo, ampak še kompliciralo. Z njim sta se v vrstah invalidov ustvarila dva tabora: kategorija pravih in kategorija nepravih (krivih). S tem je nastal razdor, ki more imeti jako slabe posledice, ker se obtožujejo ljudje, ki so pravtako prepričani o svoji pravici na pomoč družbe kakor tisti, ki jim »Pravilnik« pravice ni prikrajšal.

V vrstah invalidov je zavladal nezasišča ni kaos. Ljudje v svojem obupu ne vedo, na koga naj se obrnejo, pri kom naj dobe pomoč, ko so izključeni iz pomoči zakona, ki ureja začasno pomoč invalidom. Na smrt obsojeni imajo pravico do priziva, pravico do pritožbe na višjo instanco, dočim za invalide ni pritožbe. Invalidu se daje napotek, da preko rednega sodišča toži državo ter z dolgo in predolgo pravdo zahteva pravico do invalidnine, katero bodo mnogi dobili še-le tedaj, ko bodo že davno pod zemljo. A kako naj se v tem kaosu znajde še-le invalid kmetskega stanja, ki ima o zakonu le nejasne pojme. H.

»STENICOL« najbolje sredstvo proti steniciam. Glavna zaloga Drogerija A. KANC — LJUBLJANA, Zidovska ulica šte. 4

V sveti Urgi.

Poročali smo, da je umrl tretji glavni budistovski cerkve Hu-tuk-tu. V Urgi je stoloval. To je glavno mesto Mongolije, velikanske dežele med Sibirijo in Kitajsko. Najmanj desetkrat tako je velika kakor Jugoslavija. O Urgi imamo polno spisov. Posebno zanimivo jo popisuje Ernest Berthel. Sledimo mu.

>Nobeno od vseh azijskih mest ne napravi na potujočega Evropeca tako neprijetnega vtisa kakor »sveta« Urga. Zdi se tuju, kakor da ga obdajajo neznane nevarnosti, ki jim ne more uteči. Vzrok temu je splošno nezaupanje napram vsakemu tujcu in pa omalovaževanje človeškega življenja. Zdi se ti, kakor da te opazuje nešteto oči, ki te neprestano zasledujejo in ti dajo čutiti, da nimaš tukaj nobene konzularnega varstva. Po imenu je sicer Zunanja Mongolija del Kitajske, v resnici je pa samo predmet boja med Kitajsko in Rusijo. Rusija je priznala Zunanjo Mongolijo kot samostojno sovjetsko državo, Kitajska jo pa smatra še zmeraj kot del Kitajske in je postala še pred letom precejšnje armade tja, da brani svojo avtoriteto. Mongoli so armado odbili. V zadnjih dneh smo brali o neki pogodbi med Rusijo in Kitajsko, kjer se odreka Rusija Zunanji Mongoliji, a vsak ve, kaj take pogodbe pomenijo.

V Urgi stanuje »živeči Buda«, slep in na hrbtnici bolan starček — tako pravi Berthel —, ki pride po činu takoj za Dalai-lamo. Zanimiv je način, kako najdemo po smrti njegovi drugega Hu-tuk-tu-ja. Najvišji lame se zberejo in pijejo rižovo žganje. To ni brez učinkov. In tedaj imenuje eden od lam kakšno mongolsko mesto, drugi imenuje ulico, tretji pa hišo. In tja gredo iskat — in dobijo tam novega »živega Buda«, kakšnega osemletnega dečka. V procesiji gredo ponj, vseeno je, kakšen je, iz ugledne rodovine ali ne, samo da je. V Urgi ga pa zaprejo in ga imajo popolnoma v svojih rokah, prav tako, kakor Dalai-lamo lame v Lhazi. Zoprta za Evropejca je način pogreba v Urgi. Da se prepričam, če je vse res, kar sem slišal, sem se priklonil pogrebu neke ženske in sem šel z njimi eno

uro izven mesta, do »pokopališča«. Žensko, ki je umrla na porodu, so peljali na dvokolnici z otročičkom vred, so jo nato položili ven; dva moža sta jo vlekla po tleh naprej, kakšnih dvanajst korakov, in sta jo pustila tam, z rokami stegnjenimi med glavo. Kolikor sem mogel oddaleč videti, sta ji porinila v usta na obeh straneh postren kolček, ali pa je bil kos železa. Potem sta šla nazaj. Nista bila še deset korakov proč, že so pridrveli štirje veliki psi, ki so blizu tam čakali, in so začeli trgati roke mrtve žene. Eden od pogrebcev je vrgel kamen med nje, zbežali so; a komaj sta bila moža pri drugih pogrebcih, so prišli psi spet nazaj. Obrnil sem se proč in nisem mogel gledati. Šele čez nekaj časa sem spet pogledal in sem videl, da je ostalo samo še nekaj največjih kosti in nekaj krp obleke. Dva psa sta se trgala za posebno masten kos, morebiti je bil novorojenček. Grozno!! >Zalujoci ostali« so odhajali. Ni čudno, da pozneje v Urgi nisem bil nič kaj dobre volje, če me je povohal kak pes, ki se jih po mestu toliko klati okoli. Premožnejši meščani imajo posebne ograje, kamor psi ne morejo; mrtveca pojedjo ptice in to je posebno velika čast.

Kakor večina mongolskih in mandžurskih mest obstoji tudi Urga iz različnih zaključnih mest, med katerimi je veliko neobdelanega in nezazidanega prostora. Vsa mesta skupaj so šele prava podoba Urge. Najprej obiščemo kitajsko ali trgovsko mesto, nato mesto lam ali menihov, potem uradno mesto z vladnimi poslopi, mesto tujcev in slednjič palačno mesto živega Bude. Najzanimivejše v tej mešanici je mesto lam, s tisoči in tisoči neprestano semintja hodečih »menihov«, v rdečih ali rumenih oblekah, z neštevilnimi templji in molitvenimi mlinčki ter mlini. Na vseh oglih vidiš te mlane, v velikanskem številu in v vsaki velikosti. Največji so skoraj taki kakor sod za dvajset hektolitrov in jih moreš vtresti le z nekakšnim škripcem. V notranjosti imajo neštete zavite papirčke z večno se ponavljajočo budistično molitvico: »Om mani padme hum«. Nekateri ljudje hodijo ves dan okoli in vtirijo mlane; kolikor je papirčkov notri, tolikrat si molili.

Prej je bila v Urgi tudi velika židovska kolonija, ki jo je pa znani baron Ungern-Sternberg leta 1921 skoraj popolnoma uničil. Cele tedne so ležala trupla umorjenih po cestah, psi so se bili preobjedli. Barona so pozneje pregnali boljševiki in so hoteli svoje ideje izvesti tudi tukaj. Pa ni šlo in o konfiskaciji premoženja do danes še nismo nič slišali.

Skoraj vsi prebivalci Urge jahajo, večinom na konjih, pa tudi na oslih. Na pešca gledajo z brezmejnimi zaničevanjem. In menda polovica vseh ljudi je sifilitična in nihče nič ne ukrene proti tej grozni bolezni. Šele v prav zadnjem času je začelo neko švedsko društvo sistematičen boj proti tej kugi, uspeha je malo.

Tisti dan, ko sem hotel oditi iz Urge, sem se klatil po mestu lam in sem gledal. Naenkrat se zbere okoli mene množica ljudi, kričijo vame in me začnejo pretepati. Precéj so me zdelali, nato so me pa vlekli v uradno mesto. Dve uri sem moral čakati v odprtem skednju in nič se nisem smel ganiti, pozimi je bilo. Med tem je prišel tolmač in mi je v slabši angleščini povedal, česa me dolžijo. Rekli so, da sem vrgel nekemu višjemu lami kamen v glavo. Nato sem spet prav dolgo čakal, nakar so me peljali pred sodnika, mladega, zamazanega Mongola. Zaničljivo me je pogledal, nato si je pa deset minut nohte snajl. Slednjič je začel vpiti nad menoj, v mongolščini, je dal znamenje služabnikom in vrgli so me ven. Pa niti ust nisem bil odprl. Zunaj so mi povedali sodbo: Še tisti dan moram zapustiti Urgo, sicer bom strogo kaznovan. Tolmač mi je še povedal, da se je zmotil, ko je govoril o lami, in da sem bil le zato obsojen, ker sem vrgel kamen v velikega psa. Zato torej! Urge sem bil sedaj še bolj sit kakor prej. In ker je bilo vse že pripravljeno in je avto čakal, sem bil uro nato že daleč zunaj v stepi.

Kakor vidimo, vozi tudi v najnotranjši Mongoliji sedaj že avto. Vpeljali so že redno zvezo med Pekingom in Urgo. O tej vožnji skoz stepo in puščavo bo poročal »Slovenec« v posebnem članku.

Cerkveni vestnik.

c Sestanek sodalitete ljubljanske, napovedan s predavanjem »Germania et Hollandia docent« za danes popoldne, se preloži za en teden, na torek 24. junija.

Dijaški vestnik.

d Dijaški telovadni nastop v Mariboru. Cenjeno občinstvo opozarjamo na dijaško prireditel na Telovo. Zanimanje bodo vzbujale in cenjenemu občinstvu nudile nov užitek telovadne točke, ki smo jih letos prvič spravili na spored, namreč lahkoatletične vaje, skok v višino s palico in prosti skok brez palice, redovne vaje in pevske točke. Nastopi tudi mariborska vzorna orodna vrsta. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Vsi prijatelji telovadbe in mladine prijazno vabljeni. Bog živi! — Pripravljalni odbor.

Polzvedovanja.

Črna listnica, v kateri je bil bankovec za 1000 dinarjev, nekaj drobca in drugih malenkosti, se je izgubila v sredo 11. t. m. popoldne na poti od Kojdovske ulice št. 26 do Učiteljske tiskarne. Kdor jo je našel, jo blagovoli izročiti upravništvu Slovenca proti primerni nagradi.

Izgubila se je ženska ura z monogr. M. D. v v frančiškanski cerkvi ali od frančiškanske cerkve pa do Cerkvene ulice. Pošten najditelj se prosi naj jo odda proti primerni nagradi v trgovini pri »Gorenjske«, Pogačarjev trg 3.

Nešla se je moška žepna ura z verižico. Dobi se v Spodnji Šiški, Vodnikova cesta 4.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 300 m n. m. viš.

Normalna barometriška višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometar v C	Barometar v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
15. 6. 21 h	735.1	17.3	0.9	jasno s. v.	
16. 6. 7 h	736.8	15.4	0.8	megla	0.3
16. 6. 14 h	735.8	18.7	2.0	obl. s. z.	

DEKLICA

poštena in močna z dežele, se išče k družini 3 oseb. Naslov v upravi pod 3487.

DEKLE

boljše, 20 let staro z dežele, išče službo v Ljubljani pri boljši družini, pol leta zastoni, kjer bi imela priliko privaditi se v kuhinjo in šivanju. Nastopi v jeseni. Pojasnila pri upravi lista pod »POŠTENA št. 3455«

IŠČEM DEKLE

zdravo in pošteno, za vsa hišna opravila. Snaga predpogoji. Nastop 1. julija. — Ponudbe na upravo pod »STALNO MESTO« 3464.

Pridno in pošteno

DEKLE z dežele

večja vseh domačih del, ki ima veselje do kuhinje, se takoj sprejme pri trdki Lud. Krautsdorfer, Loče p. Poljčanah. 3486

Modeli

za navadno strešno cementno opeko ugodno napredaj. Poizve se: Vodmatški trg 7.

MEBLOVANA SOBA

se odda od 1. julija. — Na vpogled je v Prisojni ul. 3, L nadst., vrata 4 od 3-5.

Oglje BUKOVO, dobro žgano, se v večjih partijah ceno prodaja. Informacije daje M. Žargi, Karmik, Majstrova 20.

KOŠNJA se odda

v najem (3 in pol ha) na gradu. Lončarska steza 10.

Poravnajte naročnino!

HISA napredaj na Igu tik cerkve. — Pripravna za trgovino. Potrebne podatke daje Hranilnica in posojilnica na Igu. 3252

Sprejme se takoj

Hisa LIKARICA

Pralnica, Kolodvor. ul. 8.

VELETRGOVINA

OSVALD DOBEIC

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9 priporoča svojo bogata zalogo raznega dišečega in brivskega mila, zobni prašek in pasto »Kalodont-Eli-da« ter vse druge galanterijske predmete po najnižjih cenah. 3153

A VIII 636/23-16.

DRAŽBA.

V ZLEBEH št. 19 p. Medvoda se prodaja na javni dražbi dne 30. junija 1924 ob 9. uri HISA z MLINOM gospodar. poslopjem, vodno močjo, njiva, travnik in gozd. Izključna cena 37.450 Din. — Dražbeni pogoji pri sodišču v Ljubljani, soba št. 37. Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VIII., 14. jun. 1924.

POSESTVO prodam

na prijaznem kraju, 5 orolov. Njive, travnik, gozd, sadonosnik. Janer RAJC, št. Jurij ob južni železnici.

Priporočamo trdko

Josip Peteline

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in ružavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žilic, vilic, sprejemalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

Krojači!

Konfekcijsko delo na dom dobite proti kavciji takoj pri konfekcijski industriji Drago SCHWAB, Ljubljana, Dvorni trg 3. — Plača se dobro, reflektira se le na trezno, zanesljivo in dobre delavce!

Prodajalka

starejša moč, galant. stroke, večja pisarn. del, se sprejme v večjo trgovino. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov pove uprava lista št. 3285.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridaček« v zabojčkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč: ime »Frank« in »kavni mlinček«. — »Pravi : FRANCK : z mlinčkom« je kavi tako potreben, kakor začimba juhi. —

Čitajte in širite »Slovenec«!

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naša iskrenoljubljena soproga, hčerka, sestra, gospa

Marija Čížek roj. Tomšič

v nedeljo, 15. junija po kratki mučni bolezni, prečedna s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. — Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v torek, 17. t. m. ob 16 iz drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana dne 16. junija 1924.

RUDOLF ČIZEK, soprog. — TOMAŽ TOMŠIČ, oče. AGATA TOMŠIČ, mati. — FRANC in ALOJZIJ, brata. — VERA, sestra.

Lep črn premog

s 4 do 5000 kalorij, franko Ormož, tona po 300 Din, PRODAJA Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

Razpis stavbe.

Stavbeni odbor Ljudske hranilnice in posojilnice r. z. z. neom. z., Kmetijske nabavne in prodajne zadruga r. z. z. o. z. in Prosvetno društvo, vse v Braslovčah, razpisuje

zgradbo Društveni dom

pod sledečimi pogoji:
1. Načrti so na ogled vsako nedeljo v Ljudski hranilnici in posojilnici od 8.—11. ure in vsak dan pri tajniku g. Antonu Prisanu v Parizljah 26 do 29. junija.
2. Odbor si pridrži pravico oddati stavbo ne glede na višino ponudne vsote.
3. Ponudbe se naj pošljejo do 6. julija t. l. zapечатene, na ovitku z napisom: »Ponudba za stavbo društvenega doma v Braslovčah«.
4. Podjetnik, kateremu se bo delo poverilo, mora vložiti 10% vadij v gotovini.
Braslovče, dne 15. junija 1924.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja, ki so došli podpisanim povodom smrti njunega ljublenega brata, prečastitega gospoda

P. Vilibalda (Bernharda) Sever

bivšega gimnazijskega profesorja in častnega kanonika v Pulju,

izrekata vsem gospodom in damam, posebno pa prečastiti duhovščini in raznim društvom, ki so se udeležili pogreba, svojo najiskrenejšo zahvalo.

Marija Sever,
učiteljica v Ljubljani.

Josip Sever,
ravnatelj v Celovcu.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

Jezik naših zakonov.

V »Arhivu za pravne in društvene nauke«, ki ga izdaja juridična fakulteta beograjske univerze, je N. D. Pahorukov na str. 209—13 priobčil zanimiv članek o tem za našo zakonodajo perečem problemu, ki ga po pravici smatra za enega najtežjih in najdelikatnejših problemov zakonodajne tehnike. Ko je B. Bogišić izdeloval »Imovinski zakonik« za Crno goro, je l. 1887. o tem problemu referiral v Petrogradu. Če naj zakoni in njih jezik ne ostanejo samo skrivnost za posvečene juriste, ampak jih naj razume tudi narod, ki ga zadevajo, mora zakonodajca vzeti za podlago po Bogišićevem mnenju čisti narodov jezik; v onih slučajih, kjer pa se od njega oddalji, ker ji ne zadostja, mora ustvarjati v duhu narodovega jezika, kakor se kaže v narodu samem pri ustvarjanju novih strokovnih izrazov. Stari srbski zakoniki iz srednjega veka, n. pr. Dušanov, se naravnost odlikujejo s takim organskim izvorom juridične terminologije. Današnje življenje pa je mnogo bolj uveljavljeno in se razvija mnogo hitreje kot v prejšnjih dobah. V njem se pojavljajo vsak čas, nove oblike pravnih odnosov, ustvarjajo se nove norme, ki jim je vsak čas treba dajati nove nazive, pravne termine. Odkod naj jih vzamemo, kako naj jih ustvarimo? Mi ne čakamo, da jih najdemo v živem narodovem govoru, ampak jih po potrebi in v naglici ustvarjamo, ne da bi se mnogo vpraševali, ali in v koliko odgovarjajo duhu narodnega jezika. Znano je tudi, da se strokovni izrazi novejših dob ne odlikujejo več s svojim organskim izvorom, ampak da so umetno, večkrat naravnost mehanično delo strokovnjakov, poklicanih za zakonodajce, ki se malo brigajo za to, ali bo narod njihov jezik razumel.

V naši kraljevini se je kmalu pokazala potreba ujedinjenja in izenačenja raznih zakonov, poleg tega pa je prišla na dnevni red še cela vrsta novih zakonskih projektov. Ti projekti se sedaj nahajajo v najrazličnejših štabljah, ki so močni med preprostimi koncepti projekta in od skupščine prevzetim zakonom. Vprašanje je, kakšen je jezik teh projektov, oziroma zakonov.

Kot odgovor navaja Pahorukov tozadevna mnenja raznih strokovnih časopisov, ki se v prvi vrsti, kakor njegov članek sploh, tičejo samo srbohrvaščine in v njej spisanih zakonov, oziroma zakonskih projektov. Tako je hrvaški »Mesečnik«, glasilo »Pravniško društva u Zagrebu«, že v svoji številki z dne 4. maja 1923 zapisal, da je jezik zakonskih projektov izkvarjen z mnogimi turizmi, rusizmi itd., da se za isti pojem rabijo razni neprimerni izrazi, obratno pa ista beseda rabijo za različne pojme, kar je za pravno prakso seveda zelo nevarno. V istem smislu se je izrazil tudi »Slovenski pravnik« in društvo »Pravnik« v Ljubljani je poslalo ministrstvu pravno spomenico, v kateri pravi, da novi zakonski projekti v formalnem pogledu niso zadovoljivi. Navadno se z novimi zakoni ustvarja tudi splošna, edinstvena terminologija. Tudi v tej reči je treba mnogo previdnosti. Nova terminologija mora biti dosledna, za iste pojme mora imeti iste izraze, vzete iz narodovega jezika. Ravno glede te poslednje točke se je v zadnjih časih mnogo grešilo. Hrvaški »Mesečnik« in slovenski »Pravnik« sta oba predložila, naj se zakonski projekti, predno pridejo pred skupščino, prej se pregledajo pred posebno komisijo, v kateri ne bodo samo juristi, ampak strokovnjaki jezikoslovci iz cele države. Tako bi zakonski projekti dobili nekako harmonijo glede jezika, s tem pa bi se tudi pripravljala enotna terminologija.

Ras je ministrstvo v ta namen izbralo posebno komisijo, ki so jo sestala 29. novembra 1923 in pregledala glede terminologije nekatere zakonske predloge. V tej pa so sedeli sami juristi: iz Beograda Dj. Nestorović, D. Arandjelović, B. Marković in N. Ogorelica iz Zagreba. Komisija je delala do 15. decembra in imela zelo težavno nalogo, ker ima srbohrvaški pravniški jezik z ozirom na različen zgodovinski in regionalni razvoj zelo raznovrstno besedje. Še težavnejša je bila naloga, ko so se pri tem skušali ozirati tudi na Slovence; saj je bilo težko najti ali ustvariti pravi izraz, ki bi ga enako lahko razumeli Slovenci, Hrvati in Srbi. (Prim. n. pr. srbske izraze »krivičane«, »ugovore«, »prigovarati«, ki pomenijo vse kaj drugega kot enaki slovenski izrazi.)

Prva in glavna naloga komisije je bila, da iz srbohrvaškega pravnega jezika vrže vse tuje in da na njih mesto postavi nove, iz narodovega jezika vzete besede. Toda kako? — Če treba novega strokovnega izraza, je do njega možna trojna pot: 1. ali se ta izraz v narodnem jeziku poišče, 2. ali iz tujega jezika izposodi, ali pa 3. na novo skuje. Prvi vir je za naše današnje potrebe precej siromašen. Druga pot je lažja, toda velika razlika je med tujko, ki jo v svoj jezik sprejme kak narod, in ono, ki jo v kak jezik uvede posamezni strokovnjak. Če ima narod sam v svojem jeziku poseben izraz za kak pravni pojem, je nesmiselno, v zakon uvajati drugega. Enaka je tedaj, če je ta izraz, ki v narodnem jeziku živi, tujega izvora, vendar z narodovim jezikom popolnoma zrastle.

Poglavje zase je kovanje, ustvarjanje novih izrazov. Hrvatoma je Bogišić očital, da pri

tem delu mehanično prevajajo iz enega jezika v drugega na ta način, da ne prevajajo duše in smisla besede, ki simbolizira določen pojem, ampak besedo samo, t. j. samo približno podobnost pojmu, ne da bi se brigali za pojem sam; z drugimi besedami, da ne iščejo pojma v njegovi celoti, v sestavi njegovih lastnosti, ampak samo v eni posebni, slučajno zabeleženi sestavini. Razumljivo je, da pride na tak način v zakone balast izrazov, ki niso razumljivi za nestrokovnjake, ker niso tvorjeni v duhu narodovega jezika.

V tem oziru je torej treba velike previdnosti, saj so neologizmi potrebni, toda gledati je treba na to, da se organsko prilijče sestavi narodnega jezika. Komisija, ki se je pečala z revizijo teksta zakonskih predlogov, je imela pri tem delu nenavadne težave. Pazljivo je pregledala zakonske projekte in s primerjanjem njih besedila prišla do velike množine enotnih izrazov, ki so po večini vzeti iz narodnega jezika. Zamenila je nekatere stare izraze z novimi, ki se naj odlej izključno rabijo. Navedimo iz dolge vrste, ki jo pisec navaja, par primerov: namesto »teritorija« je komisija postavila »područje«, za »protokol« — »zapisnik«, »delovodja« — »za pisnikar«, »nezadovoljstvo« — »priziv«, »žalba protiv presude« — »revizija«, »tvrta« — »firma«, »boravište« — »mesto stanovanja«, »apelacioni sud« — »veliki sud«, »kasacioni sud« — »vrhovni sud«, »reciprocitet« — »uzajamnost« itd.

Iz teh primerov se približno vidijo načela, katerih se je revizijska komisija držala. Njeno delo je važno, saj gre za desetletja, in vsaka naglica ali nepremišljenost v tej stvari bi bila škodila za pravosodstvo.

I. kongres slovanskih geografov in etnografov.

Praga, 8. junija 1924.

Tudi včeraj, dne 7. junija se je vršilo zborovanje češkoslovanskih narodopisnih delavcev. Bilo jih je 160 navzočih, kar kaže, kako se Čehi posebno za to stroko zanimajo. Referati so bili razdeljeni po sledeči vsebini: 1. Ohranitev narodopisnih spomenikov (zakonodajstvo, arhivi, fotografski arhivi). 2. Organizacija narodopisnega dela v češkoslovanski republiki. Delo zbirateljev. 3. Poročilo redakcije narodopisne enciklopedije: »Narodopis lidu češkoslovenského« o nadaljnih organizaciji dela. 4. Narodna pesem. Prvi referat je podal univ. prof. dr. J. Horák, ki je govoril o delu instituta za narodno pesem. O vojaški pesmi pa je referiral polkovnik dr. Vinař. Univ. prof. Zich je govoril o sedanjem stanju raziskovanja v češkoslovanski narodni godbi. 5. Osnovanje arhiva narodne proze, pregovorov, običajev in ljudske medicine pri Narodnem muzeju v Pragi (ref. univ. prof. dr. J. Horák). 6. Skupina referatov je obravnavala fotografijo in film v narodopisju. O Pospisilovem predavanju smo že poročali. 7. Skupina referatov je obravnavala temo: Narodopis in šola. 8. Narodopis in umetniška obrt.

Narodopis je pri Čehih zelo dobro razvita panoga, saj imajo dve glasili, uradni Narodopisni Vestnik in pa Český Lid, ki ga izdaja Zibrt, list je privatno podjetje. Med vojno ni izhajal, po vojni pa je začel zopet izhajati in ga bo Zibrt preosnoval. — V klenarni seji kongresa je med drugim dne 7. t. m. predaval tudi prof. Z. Milojević iz Beograda o glavnih antropogeografskih profilih jugoslovanskih zemelj. V 1. sekciji pa je uradno poročilo o hidrogeografskih delih v Jugoslaviji priglasil J. Cvijić. V 5. sekciji je bilo zopet nekaj lepih predavanj: 1. Petrov, O narodopisni mapi staroogrski po leksikonu s konca XVIII. stoletja. 2. Romanski: Etnični problemi južnih Slovanov z jezikovnega stališča. 3. Stojev: Posebnosti bolgarskega plemena s folklorne stališča. 4. Vardavik, Monografija hrvaške vasi. 5. Vázný, Slovaška dialektologija in etnografija in 6. Pankevič, Etnografija in dialektologija Podkarpatske Rusije. Udeležencem so podarili knjigi: Dr. J. Král: Podkarpatská Rus. V Praze 1924. Nákładem vlastním (Praha VI., Albertov 6), skrben geografski in narodopisni opis Podkarpatske Rusije in istega avtorja: Geografická bibliografie Podkarpatské Rusi. Praha 1923. — Zvečer je Beseda Měšťanská v Pragi, društvo, ki je v dobi prepoda igralo važno vlogo, kjer je bil tudi Vraz, kjer je bil Majar Ziljski, ki je prirejalo vedno svečane sestanke, kadar so se v Pragi oglasili slovanski gostje, priredila svečano večerjo v društvenih prostorih. Bilo je gotovo nad 400 gostov. Vrstila se je napitnica za napitnico, vsaka je izzvenela v slovansko vzajemnost. Poleg strogo znanstvenega značaja je imel I. kongres slovanskih geografov in etnografov tudi političen vseslovanski značaj. Slavjanofili so sanjali o lepši slovanski bodočnosti, bili so idealisti, tudi sedaj so se zbrali v zlati Pragi slovjanofili, tudi idealisti, ki pa so začeli graditi na realnih tleh. In ta realna vseslovanska bodočnost naj živi!

V parlamentu se je v nedeljo ob 10. uri dopoldne vršila slavnostna sklepna seja kongresa. Predsedoval je prof. Polivka. V imenu Jugoslovancev naše države se je zahvalil dr. Kostrenčič iz Zagreba češkoslovanski vladi in mestu Pragi, v imenu Poljakov Čekanovskij, v imenu Rusov iz sovjetske Rusije akademik vseučiliški profesor v Leningradu Karskij, v

imenu Ukrajincev prof. Kolesa, v imenu Bolgarov pa prof. Šišmanov. Nato je prof. Svambera prečital v češkem jeziku vse kongresove sklepe, ki so bili soglasno sprejeti. Tako se je končal uradni del kongresa na lep in veličasten način v parlamentu češkoslovanske republike. Popoldne pa so odšli udeleženci na različne ekskurzije. Prvemu vseslovanskemu geografskemu in etnografskemu kongresu pa bodo gotovo sledili še drugi vseslovanski kongresi. Dolžnost vseh Slovanov je, da se kulturem zblizamo, se med seboj spoznamo in nastopimo na svetovnem foru kot velika vseslovanska enota.

Richard Strauss.

Oh šestdesetletnici rojstva.

Mnogo navdušenih ljudi gleda zdaj ob šestdesetletnici njegovega rojstva na Richarda Straussa z občudovanjem in spoštovanjem in on sam lahko z zadovoljnostjo gleda v preteklost, kajti dobro je izbral svoje talente.

Richard Strauss ni človek, ki bi brezobzirno in konsekvntno hotel doseči v življenju nekaj določenega in bi bil zato pripravljen kaj tvegati. Bojovník on ni. Tudi ni pokretač. Strauss je človek brez izprano izdelane ideologije, katere izvor bi bil on sam. V vsem svojem delu se je naslanjal na tradicijo, na vzore. Na dobre vzore, kakor so: Wagner, Liszt, Mozart, Berlioz. Bile so to one že priznane točke, ki so postale izhodišče njegovega delu.

Tisti čas so se ob stare vzore začeli zaletavati novi pokreti in tudi to se pozna v njegovem delu, v kolikor je obenem butala tudi vanj. Kolikor je v viharjem napadu padlo vode na skalovje, toliko je na njem ostalo novega. Samo enkrat se je spozabil in skočil v vihar, a kmalu se je zavedel in stopil zopet na preizkušena tla v varno zavetje. Splošno je Strauss vedno prijal zavetje; v njem je nemoten pridno delal in napravil marsikaj, kar nekaj velja in kar je mnogim dalo kakoršnokoli spodbudo.

Richard Strauss je programatik. Programatik ad absurdum. Nekaj neverjetnega in nemogočega je način programatičnega komponiranja, kakor ga najdemo pri njem. Detajlna literatura v glasbi. Primeriti je zato treba le simfonso pesnitev »Also sprach Zarathustra«, ki nima s pojavom Zarathustre nobene skupnosti. Muzika ima opraviti le s Nietzschejevimi literarnimi odlomki v istoimenski knjigi. Glede Tilla je Strauss sam rekel, da bi se vsakdo smejal, če bi povedal, kako je to delo nastajalo. Čuden je ta način komponiranja, ker itak izraža tisto, kar si je avtor mislil ravnotoliko, kakor tistega ne izraža. To je komponiranje s pomočjo literaturo ali drugače rečeno nesvobodno snovanje, edtem ko je ideal umetniškega udejstvovanja svobodno snovanje.

V svojih operah je Strauss ubral različne smeri, katerih začete leži v dobi pred njim ali za časa njegovega dela. V »Kavalirju z rožco« se klanja geniju Mozarta. Glasba tega dela se razvija od gracijoznosti Mozartovega duha do koketerije z dunajsko plesno muziko v duhu Johana Straussa. »Kavalir z rožco« je krasno odersko delo, čigar glasba je zajeta iz komičnega. Dasi libreto ne drži višine kompozicije, je na svetu malo komičnih oper takega kova.

V »Salomici« je Strauss poskusil s ekstremnejšo muziko. Zlasti v harmoničnem oziru. Vendar je Saloma kljub interesantni muziki taka stvar, ki ne da tistega vtisa kakor drama. Človek pod vtisom drame mestoma presliši muziko. Tudi se muzikalni in dramatični akcenti ne krijejo. V tem oziru je »Elektra« boljša. Tu gresta dejanje in muzika roko v roki. Dasi muzika ne prinaša tako ekstremne in zanimive harmonije. Bolj primerno komponirana je.

Ime Richarda Straussa častno zaključuje epoho, ki jo je pričel Richard Wagner. V muzikalnem snovanju je idejno prišel prav malo iz Wagnerjevega koncepta, kar se tiče potence, ga ni dosegel ali v mnogem je šel dalje in vsemu je dal svoj pečat. Doprinesel je marsikaj novega zlasti z ozirom na harmonijo in instrumentacijo, katero je narekovala njegova programatika, ki je zahtevala, da postane efekt zvoka tvoren element v njegovi glasbi. Ravno ta programatika ga je tudi glede forme peljala nekoliko na stranpot, medtem ko je drugače pri njem vse bolj vagantno. Le enemu je bil vedno zvest: programu. Knjige ni nikdar pozabil doma. Kako pa bi bilo, da ne bi bilo bukvice? Marij Kogoj.

pr Križ na Gori, glasilo katoliškega slovanskega dijaštva, letnik I. št. 1—2, 1924—25. Preden sta izšla ta dva zvezka glasila našega dijaštva, so sodružniki lista prehodili z vztrajnostjo in žilavostjo težko trnjevo pot. List pa je vendar izšel in veseli bi ga bili pravi prijatelji našega dijaštva, četudi bi bil izšel le na dveh straneh. Da se le giblje! Potreba po dijaškem glasilu se je v naših vrstah čimdalje bolj čutila. Zdelo se ti je, da je nastala za teboj vrzel, ki mora s svojim grozotnim molkom vzbujati vznemirjenje in strah. Kaj gre za nami? Ali sploh gre kaj za nami? Ali je res takšno mrtvilo, da svojega lista ne zmora, ali je taka duševna onemoglost, razrvanost in kriza, da se nič ne oglasi? Ta vprašanja so vznemirjala vse prijatelje našega kulturnega in dijaškega pokreta. In mislim, da bo vsem tem pričujoči zvezek v uteho in pomirjenje.

Naši dijakci imajo spet svoj list, ognjišče, tribuno, znamenje, ki jih zbira in kliče. V prvih dveh zvezkih pogrešam sicer še mnogo, kar mora imeti »glasilo«, predvsem manjka organizatorično informativna in propagandna plat, manjka glas v praktičnih vedah, dočim je filozofična plat zelo bogato in globoko zagrabljena. Prva dva zvezka imata namreč tako določno smer verske obnove, da drugo sploh ni prišlo v poštev. Tudi ni še noben naš list tako odkrito pokazal, da vodi kulturni pokret človeštva kljub raznim izrastkom vedno bolj v mistiko, do poglobitve duha in oplemenitve srca. Nekje je nekdo že v najkrajšem času pisal o bogoskafelstvu v vrstah naše mladine. Ta izraz je pogrešen, ako misliš mladino, ki veruje. Tej ni treba iskati Boga, ona samo stremi za globljim spoznavanjem božanstva, stremi za čim ožjim stikom z božjo ljubeznijo. Toda kako moderno čustvuje in svojebitno življenje živi naša akademična mladina, to pričata prva dva zvezka »Križa na Gori, ki že s svojim, iz Cankarja izposojenim, naslovom poudarja vso poetično mistično moč svojega simbola. Kakor da hoče negirati vso praktično realnost! Že prvi trije članki: F. C. »Naša duša in njena pot do novega verskega življenja«, Friedrich Ritter von Lama: »Novi verski pokret v Nemčiji«, B. Sedivy: »Ciril-metodijska ideja«. Dalje Wittigova razmišljanja »Pridi k nam Tvoje kraljestvo!« Literarni prispevki, »Srečanje« Pogačnikovo, J. Okornovo »Kraljestvo duhovnika Janeza« in zaključna pesem »Tebi, novi roditelj, vse nosi klic po verski obnovi človeštva. Dočim poizkuša R. Bednarik v članku: »Zgodovinski obris kat. dijaškega gibanja v Sloveniji«, ugotoviti zgodovinsko nujnost novega pokreta, hoče Tine Debeljak v svoji globoki študiji o Ivanu Preglju, prikazati našega kulturnega znanilca, ki je sredi vsega tega gibanja raste in dozorel. Da se le giblje! Moja naloga ni danes kritično razčlenjevati, moja je prijetnejša dolžnost je ugotavljati, da se giblje in da smo mi prijatelji našega dijaštva nad novim izrazom duševnega dela njihovih vrst vzradoščeni srca. Tine Kralj je narisal naslovno stran, ki nazorno predočuje novi pokret v katoliški mladini, njegovo obnovo stopa v širice z občudovanjem naših akademikov. —el—

pr Razstava ruske knjige in grafike, ki jo je priredila Ruska matica v Jakopičevem paviljonu, ostane otvorenja do 17. junija.

pr Recitacijski večer »Kluba Mladih«, »Klub Mladih«, ki je že dvakrat priredil intimitne večere mladih glasbenikov, je sedaj posegel tudi na literarno polje in organiziral toliko potrebne recitacijske večere. Prvi tak sestanek se je vršil 13. t. m. na stanovanju g. Vidmarja, kjer so družbi mladih glasbenikov, esejistov, igralcev in literatov recitali pesniki Stane Kosovel, Anton Vodnik in Miran Jarc. Dobro teh recitacij je predvsem v tem, da neposredno iz avtorjevega podajanja zaslušimo njegovo psihološko doživljanje in njegovo poudarjanje lastne specialne note. Tako smo občutili pri Vodniku samo melodijo, čustveno svojebarvno, v eni liniji podan ritem in zvok, dočim je Kosovel v gradaciji pripovedne snovi dramatično rastel, deklamiral, ne zamenjajoč ritma in rim, kakor jih je Jarc, ki je stavil težišče v misel. S tem nam je vsak podal pravilno podlago za presojno umetnin, v katerih je pokazal zopet vsak svojo sliko. Kosovel je izrazil refleksiven, iz Gregorčiča in Zupančiča zrastle lirik, močan predvsem v realnem opisovanju misli in prizorov, v stvarjenju naravnost presenetljiv, pa vendar ni neposreden, kakor je Vodnik, ki v naših srcih igra na harfo čustev, da vzbiramo ugodno, a ne dobimo misli, ki je pa predvsem v Jarcu: njegova »vodoravnost«, svetniška ljubezen do dreves in trav, pohovljene narave, sovraštvo do civiliziranega človeka in klic po duhovnosti. Tako se je torej na tem prvem večeru vsak izmed avtorjev dobro predstavil in označil, kar je bil edini namen — in je le želeli, da se začelo nadaljuje in razvije v družbo odkritih tovarišev, ki bodo svoje stvaritve brali in ocenjevali in tako izmenjavali misli ter tako presneli literarno življenje iz kavarn v klube.

Tine Debeljak.

Ohrani zdravo telo.
Za usta, zobe, grlo
ODOL rabi!

Misli boljše!

Gospodarstvo.

Prisilna poravnava izven konkurza.

Zakon o prisilni poravnavi izven konkurza, ki je popreje veljal le za Hrvatsko in Slavonijo, je bil z zakonom o proračunskih dvanajstlinah za prva dva meseca v letu 1922. razširjen na vso kraljevino SHS in objavljen v 17. številki letošnjega Uradnega lista.

S prisilno upravo izven konkurza se je hotelo doseči dvoje: ščititi dolžnike, ki so prišli vsled povojnih razmer ali drugih nesreč v težave pred popolnim polomom in pred kazenskim zasledovanjem; na drugi strani pa se je hotelo ščititi tudi upnike: ako je bil razglašen konkurz, so silni stroški za konkurz požrli velik del konkurzne mase in s tem občutno oškodovali upnike.

Zakon o prisilni poravnavi ima dokaj dobrih strani; že dosedanja praksa pa je pokazala, da ima pa tudi dosti slabih. Uradni list in pa gospodarski deli naših časopisov vam dnevno razglašajo nove predloge za uvedbo poravnalnega postopanja. Slučaji poravnalnega postopanja so vsak dan številnejši. In iz posameznih slučajev dosedanje prakse se že vedno bolj jasno kaže, da slabe strani nadkriljujejo dobre strani tega zakona.

Pred uvedbo prisilne poravnave izven konkurza dolžniku, ki je postal insolventen, ni preostajalo drugega, kot izvensodno se izravnati s svojimi upniki ali pa iti v konkurz in se zagovarjati pred sodiščem radi krivde; moral je biti pripravljen, da se mu bo treba pred kazenskim sodiščem zagovarjati, kako je vodil svoje podjetje. Vse to je imelo za posledico, da so bili konkurzi primeroma redki, in da se je dolžnik na vse načine potrudil, da se je izognil insolventi. Vsled tega je bila trgovina in industrija solidna in uživala je tudi več kredita.

Danes pa opažamo, da se predlogi za uvedbo poravnalnega postopanja vedno bolj množijo. Res so dandanes težke razmere za trgovino in industrijo. Vendar mnogoštevilni slučajji dajo misliti, da je poleg poštenih trgovcev, ki so prišli brez posebne lastne krivde v plačilne težave, nekaj tudi takih, katerim insolvenca in poravnalno postopanje ni več strahilo, marveč obratno, še dobrodošlo sredstvo, da se neljubim upnikom izognejo in njihove terjatve za polovico, pa tudi več zmanjšajo.

Vse to pa ravno kaže, da ima zakon o prisilni poravnavi tudi precej slabih strani, katere izrabljajo nekateri v škodo kredita vsega našega gospodarstva. Dejstvo, da se dnevno množijo slučajji, v katerih se zahteva uvedba poravnalnega postopanja, ponižuje naš ugled tudi v inozemstvu in radi tega trpi vsa poštena in solidna trgovina.

Ze dosedanja praksa je pokazala, da je sedanji zakon o prisilni poravnavi izven konkurza potreben gotovih izprememb. To občutijo razne trgovske organizacije in institucije, ki so že ponovno intervenirale v tem zmislu, da se zakon izpopolni. Predlogi so različni: Nekateri zahtevajo, da naj se v gotovih slučajih prisilne poravnave uvede proti dolžniku tudi kazensko postopanje, ter se na ta način ugotovi, v koliko je dolžnik sam zakrivil, da je prišel v plačilne težave.

Drugi predlagajo, da naj se uvede minimalna kvota n. pr. 50%, katero mora dolžnik na vsak način ponuditi in izplačati. Pod to kvoto bi ne smel iti.

Tretji svetujejo, da naj se odredi v gotovih slučajih takojšen zapor dolžnika, da se mu na ta način onemogoči, da bi se dogovoril z nekaterimi upniki in s tem oškodoval ostale upnike.

Predlogov, kako naj bi se reformiral zakon o prisilni poravnavi izven konkurza, ne manjka. Nekateri so tudi uvaževanja vredni; drugi manj. Na vsak način bo pa potrebno, izpopolniti zakon v toliko, da se nepoštenim in nesolidnim elementom onemogoči, da oškodujejo svoje upnike na ta način, da zaprosijo za uvedbo poravnalnega postopanja izven konkurza.

Nova carinska tarifa.

Končno so izšle izpremembe dosedanje izvozne carinske tarife, ki so jih napeto pričakovali gospodarski krogi. Svoje stališče napram tem izpremembam zavzamemo v eri prihodnjih števil, danes rečemo le toliko, da je bil elaborat izdelan v generalni direkciji carin od par ljudi sicer s hvalevrednim upoštevanjem zbrane materialja, vendar pa brez vednosti in sodelovanja širših interesov. Sicer je treba priznati, da se je moral jemati na različne trgovinske pogodbe, ki so ravnokar v delu, endar moramo izreči že danes bojazen, da nove izvozne carinske postavke po večini ne bodo ročile dobrih posledic ne za našega kmetijskega producenta niti za našega konzumenta. V nastopnem prinašamo cel pregled izprememb in dopolnitev dosedanjih tarif. Kjer ni drge pripombe, veljajo postavke za 100 kg. Izven teh izprememb velja stara tarifa.

Tarifne postavke 1., 2., 3., 5., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 18., 19., 21., 22., 25., 26., 28., 29., 31. in 33. izvozne carinske tarife se izpreminjajo ter se glase: Tar. post. 1. Pšenica, rž in koruza: 1. pšenica 20, 2. rž 20, 3. koruza 10. Tar. post. 2. Oves in ječmen: 1. oves 5, 2. ječmen 10. Tar. post. 3. Zrli fižol, sena in slad-

korna pesa: 1. zrel fižol 25, 2. sena brez razlike 2, 3. sladkorna pesa, sveža in suha (prepovedano). Tar. post. 5. Konji in kobile: 1. preko 3 let starosti 200, 2. do 3 let starosti 100, 3. konji za klanje 50. d. in 2. pripomba veljata neizpremenjeni še nadalje. Tar. post. 8. Goveda in bivoli s teleti vred: 1. živa 40, 2. zaklana: a) očiščena in iz kože dejana brez razlike, sveže in nasoljeno meso (prosto); b) očiščena ali neočiščena, a ne iz kože dejana 40. Tar. post. 9. Svinje: 1. žive: a) do 70 kg žive teže (prepovedano), b) preko 70 kg žive teže po izboru izvoznikov za 100 kg ali za glavo 200, 2. zaklana 100, 3. meso, sveže in nasoljeno 50. — Pripomba. Kot sveže in nasoljeno svinjsko meso se ocarinjajo tudi jetra, srca, pljuča, obisti in jeziki svinjski, sveži in nasoljeni. — Tar. post. 10. se ukinja. Tar. post. 11. se ukinja. Pripomba velja neizpremenjena še nadalje. Tar. post. 12. Jajca 100, Tar. post. 14. Kože sirove, suho ali mokro nasoljene in v apno položene, z dlako ali brez dlake; koža goveja, telečja, ustrojena in dalje predelana: 1. domači živali: a) goveje: 1. sirove, mokro nasoljene in v apno položene 1000, 2. suhe 1000; b) telečje: 1. sirove, mokro nasoljene in v apno položene 1000, 2. suhe 2000; c) ovčje in kozje 200, d) jagnječje in kozličje 200, d) konjske in svinjske 200; 2. divjačine brez razlike in kože domačega zajca 2000, 3. koža goveja, telečja, ustrojena in dalje predelana 200. Tar. post. 15. Cunje, star apir in odpadki: 1. cunje in tekstilni odpadki: a) nesortirani 600, b) sortirani: 1. volneni 20, 2. ostali: a) beli 600, b) drugi 200; 2. star papir in odpadki od papirja 100. Tar. post. 18. se ukinja. Tar. post. 19. Gozdni pridelki: 1. koristen les v oblikih: a) listnatega drevja: hrastov, orhov, javorov, jesenov in brestov preko 30 cm srednjega premera, ne glede na dolžino 10, b) igličastega drevja vseh vrst preko 20 cm srednjega premera, ne glede na dolžino 30, c) ostali (prosto); 2. predelani brez razlike, razen hrastovih železniških pragov, hrastovega specialnega gradiva in kostanjevega lesa brez razlike (prosto); 3. hrastovi železniški pragi 15 (od kosa); 4. hrastovo specialno gradivo 15 (od kosa); 5. kostanj v les, tudi palice in hlodi iz kostanjevega lesa, vse to predelano ali nepredelano, hrastove oblice od 20 do 30 cm srednjega premera (prepovedano). Tar. post. 21. Dlaka iz konjske grive in konjske repa, goveja iz repa, zajčja in ščetne 1500. Tar. post. 22. Odpadki pri klanju in predelovanju živali: 1. goveji rogovi 200; 2. ekstrahirane ali neekstrahirane kosti 200. Tar. post. 25. Oljni plodovi in oljno semenje 100. Tar. post. 26. se ukinja. Tar. post. 28. Slive: 1. suhe (prosto), 2. suhe: a) etulane (prosto), b. ostale (v vrečah, sodih itd.) 3. Tar. post. 29. Zdrob in moka: 1. iz pšenice 8, 2. iz rži, koruze, ovs in ječmena 5. Tar. post. 31. se ukinja. Tar. post. 33. Perutnina: 1. živa 100, 2. zaklana 50.

Ukinjata se določbi gospodarsko-financijskega komiteta ministrov z dne 12. januarja 1923., št. 1296, in z dne 24. februarja 1923., C br. 10.852, s katerima se je uvedla izvozna carina v naravi na hrastove železniške prage, kakor tudi odločba ministrskega sveta z dne 3. januarja 1924, s katero se je uvedla izvozna carina v naravi na borove železniške prage.

g Občni zbori. Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani dne 1. julija; Tovarna pločevinastih izdelkov Emil Lajovic in drug d. d. v Ljubljani dne 24. junija v posloplju Zadrugne Gospodarske banke; Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev na Glincah-Viču dne 1. julija.

g Manufakturni trg. (Cene na debelo.) — Bela kotenina Din 18 do 21, Molinos 4-4 Din 14 do 21, šifon II. 14 do 18, I. 20 do 24, batist šifon 25 do 30, angl. šifon 16, Madapolam 15 do 18, češki cefir prima 25 do 35, cefir B. Spiegler 28 do 36, cefir enobarvan 19 do 24, Rouge 19 do 20, češki cefir II. 18 do 24, črni klot II. 27 do 40, prima 45 do 60, Koton Cosmanos 16.75 do 19.75, Delain 19.25 do 21.25, Tutankhamen 24 do 28, tiskovina Enderlin 19 do 21, rokavina 28, 32 do 36, hlačevina prima 59 do 85, II. 32 do 49.

g Promet v reškem pristanišču. V l. 1923 je prispelo v reško pristanišče skupaj 1048 parobrodov z 496.104 netto tonami ter 702 jadrnic in motornih čolnov z 32.251 netto tonami. In sicer je bilo od teh 972 parobrodov italijanskih, 12 angleških, 46 jugoslovanskih, 13 nemških, 2 grška, po en danski, romunski in francoski. Jadrnice in motorni čolnov pa 465 italijanskih, 229 jugoslovanskih in 8 albanskih. Odšlo pa je z Reke skupno 1064 parobrodov z 517.280 netto tonami in 1798 jadrnic in motornih čolnov z 551.001 netto tonami. Od parobrodov je bilo 990 italijanskih, 13 angleških, 43 jugoslovanskih, 13 nemških, 2 grška, 1 Danec, 1 Romun in 1 Francoz. Od jadrnic in motornih čolnov pa 492 italijanskih, 234 jugoslovanskih in 8 albanskih.

g Produkcija svilenih kokonov v Vojvodini. Po podatkih poljedelskega ministristva po letošnji produkciji svilenih kokonov v Vojvodini za 50 odstot. večja kot lani. Računa se na 500.000 kg kokonov napram 220.000 kg lani. V Južni Srbiji bo produkcija dala ca 200 tisoč kilogramov.

g Industrija Hrvatske in Slavonije. Po statistiki inspekcije dela šteje Hrvatska 715 industrijskih podjetij z 38.956 delavci in s po-

gonsko silo 53.176 konjskih sil, Slavonija pa 336 podjetij, kjer je zaposlenih 16.391 delavec in kjer znaša pogonska sila industrije 25.223 konjskih sil.

g Radio-postaje v Jugoslaviji. Pred kratkim je začela obratovati brezžična telegrafska postaja v Rakovici pri Belgradu. Že prej sta dve postaji: ena v Belgradu, druga v Sarajevu. Naša vlada je naročila na račun reparacij v Nemčiji material za 3 postaje pri firmi »Telefunk« in 3 pri firmi »Lorenz & Co.« Zadnja je že dobavila naročeno blago. Eno postajo — večjo dobi Ljubljana, drugi dve Zagreb in Skopje. Od družbe »Telefunk« dobavljene postaje se bodo postavile v Splitu, Cetinju in Novem Sadu. Poleg teh obstoja že postaja v Šibeniku.

g Izvoz sliv. Po podatkih trgovskega ministristva za trgovino in industrijo je bil izvoz sliv v zadnji sezoni za 80 odstotkov večji od predvidene množine. Dohodki od letošnjega izvoza sliv znašajo 350 milijonov dinarjev.

g Gojenje tobaka v naši državi. S kulturo tobaka se je pečalo l. 1922 23.021 družin, ki ki so zasadile na 4.161.04 ha površine 442 milijonov 962.1100 tobakovih sadik. Letu 1923. pa je naraslo število družin, ki so gojile tobak, na 35.120. Posejanih je bilo 840 milijone 496.037 tobakovih sadik na površini 7.796.5 ha.

g Lesna industrija v Hrvatski in Slavoniji. Savez industrijalca v Zagrebu je obelodanil statistiko svojega članstva. Iz te statistike posnemamo, da je najmočnejša panoga industrije lesna. Ta ima 39 podjetij s kapitalom 221 milijonov 880.000 dinarjev in z rezervami 63 milijonov 971.447. Z ozirom na izvoz je lesna industrija najmočnejša. Za 20 podjetij je znašal lani izvoz 26.010 ton v vrednosti 167 milijonov 727.459 dinarjev. V 39 podjetjih lesne industrije, vključene v Savezu industrijalca v Zagrebu je zaposlenih 17.709 delavcev in 1512 delavk, ter 1488 uradnikov in nameščencev.

g Carinski dohodki. V tretji desetini meseca maja t. l. so znašali carinski dohodki 49 milijonov 409.378 dinarjev. V mesecu maju so dosegli 141 milijonov dinarjev napram 143.9 milijonov dinarjev v teku meseca aprila.

g Koliko stane potovanje z brzovlakom v raznih državah. Preračunano v švicarske franke se plača za vožnjo z brzovlakom na daljavi 100 km v I. razredu (v oklepaju številke za II. razred): v naši državi 8.9 (6.9), v Avstriji 10 (6.50), v Italiji 12 (8.1), v Švici 18.5 (13.5), v Češkoslovaški 12 (8), v Nemčiji 10 (6.5).

g Prometna konvencija s Francijo. Naša država je sklenila s Francijo konvencijo za prevoz blaga preko Italije na eni strani, na drugi pa preko Avstrije in Švice. Tovornina se računa po maksimalnem tarifu posameznih držav, samo Avstrija je radi Italije znižala tranzitno tarifo.

g Svetovni žitni trg. Mednarodni žitni trg je kazal v začetku preteklega tedna mirno razpoloženje pri neizpremenjenih cenah. Zadnje dni se je vreme v Severni Ameriki izboljšalo. Dovož pšenice v pristanišča Zedinjenih držav je znašal v minulem tednu 2.920.000 bušlov proti 3.468.000 pred tednom in 4.796.000 lanske leto. Kanada pa javlja 5.613.000 bušlov proti 5.192.000 pred tednom ter 1.783.000 lani. — Pogoji za razvoj nove žetve v Severni Ameriki so še vedno jako razveseljujivi. Po izdatnem deževju so napočili topli solnični dnevi. — V Kanadi se je setev jare pšenice ugodno dovršila in rast lepo uspeva. — Na Ruskem žitna polja lepo kažejo, le po nekaterih krajih porajajo dežja. — V Argentini se je izvršila setev pri ugodnem vremenu. Računajo na znatno boljšo letino ko lansko leto. — V zapadni in srednji Evropi je vreme še precej ugodno, ali zakasnelost še traja. — Romunska toži zaradi suše, poročila pravijo, da ozirom žito ne bo dalo obilnega donosa. Še bolj je trpela jara pšenica. Precejšen del polj so preorali in posejali s koruzo. — Tudi iz Italije in severne Afrike prihajajo poročila, da bo suša mnogo pridelka uničila.

g Znižanje diskonta v Ameriki. Iz Newyorka poročajo, da je »Federal Reserve Bank« v Newyorku znižala diskontno obrestno mero od 4 na 3in pol odstotka.

g Internacijsalni papirni sindikat. — »Berliner Tagblatt« poroča, da se namerava ustanoviti internacijsalni papirni sindikat z namenom, da se zvišajo cene papirja na svetovnem trgu. Že 7. julija letos se bo vršila v Stockholmu konferenca internacijsalnih papirnih fabrikantov.

g V zaščito valut. Iz Zeneve prihajajo poročila, da se bo sklicala konferenca evropskih bank s privilegijem za izdajanje novčanic, na kateri naj bi se napravil dogovor glede valut in bi se podvzela mere proti internacijsalni valutni spekulaciji. Za to konferenco so se že izjavile države: Anglija, Francija, Češkoslovaška, Japonska, Italija, Ogrska in Švica.

g Ruski proračun izkazuje za l. 1924 1750 milijonov zlatih rubljev dohodkov in 2150 milijonov zlatih rubljev izdatkov, torej deficit v znesku 400 milijonov zlatih rubljev, ki se bodo pokrili na polovico z emisijo, na polovico pa z kreditnimi operacijami.

Obleke na
Obroke se dobe: Mesmi trg 5
Obernalovič

Po svetu.

— Jurisdikcija pravoslavne cerkve v Češkoslovaški republiki. Češkoslovaška vlada je priznala jurisdikcijo srbske pravoslavne cerkve za pravoslavno cerkev v Podkarpatski Rusiji. Niški vladika Dositej se je te dni zopet odpeljal na Češkoslovaško, da pregleda položaj pravoslavne cerkve in delo škofa Gorazda.

— Strokovne organizacije v Italiji. Danes imajo v Italiji tri velike skupine strokovnih organizacij: fašistovski (Corporazioni fasciste), krščansko-socialno (Confederazione italiana dei lavoratori) in socialistično (Confederazione del lavoro). Prvi dve temeljita na načelu razrednega sodelovanja, pri čemer pa krščanski socialisti brezpogojno branijo vse opravljene zahteve delavstva, dočim fašisti zelo paktirajo s kapitalisti; socialistična skupina stoji, kakor povsodi, na stališču razrednega boja.

— Iz Palestine. Začetkom tekočega meseca je dospel v Sv. deželo kardinal Oreste Giorgi v lastnosti papeškega legata. Kardinala so po vseh mestih, kjer ga je vodila pot, kar najslovesneje sprejeli. — Dne 11. junija so na gori Tabor slovesno blagoslovili novo baziliko, ki so jo zgradili frančiškani, dne 15. junija pa posvete novo baziliko na getzeman-skem griču v Jeruzalemu.

— Ogromni dohodki. Sicer se že prav nič več ne čudimo, če slišimo o ameriškem bogastvu, a nekatere številke nas vendar presenetijo. Reinhardtov »Mirakel«, ki ga igrajo pod vodstvom Morica Gesta v Century-gledališču, nese na teden povprečno 55.000 dolarjev; hipodrom, največji variete sveta, iskazuje tudi okoli 50 tisoč dolarjev tedenskih dohodkov. Zagledova revija je prejela v enem tednu 28.000 dolarjev, revija »London« pa v šest tednih 135.000 dolarjev. Pred par tedni umrla italijanska umetnica Eleonore Duse je dobila v Los Angeles za en sam nastop 14.000 dolarjev, to je 4.600.000 kron. Film »Scaramouche« je pa dal prirediteljem v novojškem kinu Capitol 68.000 dolarjev na teden.

— Samomor ponarejevalca znamk. Na Dunaju je izvršil samomor stotnik Dorfinger, ki je po prevaru kupčeval z znamkami. Istočasno so našli v Donavi zavoj raznih ponarejenih poštinih pečatov, ki imajo pomen za filateliste: jubilejnih, potem povodom kronanja itd. Iz raznih dejstev se da sklepati, da so bili ti pečati Dorfingerjeva last, ki je s njimi ponarejal znamke.

— Cesta čez Grossglockner. Te dni se je vršil na celovški deželni vladi shod zastopnikov vseh pristojnih oblasti in interesiranih krogov, na katerem so pretresali načrt za zgradbo visokoplaninske ceste čez Grossglockner. V to svrho bi uporabili že obstoječe ceste, ki vodijo od Bruck-Fuscha v Fernleiten in od Dölsacha k Heiligenblutu in zgradili nadaljno zvezo čez 2573 m visoki Hochtor. Tako bi se visokoplaninski svet odprl avtomobilskemu prometu in ustvarila zveza iz Italije v Salzburg. Izvolili so odbor, ki naj vodi priprave za uresničenje tega načrta.

KONEC PREDAVALNIC.

Radio si osvaja svet. Iz Amerike prihajajo poročila, da bodo ves dosednji način visokošolskega pouka spremenili, napravili za vse Zedinjene države eno samo centralno visoko šolo in tam potom radiotelefonijsko govorili sluhateljem vseh držav. Na lokalnih šolah po deželi bodo ostali torej samo še sluhatelji, profesorji ne bo več. V ta namen se je združilo dosedaj trinajst visokih šol na vzhodu Amerike; hočejo po enotnem načrtu vpeljati enoten pouk po vseh šolah med Atlantskim in Velikim oceanom. Za začetek se je zadovoljila zveza samo s par visokimi šolami in je zbrala v svrho skupnega študija okoli 60.000 dijakov v raznih delih Unije. Dosedanji poskusi ko se tako dobro obnesli, da mislijo na posplošitev in bo tako nastala v kratkem prva radio-univerza sveta. Samo v vzhodnih, gosto obljudenih državah upajo na 160.000 dijakov. Kaj bodo rekli k temu načrtu tisoči in tisoči profesorjev, o tem še ne vemo nič. To bi bila redukcija, kakršne še ni videl svet. Seveda bi bila s tem odstranjena vsaka individualnost, noben profesor, ki ima nove misli, bi se ne uveljavil, vse bi bilo enotno, suhoparno in dolgočasno. Od velikih jezer na severu do Mehikanskega zaliva na jugu, od Atlantika do Pacifika, povsod bi dijaki znali isto, mislili enako, govorili isto. Sicer je v Ameriki enotnost na vseh poljih že precej izpeljana, kakor je poročal »Slovenec« že parkrat, a to bi bilo vseeno preveč. In izpiti? Kako bi se vršili ti? Ali bi vse stotisoče spraševali samo tisti centralni profesorji? Korektura nalog?

Pa če bi se to nazadnje pri visokoškolskem študiju še dalo izpeljati, pri srednješkolskem že ne gre več in pri ljudskoškolskem seveda še manj.

V evropskih državah bi bilo že zato dosti težje, ker je vsa zgodovina in vsa tradicija proti posplošenju. Splošnoevropska univerza že spriči razliknosti jezika ne pride v poštev, pa tudi v posameznih državah, z istim jezikom, bi bil odpor vse drugačen kakor v yankeizirani Ameriki. Za Ameriko govori načrt tudi že zato bolj, ker je študij tam drugačen kakor pri nas; grede bolj za praktični cilji, Evropa pa za poglobitev v posameznih strokah. Sicer bomo na o ameriških univerzah govorili posebej.

Zanimivosti.

Jubilej otočja Fidži.

V državni razstavi v Wembleyu — Londonu — so praznovali te dni kulturnozgodovinsko znamenit jubilej: petdesetletnico, odkar so otoki Fidži v Velikem oceanu del velike britanske države. Leta 1874 so prišli pod angleško pokroviteljstvo. Takrat je cvetelo tam še ljudožrstvo, ki so ga pa Angleži z veliko energijo brž odpravili. Kako zelo se je otočje od takrat do danes dvignilo, o tem nam govori paviljon na razstavi. Dočim so bili tedaj otočani po večini še na prav nizki kulturni stopnji, nam kaže razstava najrazličnejše izdelke in pridelke njih spretnosti in pridnosti: sladkor, čaj, kavo, kokosove orehe; v letni vrednosti poltretjega milijona angleških funtov. Potem najrazličnejše vrste neke predvne mušice, »tapa« imenovane, ki pokriva tudi stene paviljona; izdelujejo jo iz skorje neke domače murve. Potem vidiš tam vrvi iz kokosovih vlakn, v ročnem delu zviti in spleteni, tako fino, da je en sam ovoj nad 30 kilometrov dolg! Vidiš pa tudi orodje iz prejšnjih časov, so užívali otočani še človeško meso; vojne lesene bate, zanimivo oblikovane vilice, s katerimi so natikali pri svečanostnih obedah človeško meso, večinoma mrtvih sovražnikov, in neštivilne druge predmete tedanje kulturne stopnje. Veliko pozornost vzbujajo solni, sestavljeni brez uporabe žebeljev, potem pa vzorci hiš in koč, tudi brez uporabe žebeljev in klinov, ne železnih in ne lesenih. Leseni deli so natančno vtaknjeni drug v drugega in, kjer je treba, zvezani s kokosovimi vlakni. Zanimajo nas tudi korale, zlasti krasno drevo belih korali, lepota posode itd. Kuhinja Fidžijcev je bila in je še sedaj zelo bogato opremljena; poleg največje slaščice, človeškega mesa, so imeli še druge, zlasti neko jako dobro marmelado iz rdečih citron, moli-kula imenovano.

Otočje obstoji iz dveh velikih vulkanskih otokov, Viti Levu in Vanua Levu, ter iz več kot 250 majhnih, najvišji vrhovi segajo do 1300 metrov nad morje. Krasno rasli otočani seljajo za najbolj nadarjene prebivalce vseh otokov v Pacifiku ali Velikem oceanu. Povprečna letna toplota 26°, v Ljubljani julij 20°. Merijo otoki 19.000 km², malo več kot Slovenija, prebivalcev je pa nekaj nad 150.000.

PARIZ—TOKIO.

Sedaj priobča pariški »Le Matin« zaključne številkke poleta Pelletier-a d'Oisy. Vsega skupaj je preletel 20.750 kilometrov v 120 urah, torej povprečno 173 kilometrov na uro. Na binokostni ponedeljek, dne 9. junija je prišel v Tokio. V 14 etapah na 27 dni vsega potovanja, od 24. aprila do 20. maja, je prišel s istim aeroplanom iz Pariza v Sanghaj, 6.450 kilometrov; na etapo pride 1175 km, dan pa 609 km. — Letel je namreč samo trinajstkrat, ostalih 13 dni je počival, popravil, snajil. — Nikdar se še nobenemu letalcu ni kaj takega posrečilo in Francozi se za vse svoje druge športne neuspehe tolažijo s tem izbornim letalcem in njegovim mehanikom. Za prvih 16.450 km je porabil Pelletier d'Oisy samo 90 učinkovitih ur, 183 km na uro, za ostalih 4300 km, iz Sanghaja v Tokio, pa 30 ur, 143 km na uro. Pač ni imel več svojega aparata. Zato se pa tudi, če vzamemo vs 47 dnevno vožnjo skupaj, zniža etapa na 1037,5 km, dan pa na 411,5 km. Etapa od Sanghaja do Tokia je bilo šest, vseh skupaj 20. Ameriška ekspedicija je napravila do 10. junija 770 km na etapo in 165 km na dan — je bila pa pot tudi brezprimerno težavnejša — portugalska 640 in 178 km, Anglež Mac Laren pa 670 in 150 km.

POZDRAV IZ DEZELE VEČNEGA LEDU.

Da svoj polet čez severni tečaj malo bolj podpre, je izdal Amundsen s pomočjo ameriške in norveške poštne uprave posebne dopisnice. Spredaj zgoraj je zapisano v angleškini: Post Card, spodaj v okviru »The transpolar flight expedition«: transpolarna letalska ekspedicija, in čisto spodaj: Christiania, Norvega — Norveška. Zgoraj v kotu je zapisano, da moraš prilepiti znamko 2 centov, to je petdesetino dolarja. Zadnja stran ima zgoraj napis: North Pole Mail: severnotečajna pošta, spodaj pa prostor za naslov. V kotu zgoraj je karta tečajnih pokrajin. Takih dopisnic so izdali 200.000; več zato ne, ker bi bila teža za oba aeroplana prevelika. Saj se morajo v tem oziru vsem omejiti, prvi je princ. Dopisnice gredo na Norveško, tam jih posebej frankirajo z znamko 25 norveških korov, samo za ta polet izdano, sicer se ne more dobiti. To znamko žigosajo in pošljejo dopisnice na Spitsberge, od koder jih vračajo Amundsen in spremljevalci s seboj čez poljce. Če se ekspedicija srečno konča, bodo dopisnice poslali nato iz Alaske na napisane naslove. Če bo prišla ekspedicija na Norveško nazaj in se polet torej ne bo posrečil, jih bodo poslali pa iz Norveške. Na vsak način bodo te dopisnice zelo zanimive in dragocene, bodo resnično zgodovinski dokument.

Mislimo, da je še čas, ker se je odhod z aeroplanom iz Italije zakasnili. Tvrdba Kockel et Co., Berlin, Bugstrasse 13, je prevzela razprodajo za Evropo. Če pošlješ 6 zlatih mark — 4.20 zlatih mark je 1 dolar — in naslov, pošlje tvrdba dopisnico ekspediciji. Vzor pa hoče sam poslati, dobi dopisnico od tvrdbke, z navodilom uporabe.

UDOMAČENE ČEBELE.

Neki angleški čebelar je imel presenetljive uspehe. Hude živalice je v toliko ukrotiti, da naredi lahko z njimi, kar hoče. Razlikuje jih, pokliče jih z imenom, poživlja jim in pridejo. Panj lahko prevrne in se igra s čebelami, pa ga nikdar nobena ne piči. Če kupi nov panj, so tudi nove čebele pridne in poslušne in se s prejšnjimi takoj sprijazni. Skrivnost svojih uspehov pa čebelar neče razodeti.

STRAŽA V HIMALAJSKEM GOROVJU.

Kakor smo v »Slovenec« že večkrat poročali, je Sikkim pokrajina na južnem pobočju mogočnega Himalaja. Ko je prestopila letošnja angleška ekspedicija, ki naskakuje Mt Everest, sikkimsko mejo in je stopila na tibetska tla, je stal tam ob meji, v neskončni samoti, vojak na straži, indijski Gurkha. Od Angležev in njih številnega spremstva je zahteval z najresnejšim obrazom potne liste, jih pregledal, komandiral sam sebi: »Desno roko v pozdrav! je salutiral, zaklical »Obrat na levo!« se je obrnil na levo in si je še enkrat komandiral: »Hitro marš — marš — marš!« In začel je spet patrolirati gor, in dol, kakor bi bila takšna ekspedicija čisto nekaj vsakdanjega.

JEK MERI GLOBOČINO MORJA.

Ameriška mornarica je z uporabo novega načina izmerila vse polno globinskih točk v oceanu. Rušilec »Stewart« je v Atlantskem oceanu na poti od New-Porta do Gibraltarja v devetih dneh akustičnim potom 900 krat meril globino, do 5870 metrov. Pa se ni nič ustavil, temveč je šel naprej z normalno hitrostjo 15 do 23 morskih milj na uro — 28 do 42 km, ker je milja 1850 metrov. — Razlika časa pri merjenju je kolebala od ene minute do ene ure. Prav tako sta ameriški ladji »Carry« in »Hull« pred kalifornijsko obalo v 38 dneh premerila prostor 100.000 kvadratnih kilometrov in sta določila akustičnim potom okoli 5000 globinskih točk.

Princip je čisto enostaven. Ob ladji sprožim pod vodno črto patrono. Pok gre skoz vodo na vse strani in žarek poka pride tudi na morskno dno. Kakor ob kameniti steni se pok odbije in pride skoz vodo do ladje nazaj, kjer ga »sprejemalec« na drugi strani ladje registrira. Pok mora torej dvakrat skoz vodno plast, preden pride spet nazaj. Ker znaša hitrost zvoka v morski vodi skoraj 1500 metrov na sekundo, pomeni diferenca ene sekunde med odhodom in prihodom zvoka globočino 750 metrov; pri globočini 75 metrov je zvok že v desetini sekunde nazaj, pri 7500 metrih v desetih sekundah itd. Ker morje tudi v najglobljih točkah ne gre do 10 km — kolikor je izmerjenega do sedaj — je tako računanje zelo hitro in pomeni ogromen napredek napram prejšnjemu zamudnemu merjenju. Sicer se ladja v 10 sekundah tudi polni vožnji ne premakne daleč naprej, pa moramo vzeti v račun tudi to. Aparat, s katerim je meril »Stewart«, je napravil inženir dr. Hayes in ga je imenoval: Sonic depth finder — zveneči najditelj globine.

Za manjše globine, do 180 metrov, je napravil Hayes drug aparat, hidrofon, ki ga kar na ušesa pritrdimo. A ta aparat ne meri samo globine, temveč je tudi sicer vsesestransko uporabljen. Šum vijaka kakšne druge ladje nam naznanja kraj, kje se taka ladja nahaja, in nam hidrofon torej lahko pove, kje je kakšen podmorski čoln; hidrofon nam prinese na ušesa odmev ob sirne obale ali ledene gore, ki je ne vidimo, odmev od pečine v morju itd. Hidrofon je torej varnost morske plovbe povečal v izmeri, ki je ni nihče pričakoval.

Morda ne veš,

da je Vezuv spet začel bljuvati in da sta se odprli dve novi stranski žreli;

da je napravil Anglež Brennan čisto nov helikopter, aparat, s katerim se dvigne aeroplan kar naravnost od tal, brez zaleta, in da stane stroj 40.000 angleških funtov.

da bo ta iznajdba aeronavtiliki zelo koristila, saj boš prišel lahko na najstromejšem vrhu in se dvignil od koderkoli;

da sta se pripeljala Kanadeč George Ward in njegova žena v navadnem čolnu od Alaske ob obali Severne Amerike in skoz Panamski prekop ter po Atlantskem oceanu do Newyorka in da mislita objadnati s tem čolnom vso zemljo;

da so vpeljali v Ruski Cerednji Aziji prvo črto zračnega prometa, med Taškentom in Vjernojem, da to 840 km dolgo pot prevozijo redno v sedemnajstih urah in pol, 112 km na uro, dočim je prej poštni voz porabil za isto pot sedem do deset dni, torej ravno toliko dni, kolikor porabi aeroplan ur;

da je bil 17. junija 1818 rojen slavni francoski skladatelj Charles Gounod;

da je bil 18. junija 1815 premagan Napoleon pri Waterloo;

da je bil 19. junija 1623 rojen filozof Blaz Pascal in da je bil istega dne leta 1867 v Mehiki ustreljen cesar Maksimilijan, v kojega armadi je služilo tudi veliko prostovoljcev iz naših krajev;

da se je predsednik francoske republike Millerand zato tako krčevito držal predsedništva, ker ni mogel dobiti pripravnega stanovanja in da je torej veliko lažje kabinet

(ministrstvo) skupaj spraviti kakor pa kabinet (stanovanje) dobiti;

da je nastal v nekem kanalu na Dunaju požar in sicer v stanovanju, ki sta si ga v kanalu uredila mož in žena, kar se je spričo današnje stanovanjske bede v velikih mestih že precej udomačilo;

da je obiskalo britansko državno razstavo v Wembleyu (v Londonu) na binokostni ponedeljek 321.000 ljudi, dočim je bila najvišja dotedanja številka 160.000, in da se je onesvestilo 111 obiskovalcev, kar je z ozirom na število posetnikov zelo malo, saj je 321 tisoč toliko kot šestkratno ljubljansko prebivalstvo;

da bo prihodnje leto, 1925, sveto leto, dvaindvajseto, odkar jih je na novo vpeljal papež Bonifacij VIII. leta 1300;

da je zborovala v Washingtonu v Ameriki »Mednarodna ženska zveza za mir in prostost«;

da je še čas, da se z dopisnico udeležiš Amundsenovega poleta čez severni tečaj in da bodo take dopisnice s tečajnim žigom pozneje zelo dragocene redkost, o čemer pa beri drugje v »Slovenec«.

Naznanila

Gasilno društvo Loka pri Zidanem mostu ima dne 6. julija t. l. veliko župno brigadno vajo, pri koji sodeluje več gasilskih društev. Po vaji velika ljudska vrtna veselica z bogatim vzoredom. Glede polovične vožnje obiskovalcev gasilstva v krajih, se je stopilo z drž. upravo juž. žel. v dogovor, kakor tudi radi postanka vlaka 628 v Loku in Radečah ob tričetrti na 1 popoldne ter se bode uspeh v listih objavil. Bratska gasilna društva se vlijudno vabijo, posebno pa gasilna društva posavske in čalske gasilske župe.

Redni občni zbor »Ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje« z običajnim dnevnim redom bo v ponedeljek, 30. junija ob 5 popoldne v posvetovalni sobi.

Turistika in sport.

Sportni teden.

Danes teden smo omenili, da se bodo na binokostni ponedeljek končale nogometne olimpijske igre in da si bodo prvo mesto priborili Uruguayci. Zgodilo se je tako, premagali so Švicarje v krasnem boju 3 : 0. Spet se je prav posebno odlikoval črnc Andreade, o katerem so se storile že cele legende. Včasih je na igrišču kar nekam zamišljeno gledal, kakor bi ga vse to letanje prav nič ne zanimalo, potem se je pa naenkrat zdrnil, pretekel dva ali tri igralce in že je bil pred sovršnimi vratni. Nikdar pa ni položaja izkoristil sebi v prilog, temveč je zmeraj žogo prepuštil drugemu. Vselej, kadar je napravil kakšno tako bravuro, so rekli: Andreade se zabava. Ko so v Montevideo, glavnem mestu Uruguaya, zvedeli za zmago, so zaprli vse gostilne in prodajalne, celo borza je nehala, vse mesto se je praznično obleklo, ljudje so kar noreli po ulicah, objemali se in se poljubovali. — O Uruguayu in Montevideo je priobčil »Slovenec« dva članka, ker smo mislili, da se bo občinstvo za to deželico gotovo zanimalo.

Drugo mesto v nogometu so si priborili Švicarji, tretje Švedi, četrto Holandci.

Podamo še pregled vseh nogometnih olimpijskih tekem:

25. maja: Italija — Španska 1 : 0; Češkoslovaška — Turčija 5 : 2; Švica — Litva 9 : 0.

26. maja: Ogrska — Poljska 5 : 0; Amerika — Estonka 1 : 0; Uruguay — Jugoslavija 7 : 0.

27. maja: Francija — Latvija 7 : 0; Holandska — Romunija 6 : 0.

28. maja: Švica — Češkoslovaška 1 : 1; Irsko — Bolgarija 1 : 0.

29. maja: Uruguay — Amerika 3 : 0; Egipt — Ogrska 3 : 0; Italija — Luksemburg 2 : 0; Švedska — Belgija 8 : 1.

30. maja: Švica — Češkoslovaška 1 : 0.

1. junija: Švedska — Egipt 5 : 0; Uruguay — Francija 5 : 1.

2. junija: Švica — Italija 2 : 1; Holandska — Irsko 2 : 1.

3. junija: Švica — Švedska 2 : 1.

6. junija: Uruguay — Holandska 2 : 1.

8. junija: Švedska — Holandska 4 : 1.

9. junija: Švedska — Holandska 3 : 1; Uruguay — Švica 3 : 0.

Uboga Evropa! Zmago v rugbyju so odnesli Amerikanci (Zedinjene države), zmago v nogometu Uruguayci! Kaj šele bo!

Druge športne vesti so tele: Čas za Wiltonov rekord na 200 m je sedaj ugotovljen in znaša 21.1 sekund. Paddock sam je pa letel 21.3 sekunde in je s tem zboljšal svoj lastni rekord iz leta 1921, 21.4. Pa je bil že Wilton pred njim. — Nemec Houben iz Krefeld je parkrat dosegel za 100 m čas 10.5 sekund. — Amerikanec Cochrane je porabil za 400 m 48.7 sekund. — V slajni formi je Anglež Abrahams; pretekel je 100 jardov v 9.6 sekundah in s tem izenačil svetovni rekord, z zaletom je pa skočil v daljavo 7.48 m ter se je približal angleškemu rekordu Connorja do 13 cm. Ta rekord je star že 23 let in je bil 20 let obenem svetovni rekord.

Carpentier je v boju z Gibbonsom zabil 40.000 dolarjev. Na Španskem se je pojavil nov znamenit bokser, Paolino. Kar po vrsti je napravil na tla zelo močne borilce in gre sedaj nad najmočnejše. Sportni krogi so

nici Jugoslovanske tiskarne. K obilni udeležbi vabi odbor.

Abituriente Slov. trg. kole v Ljubljani iz leta 1914. prosim, da mi sporočijo svoje sedanje naslove v svrhu pismenskega dogovora o prireditvi sestanka ob priliki desetletnice našega razhoda. — Solar Franjo, uradnik A. E. G. Union, Celje.

Radio na Trnovskem ribniku sprejema zadnji čas zelo čudne brzjavke. Do sedaj se je doznalo: 29. junija — Pevsko društvo »Krkovo-Trnovac« — Hribarjev gej.

Darovi.

Prvi dar v znesku 1000 K je prejelo društvo za vzdrževanje Krekove spominske plošče pri Sv. Gregorju od Hranilnice in posojilnice v Dobrepoljah. Prisrčna zahvala! Vivant sequentes!

Jugoslovanski Matici je izročil dr. Janžekovič znesek 500 Din, katerega je nakazal Matici gospod Fran Košenina, notar v Gornjem gradu. To je namreč neka stava, ki je bila dobljena vsled izboljšane avto-zveze v Savinjski dolini, kar je zasluga poštnega direktorja dr. Debeljaka. Ravno tako je prejela Matica od delegacije ministrstva finan znesek 665 Din kot dar uradništva.

Namesto venca na krsto gd. Fridrich je daroval »Podpornemu društvu slepih« g. Sterle Valentin 100 Din. — Bog plačaj!

KOPALIŠČE

V HOTELU »SLON« — LJUBLJANA.

Cene za letno dobo od 16. junija dalje so sledeče:

Parna kopel s perilom Din 15.—
Kadna kopel I. razr. s perilom Din 15.—
Kadna kopel II. razr. s perilom Din 12.—
Pršna kopel s perilom Din 8.—
Kopel za noge Din 5.—

Kopalnice je odprto vsaki dan razen ponedeljka in nedelje popoldne od pol 8 jutraj do 7 zvečer. Prina kopel vsako popoldne od 5 do 7 zvečer.

Priporoča se! UPRAVA.

se začeli zanimati zanj, ko je povodom neke tekme posekal drevo s premerom poldruga metra v širih minutah in 38 sekundah!

V dviganju uteži beležimo nov svetovni rekord Nemca Reinfranka — lahka teža —, ki je dvignil s sunkom 123 kg ob prostem dvigu do prsi.

III. izbirna kolesarska dirka za VIII. Olimpijado, katero je priredil Jugoslovanski kolesarski Savez, se je vršila v nedeljo dne 15. t. m. na progi Zagreb—Zidani most—Celje—Ljubljana ter je znašala čista dirkalna proga 184 km, torej 4 km manj kakor olimpijska proga v Parizu. Ob 7. uri 20 min. so vozili prvi dirkači skozi Zidani most, in sicer Kosmatin, Goltes, Prošek, Sovič, ob 8. uri 15 min. so pasirali dirkači Celje, in sicer Kosmatin, Sovič, Šoštar, Prošek-Goltes. Končni rezultat se je v Ljubljani sprememnil sledeče: I. Sovič (Gradjanski, Zagreb) prevozil progo v 6 urah 28 min. 15 sek.; II. Kosmatin (S. K. Primorje) v 6 urah 33 min. 28¹/₂ sek.; III. Šoštar (Gradjanski, Zagreb) v 6 urah 44 min. 37 sek.; IV. Prošek (Danica, Ježica) v 6 urah 46 min. 29¹/₂ sek.; V. Truban (Orao, Zagreb) v 6 urah 55 min. 31¹/₂ sek. Zmagovalec v prvih dveh izbirnih tekmah Dukanovič ni startal. Solar je imel pri 28 km iz Zagreba dekle, od katerega si je hitro opomogel ter došel zopet skupino. Blizu Sevnice ga je doletela zopet nezgoda ter je skupina Solar, Truban in Šoštar imela težek padec. Solarju se je zdrbilo celo prvo kolo. Truban in Šoštar sta zadobila precejšnje praske, vendar sta še krepko dovršila celo progo. Tehnično vodstvo J. K. S. je uvidelo, da je proga Zagreb—Zidani most—Celje, jako neprimerna za tako važne dirke, vsled česar se bo zadnja izbirna kolesarska olimpijska dirka vršila na progi iz Zagreba v Novo mesto približno do Trebnja in nazaj. Dirka se je sicer izvršila brezhibno. V Celju je tamkajšnji kolesarski klub pod vodstvom g. Bernardija preskrbel nujna okrepčila ter prehod preko mesta. Na progi od Celja do Ljubljane so bile povsod straže in kontrole. Na cilju v Ljubljani se je zbralo okoli 2000 gledalcev, kateri so z velikim zanimanjem sledili poteku dirke. Vsi na cilj dospeli dirkači so bili jako čili ter niso kazali posebnega utrujenja kljub naporni vožnji.

S. K. Slovan : S. K. Slovenija 5 : 4. V nedeljo 15. t. m. se je vršila tekma med S. K. Slovanom in S. K. Slovenijo. S. K. Slovan je igral v zelo dobri formi. Tekma je bila obojestransko zelo napeta. Največjo pozornost posebam mladi Sloveniji. Vrata kakor tudi branilca in krilci, zlasti desni, so zelo zboljšali igro. Forward, kar se tiče kombinacije zelo dobro napreduje, kar se je izkazalo v tej igri, v kateri so imeli premoč proti Slovanu. Rezultat polčasa 1 : 2 v prid Sloveniji. Rezultat bi ostal zadnje pol ure 3 : 4 če ne bi moštvo Slovenije popustilo. Sodil je g. Strnad.

Očividno.

Udeleženci pariških olimpijskih iger, ki so prosili pri Jugoslovanskem olimpijskem odboru v Zagrebu za polovično vožnjo, bodo takoj, ko dopošlje francoska železniška uprava vozno olajšavo, o tem obveščeni. Polovična vožnja na švicarskih in italijanskih železnicah se dobi le, ako se potuje v skupini. Ena skupina odide okoli 28. junija, druga okoli 8. julija preko Domodossola—Simplona—Vallorbe. Francoski vizum stane 400 Din, italijanski (samo za prehod) 4 Din 17 para, švicarski je zastonj.

Izjava.

Govorice, ki se širijo po bližnji in daljni okolici o vodiškem kaplanu, so docela neresnične. Gospod kaplan Francišek Blažič je ves čas brez presledka doma, neovirano dela v cerkvi, v šoli in naših organizacijah. Z javnimi oblastmi ni imel in nima nobenega konflikta. Za to tudi ni povoda.

To spričuje podpisani in vsi Vodičani brez razlike.

Zupni urad v Vodicih, 12. junija 1924.

Peter Jane, župnik.

Poslano.*

Opozorjen od svojih stanovskih prijateljev, da se širijo o meni po Kranju govorce, češ, da sem govoril ob priliki trboveljskega častnikarskega boja, menda dne 4. junija, s svojega stanovskega okna v »škofiji« zabavljivo čez »Organizacijo jugoslovenskih nacionalistov«, izjavljam, da je ta trditev neumnost in grda laž, in bom njega, ki je dal

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

povod takim govoricam, očitno ne s dobrim namenom, poslano klical na odgovor, čim izvem, kdo je. Priznam pa, da sem pritrdil onemu gospodu, ki se je prerekal z gospodično blagajničarko Milko Marinek, stanujočo v pritličju »škofije«, da Slov. ljud. stranka ni kriva trboveljske tragedije. Glede omenjene gospodične mi je seveda žal, ker se ne morem strinjati z njenim mnenjem, da »so klerikanci — svinjce«.

V Kranju, dne 18. junija 1924.

Dr. Ivan Pregelj.

Izpred sodišča.

Odmev zadnje porote. Pri zadnji poroti se je vršila med drugim tudi obravnava proti vlomilec Rošu, doma iz Kranja, ki je bil obsojen na 4 leta težke ječe. Včeraj pa se je vršila pred senatom deželnega sodišča obravnava proti njegovim tovarišem in tovarišicam in je sedela na obtožni klopi radi vroma, tatvine, skrivanja, prodaje ukradenega blaga, postopanja in beračenja tale družba: Alojz Omahen, delavec, doma iz Maribora, Anton Grozdek, tesar iz ljubljanske okolice, Peter in So-

fija Kuliman, čevljar in njegova žena, in pa že znana od prejšnjih porotnih obravnav nekdanja zelo vesela in zabavna lahkoživka Angelca Gvardija. Obtoženi so takole: Omahen in Roš sta stanovala brezposelna pri sorodniku Antonu Grozdeku na Pštati. Ker nista dalj časa plačala stanovanja in hrane, ju je Grozdek strogo opozoril, da ne more tako mladiti, čvrtstih, za vsako delo zmognih ljudi preživljati s svojimi žulji. Iz teh razgovorov se je rodil načrt, da gresta Roš in Omahen v Kamnik, pa ne delat, marveč k rast. Grozdekova žena je služila svoječasnno v Kamniku pri trgovcu Albrehtu in je prav dobro poznala domače razmere. Poučila ju je, kje in kako lahko vlomita ter si pridobita izdaten plač. In šla sta v Kamnik, vlomila sta v Albrehtovo trgovino po navodilih Grozdekove in pokradla Albrehtu razno obleko in perilo, več srebrnega in aluminijastega jedilnega orodja, žlice, vilice, nožev in pil in pa za 15.000 K medenih okov za mizarje v skupni vrednosti okrog 35 tisoč kron. En del ukradenega blaga sta dala Grozdeku za hrano in stanovanje, ostanek pa sta prodajala po Ljubljani. Pri tem so jima pomagali zakonska Kulimanova in pa Angelca,

in pri tem so bili tudi zasačeni. Policijski detektiv Hauptman je dobil v tatinski zalogi še precejšen del pokradenih stvari. Pri obravnavi je Omahen vse natanko priznal, kljub temu pa so ostali tajni, kolikor so mogli. Največ med njimi je še priznal Roš, katerega so pripeljali uklenjenega iz kaznilnice, vendar pa je skušal »kolikor mogoče zakriti obtoženo Kulimanova in Angelco, za Grozdeka pa je priznal, da sta zahtevala od njiju denar, pa naj ga že dobijo, kjer in kakor hočeta. Obsodjeni so bili vsi in sicer Al. Omahen na 18 mesecev težke ječe, Ant. Grozdek na 3 mesece, Peter Kuliman na 2 mesece, Zofija Kuliman na 1 mesec in Angela Gvardija na 6 mesecev težke ječe. Vsem se vstaje v kazen preiskovalni zapor.

Nahod? Glavobol? Zobobol? Trganje? O ročajo večkrat mišice in žilice? Prijetno čuvstvo kreposti prinese pravi Fillerjev Elzafluid! Najboljšo hišno sredstvo, lajša bolečine, osvežuje in jači čim 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in ust! Veliko močnejši, izdatnejši in boljše kakor francosko žganje! S zalogo in poštino 3 dinarje ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnati ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev in 10 doplatka razpošilja: lekarna Ergen V. Felner, Stubica Donja, Elzatrž št. 134. Hrvatsko.

Mizarji pozor!

V torek, 17. t. m. se vrši ob pol 10. uri zjutraj v Pred-dvoru pri Kranju

Javna dražba mizarske delavnice

Hiše, parcele, vrta, strojev in raznega mizarskega orodja, materiala ter ostalih potrebščin. — Ugodna prilika za prevzem mizarske obrti!

Starejša prodajalka

Specerijske stroje, želi mesto premeniti. Naslov pove uprava pod številko 3427.

UČENEC postenih staršev, ki ima veselje do trgovine, želi takoj nastopiti v mestu. Naslov v upravi. 3428

Mlad trgov. pomočnik, ki ima tudi veselje za skladišče, se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši M. BERDAJS, MARIBOR. 3442

Mlad, inteligenten

MIZAR

(prost aktivne vojašine), ki dobro polira ali bi se k temu dal izuriti, dobi stalno mesto. Sprejme se inteligentnega VAJENEC, ki ima veselje do izdelovanja klavirjev. — Izdelovalnica klavirjev R. WARBINEK, Ljubljana, Hliserjeva ul. 5.

Dame in gospodje

ki majo lep nastop in znanstvo po premožnejših krogih, dobijo primer. postranski zaslužek z razpečavanjem umet. pletar. izdelkov. Ponudbe pod »Dobre zveze« na Aloma Comp., Ljubljana.

Učenca

za mešano trgovino na deželi sprejemem takoj. Biti mora dobrih staršev, priden, vesten in pošten, ter zdrav, okoli 14 let star. Hrana in stanovanje ter vsa oskrba v hiši. — Ponudbe s sliko takoj na naslov: MODIC M., Nova vas pri Rakeku. 3400

Zastopnika

za Ljubljano in Gorenjsko ISČE veletrgovina VINA. — Ponudbe pod »GOSTILNA« na Aloma Comp., Ljubljana.

Družabnik

ki bi vodil detajlno trgovino pletarskih izdelkov v Ljubljani, SE ISČE. Pogoj lokal in garancija. Ponudbe pod šifro »DRUŽABNIK« na Aloma Comp., Ljubljana.

OSKRBNIK

vesten in vsestransko zanesljiv, želi službe na kakršnemkoli posestvu. Prevzame tudi mesto kot šafar. — Rupert Lipnik, Maribor, Gosposka ulica 23.

GLAVNO

zastopstvo

za Jugoslavijo za splošno potrebni predmet se

odda tvrdkam

ali posameznikom, ki razpolagajo z nekaj kapitala. Točne ponudbe z znankami za odgovor pod šifro: »GENERALNI« na Aloma Company, Ljubljana.

Zastopnika

ISČE tvornica šampanjca in desertnih vin za Ljubljano in okolico. — Ponudbe pod šifro »DOBRO UPELJAN« na Aloma Comp., Ljubljana.

LEPO NAGRADO

dam onemu, ki preskribo 2 mirnima osebam v Ljubljani sobo in kuhinjo. Ponudbe upravi pod »Sreča«.

LETOVIŠČE I

Oddaja se 2 SOBI s kuhinjo v lepem kraju Gorenjske — Vodovod, razsvetljava in gozd. — Naslov v upravi pod »GOZD št. 3420«.

LETOVIŠČARJEM

nudi trčno stanovanje, ev. z uporabo kuhinje; Višnjagora št. 38.

Gospodična išče SOBO s hrano ali brez hrane, čez počitnice. — Ponudbe prosijo pod »POČITNICE« na upravo »Slovenca«, 3369

V komisijo

se oddajo pletarski izdelki trgovcem v Ljubljani, ki razpolagajo z lokalom in garancijo. — Ponudbe pod šifro »FILIJALA« na Aloma Company, Ljubljana.

Dijak

ki obiskuje nižji razred, iz boljše družine, se sprejme na stanovanje in hrano. Pomoč pri učenju, pri hiši lep vrt. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3382.

ING. RUDI PIPAN

ELZA PIPAN

roj. MEDUR

POROČENA

dne 7. junija 1924.

Gorenja vas Bjelovar

RIMSKA CESTA I

Hišni posestnik, ki da SO-BICO na ulici za LOKAL, naj pošlje pogoje in primer. ceno za stanarino na upravo lista pod številko 3424.

KOŠNJA

sena in otave na travniku blizu Koseške cerkve, se ODDA (tudi za več let). — Poizve se od 12.—13. ure Aleksandrova cesta št. 3, I nadstropje, desno. 3433

Za želo

se najboljši pravi Marsnerovi sumeni limonadni bomboni. Dobilo se povsod. Grosistom popust.

Glavna zaloga Josip Vlček, Ljubljana Krehov trg 8.

Najbolje plačuje

GOBE

tvrdka

„FRUCTUS“,

Tabor 2.

P. n.

šivilje gospodinje opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji in kolesa

Gritzner

v vseh opreah

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarjski stroji, »Adler« kakor: cilindri, levoročni in krojaški.

Pouk v vezenju ter kropanju perila in nogavic (šolanje) brezplačno edino te pri:

Josip Peteline

Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Popravila sprejemamo!

PAPRIKA

Madjarska - sladka, 65 Din kilogram. »Konstantinovič«, Subotica, Senoe 32. 3461

Kdo kupi?

Rafinirani špirit

od 5 hektolitrov dalje prodaja Ravnateljstvo nadbiskupskih dobara v Zagrebu, Vlaška ulica 75.

Hiša

z vsem malim gospodarskim poslopjem in sadnim vrtom, ki meri 43 orolov in 99 m², 1 parcela njive v izmeri 38 arov 45 m². SE PRODA za 66.250 Din (265.000 K) v Zg. Otoku pri Radovljici. — Več pove IVAN RESMAN, vas Gorica št. 7, p. Radovljica.

AMERIKANCI!

PRODAM eno večje in eno manjše lepo POSESTVO z gospodarskim poslopjem, po ugodni ceni, proti takojšnjemu plačilu. — Pisma na upravo lista pod št. 3397.

DRVA!

BUKOVA, kakor tudi hrastova, suha, dobavlja v vagonih pošiljkah najceneje

Franc Knez

TRŽIŠČE — Dolenjsko.

Otroški voziček

je prav dobro ohranjen, je napravljen. — Naslov pove uprava lista pod št. 3452.

KOSILNICA

dobro ohranjena (»DEERING«) — se proda po ugodni ceni. Sv. Petra c. 85, Ljubljana.

BARAKA

dobro ohranjena, napravljen. Več se poizve na Gradu, vrata št. 113. 3434

Ali že veste

da prodaja IVAN KROSELJ na Marlinovi cesti 15 — razl. moške srajce, hlače, kravate, hlačevino, štofe, delene, žensko volneno blago, rute, raznovrstne nogavice in vse druge potrebščine po neverjetno NIZKIH cenah?

Pohištvo!

Kdor si želi nabaviti krasno in trpežno pohištvo: spalnice, jedilnice itd. po zelo ugodnih cenah, naj si ogle da isto pri MAT. ANDLOVICU, mizarstvo, zaloga pohištva, Vidovdanska cesta št. 6, Ljubljana. 3432

DRUŽABNIK

z 200.000 DIN kapitala se išče za staro, dobro vpeljano trgovino s pisarniškimi in šolskimi potrebščinami v Ljubljani. Prijazne ponudbe naj se pošljejo na upravo »Slovenca« pod naslovom: »DRUŽABNIK«.

HIŠA

sredi mesta ugodno napravljen. Kupec dobi stanovanje. Naslov pri upravi »Slovenca« pod številko 3431.

Nov dvovprežen VOZ (brek) je po ugodni ceni napravljen. — Pokoren Jer., Šk. Loka 17.

Prodaj manjšo HIŠICO

lepo urejeno, s pritliklinami in vinogradom, 5 minut od farne cerkve, v jako mirni dolinici. Naslov pove uprava lista pod št. 3398.

Cementni strešnik

(Doppelfalz) prodaja izpod dnevnice cene F. BANDA in DRUG, Ljubljana, Karlovska cesta št. 8. 3361

Proda se HIŠA

z gospodar. poslopjem v bližini Ljubljane, pripravna za trgovino in obrt. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »HIŠA«.

PRODAM

MALO POSESTVO

blizu Toplice na Dolenjskem, pripravno za vsakega obrtnika, po iako ugodni ceni. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 3430.

Mala tehcnica

za 50 kg in CIZA ceno napravljen. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3426.

PRODAM VEČ

stavbenih parcel

v SP. ŠIŠKI za zidavo vil, po jako ugodni ceni. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 3429.

Krasni

so dospeli najnovejši TRAKI, SVILA in modni NAKITI v modni trgovini

T. EGER

Ljubljana, Sv. Petra cesta 2

PRODAM takoj skoro nov, jako dober, levoročni ŠIVALNI STROJ za 6000 Din, kakor tudi sličen »Singer« cilindri - stroj po razmeroma nizki ceni. Naslov pove uprava pod št. 3373.

»SATAN«

najnovejši APARAT za klenjanje in brušenje KOS — naročite takoj pri IVAN SAVNIK, Kranj. — Cena za 1 komad 60 dinarjev. — Trgovci znaten popust!

NARODNE NOŠE

NAPRODAJ. Pasovi, aube, zavijneke, mašni plašči in druge cerkvene stvari, razne slike in okvirji se radi opustitve trgovine pod ceno razprodajo pri ALBERTU DERGANC, brivnica, Frančiškanska ulica, Ljubljana.

Zaradi opustitve gostilne prodam krasen, skoraj nov godbeni AUTOMAT

znamke »Flora« iz trdega lesa: 2 valjca po 6 kom. mali in vel. boben, činele, ksilofon, tamburice, citre in klavir. Cena 10.000 Din. — Naslov v upravi pod 3451.

Kdo proda?

Svinčene odpadke

raznih cevi, plomb itd. kakor tudi

štanjol - zavitke

raznih steklenic kupuje

»Jugoslovanska tiskarna«

Hrastove in smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm kupimo vsako množino franko vagon, najraje na progi Zidani-most—Brežice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, na:

AND. JAKIL - Krmelj (Dolenjsko).

Gradbeno podjetje

Ing.

Dukić in drug

Ljubljana

Bohoričeva ul. 42.

»ABADIE«

Glavna zaloga »civernega« papirja in vseh vrst

ovojni papir

A. Lampret, Ljubljana, Krehov trg 10

Ing. Rudolf Treo

stacionar, vhod samo, Gosposvetska c. 12.

Obiskujte BRIVNICO

KOŠTOMAJ v Celja, Prešernova 19. Striženje samo 5 Din. Znižane cene! Kataloški časopisi! 3379

Išče se V NAJEM eventu-

elno V NAKUP 4 sedežni

avtomobil

Ford ali Stydabecker ali Bnlek. — Ponudbe na upravo lista pod A. Z. 3410

Tvornica železnih vijakov

Kisika (Oxygen)

Vojnović & Cie.

Vič pri Ljubljani

Veletrgovina elektromaterijala in strojev

Ljubljana, Dunajska c. 22

Zahtevajte cenik!

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA, podružnica v Ljubljani, Marjin trg št. 1.

Telefon št. 104. — Držjavni naslov: INDUSBANKA.

Delniška glavica in rezerve cca Kč 290.000.000.—

CENTRALA V PRAGI, NA PRIKOPÉ 35

Kranjine vloge in tekoči račun Kč 2.170.000.000.—

67 podružnic v vseh večjih krajih Čehoslovaške republike. — Sprejema vloge na knjižice in račune ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najhuljantije.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, z. z. z. z.

Ki se je PRESELA iz hiše Državljanskega združenja na Kongresnem trgu poleg namenske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Način vloga se obratujejo

na boljšo

z udelom na višino zneska in odgovorni čas. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, kar poudarja Vzajemni posojilnica večine delnic stavbne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in tujini. — Denar se naloži lahko tudi po poštini položnicah.

Gremij trgovcev za politični okraj Ljubljana-okolica v Ljubljani.

VABILO na

redni letni OBČNI ZBOR

ki se bo vrši

v torek, dne 24. junija 1924 ob 9. uri dopoldne v spodnjih prostorih Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, Bethovnova ulica.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav poslušnikov.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo o delovanju gremija v letu 1923.
4. Računski sklep za leto 1923.
5. Poročilo za leto 1924.
6. Sprememba pravil.
7. Sklepnosti.

V slučaju nesklepnosti se vrši eno uro pozneje ravnotam z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki pa sklepa veljavno neglede na število navzočih članov.

Ker je občni zbor zelo važnega pomena, je častna dolžnost, da se vsak član istega gotovo udeleži, nasprotno se bo proti neopravičenemu postopalo v smislu § 24 grem. pravil.

Načelnik: Franc Zebal l. r.

Proda se radi družinskih razmer veliko posestvo

obstoječe iz hiše, gozdov, njiv in travnikov. Hiša je nova in v neposredni bližini industrijskega mesta ter velikega prometnega rudnika na Dolenjskem. Hiša obstoja iz obširnih gostilniških in trgovskih lokalov z velikim, zasajenim vrtom, kegljiščem in opremljeno s prvovrstnim gostilniškim in gospodarskim inventarjem. Gostilna inkučuje letno čez 100 hl vina in črka 80 hl piva prometa. Cena zelo ugodna. — Več se izve pri ALOMA COMPANY, Ljubljana. 3444

Cene zmerni!

Delo solidno!

Stavbno podjetje And. Černe

Centrala: Linhartova ulica 5 Ljubljana Filijale: Sv. Petra cesta 23

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela najsolidneje in najceneje. Izdeluje vse vrste tehničnih projektov

Delo solidno!

Cene zmerni!

ČEVlje ZA BIRMANCE

kakor tudi raznovrsne druge čevlje priporoča

Cevljarna »ADRIA« Celje, Narodni dom

Zalazne cene!

Najbolje se kupi brez dvoma
* Pri nizki ceni *
Ignac Žargl, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 5.

Velikazaloga potrebščin za krojače in šivilje vseh vrst in najpotrebnejših kakovosti. Na debelo! Na drobno!

Erman & Arhar

St. Vid nad Ljubljano

Splošno mizarstvo, izdelovanje žaluzij, rolo itd.

Popravila se sprejemajo

Išče se za namestnika delovodje

pri večjem industrijskem podjetju ABSOLVENT OBRTNE ali PODOBNE SOLE z večletno prakso pri strojnem ali slišenem obratu. Prednost imajo oženjeni ter je stanovanje s prosto kurjavo in razsvetljavo na razpolago. Plača po dogovoru. — Ponudbe naj se pošljejo do 1. julija t. l. na upravo »Slovenca« pod št. 3399.

Močno, lipo in poceni

sukno

in kamnari, blečevina, ceftir, tiskano (druk) platno, volneno blago in vso manufakturno robo kupite edino v veletrgovini R. STERMECKI, Celje. Kdor ne verjame, neč se sam prepriča. Zaloga velikanska. Trgovci engros cene. Cenik zastoji.

„Vesna“ Pohlin & drugovi

Kamnik, Slovenija

tvornica vianic, rinitic, kljukic za čelje, raznih sponk in kovinskih gumbov

se priporoča za cenjena naročila. Zabejavajte cenik in vzorce. Trgovci popust. — Pisma na Ljubljano I, poštni predal 120.

Prospekt.

IV. Emisije Jadransko-Podunavske Banke prede Jadranske Banke a. d. u Beogradu.

XVIII. redovna glavna skupština dioničarja, održana dana 11. maja 1924 god., zaključila je, a Ministarstvo Trgovine i Industrije svojim rešenjem od 26. maja 1924 g. VI. 3164 odobrilo je spajanje »Jadranske Banke« a. d. u Beogradu sa »Podunavskim Trgovačkim Akcionarskim Društvom« i povišenje dioničke glavnice do Din 250.000.000.—. Ovim spajanjem povišena je dionička glavnica prema rešenju glavne skupštine na Din 100.000.000.—. Nadalje je rešeno

Povišenje dioničke glavnice Jadransko-Podunavske Banke od Din 100.000.000.— na Din 120.000.000.—

Izdavanjem novih 200.000 dionica po nom. Din 100.—, svega Din 20.000.000.— sa pravom na dividendu od 1. jula 1924 god.

Na osnovu gore izloženog otkriva se upis na ovu emisiju.

Upis se vrši od 1. do 30. juna 1924. god.

Pravo prvenstva upisa pripada dioničarima »Jadransko-Podunavske Banke«. Pravo prvenstva upisa pripada dioničarima »Jadransko-Podunavske Banke«. Emisija novih dionica provodi se pod uslovima da svakih 5 (pet) dionica daju pravo na upis jedne dionice nove emisije po tečaju od Din 110.—, od kojih se unose Din 100.— po dionici u bančinu glavnice, a Din 10.— se upotrebljuju za troškove oko ove emisije.

Pri upisu polaže se kao iznos od Din 110.— po dionici. Za upisane i uplaćene dionice po osobama, koje nemaju starih dionica, pridržava pravo Upradni odbor, da im dodeli upisane dionice ili upis odbije uz povratak uplaćene svote.

Dioničari, koji žele izvršiti pravo opcije, dužni su pri upisu predložiti svoje stare dionice na oznaku, da je pravo opcije izvršeno. Tom će se prilikom na samim dionicama označiti i izmena bančine firme.

Upis se vrši:

1. Kod Jadransko-Podunavske Banke u Beogradu ili kod njenih filijala: Carlat, Celje, Dubrovnik, Eregnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik i Zagreb.
2. Kod »Sripske Banke« d. d. Zagreb ili kod njenih filijala: Dugi Otok, Split, Šibenik, Knin, Novi Sad, Sombor, Subotica, Mitrovica i Senta.
3. Kod »Hrvatsko-Slavonske Zemaljske Hipotekarne Banke« u Zagrebu i njene filijale u Osijeku.
4. Kod banke i Stedione za Primorje d. d., na Sušaku i kod njene filijale u Bakru.
5. Kod »Slavonske Agrarne Stedionice« u Osijeku.
6. Kod »Banca Adriatic« u Trstu ili kod njenih filijala u Abbazia i Zadar.
7. Kod Frank Sakser State Bank, New York, Cortland Street 82. i kod Banco Yugoslavo de Chile y Valparaiso i njenih filijala u Antofagasta, Punta Arenas, Porvenir.

Dioničar, koji ne bude u propisanom roku prijavio pravo opcije i izvršio uplatu, gubi opcijsko pravo.

Upis novih dionica osiguran je garantnim sindikatom.

Beograd, dne 28. maja 1924.

Upravni odbor

Jadransko-Podunavske Banke.

James Oliver Curwood:

43

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

XXVIII. Sama v svoji slepoti.

Dolge ure pozneje, ko se je Kazan zgrudil vsled strele Sandyja Maca Triggerja ob bregu reke, je volkulja Sivka čakala, da se bo njen zvest tovariš vrnil. Tolikokrat se je že bil vrnil, da je tudi to pot imela trdno zaupanje. Ležala je in duhala zrak in ni mogla zaduhati odsotnega. Cel dan se Kazan ni vrnil.

Zaman je klicala. Edino ostru duh dima je prihajal do nje od ognja, ki ga je bil zapalil Mac Trigger na pesku. Razumela je, da je ta dim, ki ga je delal človek, vzrok Kazanove odsotnosti. Toda ni si upala približati se s svojimi tihimi koraki. Znala je biti potrpežljiva in mislila je, da se bo njen tovariš vrnil naslednji dan. Vlegla se je pod grm in zaspala.

Toplota solčnih žarkov ji je naznani la, da se je že napravil dan. Bila je tako nemirna, da je brez vsake previdnosti kora kala proti reki. Slučajno je križala svojo in Kazanovo zadnjo sled in po njej je prišla do mesta, kjer sta bila pila. Lahko je tako našla mesto, kjer je Kazana zadel strel in kjer je taboril Mac Trigger.

Njen gobec se je dotaknil strijene krvi volčjega psa in ta vonj je bil pomešan z duhom po človeku. Našla je kol, na katerega je bil privezan Kazan in sled, po koji je bil možak vlekel na pol mrtvega Kazana v šoln. Tu pa je izginila vsaka sled.

Tu se je pa volkulja Sivka vsedla in obrnila proti nebu svoj slepi obraz. Brez upno je kriknila proti Kazanu, bil je vzdih, ki ga je veter nesel v daljavo na svojih perotih. Nato pa je šla po bregu navzgor in se vlegla z nosom proti reki.

Poznala je slepoto, sedaj pa je spoznala in samoto, ki ji je dodala še hujšo nesrečo. Kaj bo mogla storiti tu na tem svetu brez Kazanove pomoči?

Nekaj yardov od sebe proč je začela gruljenje gozdnega jereba. Zdelo se ji je, da ji prihaja iz drugega sveta. Gozdna miš ji je tekla čez eno prednjih šap. Skušala jo je zagrabiti, toda zobje so ji ugriznili v kamen.

Todaj se je je polastila prava groza. Rame so se ji stisnile in tresla se je, kot bi jo silno zeblo. V strahu pred črno nočjo, ki jo je dušila, je pritiskala s kremplji na svoje zakrite oči, kot bi jih hotela odpreti luči.

Cel popoldan je lazila po gozdu. Spala je na mestu, kjer je bil ležal Kazan in naslednje jutro je šla k reki pit. Dva dni je bila brez hrane, a ni mislila na jed.

Ni mogla videti, da se je oblačilo in da je nebo otemnelo. Toda čutila je kako je zrak težak in nakopičena električna je dražila.

Naenkrat se je vilo in več ur zaoredoma je bliskalo in grmelo in, ko se je nevihta končala, je bila Sivka vsa premočena. Njene misli so iskale Kazana, toda zadnjo njegovo sled je bila izbrisala nevihta.

Bilo jo je še bolj groza in vrhu tega je pa še začela čutiti lakoto. Odločila se je

iti od reke proč in znova v gozd. Zaduhal je več živali, a vse so ji ušle. Celo podgana, ki jo je hotela izkopati iz luknje, ji je zbežala pred nosom.

Vedno bolj jo je mučila lakota in spomnila se je na zadnji obed, ki ga je imela s Kazanom. Bil je to velik bel kunec, od katerega sta pa pojedla samo polovico. Bilo je to eno ali dve milj daleč.

Toda njen oster vonj in notranji čut za orientacijo, ki sta tako mogočno razvita pri divjih živalih, sto jo privedla nazaj na isto mesto, preko skal, grmičja in drevja, tako naravnost, kot se golob vrne v svoj golobnjak.

Bela lisica jo je prehitela. Na mestu kjer sta s Kazanom skrila zajca, je Sivka našla samo nekaj koščkov kože in dlake. Kajti ostanke, ki jih je pustila lisica, so bili odnesli ptiči. S praznim želodcem se je volkulja Sivka vrnila k reki kot k magnetu, od katerega se ni mogla ločiti.

Naslednjo noč je spet spala na mestu, kjer je bil ležal Kazan in trikrat ga je klicala, ne da bi bila dobila odgovora. Obilna rosa je padla in izbrisala zadnje sledove po njem. In vendar je volkulja Sivka ostala še tri dni na istem mestu.

Četrti dan pa je bila že tako lačna, da je začela glodati mehko vrbo skorjo. Potem pa, ko je šla pit v reko, je zadela z gobcem v enega onih mehkužcev, ki se nahajajo v northlandskih rekah in katerega školjka ima obliko ženskega glavnika. Od tod prihaja njegovo ime.

Privlekla ga je na suho s svojimi šapami in ker se je bila školjka zaprla, jo je zdrobila med zobmi. Meso v njej je bilo

naravnost izborna in začela je iskati druge »glavnike«. Našla jih je dovolj, da je potolažila svojo lakoto. Tako je živela tri nadaljne dni in čakala.

Neko noč pa je nenadoma zadonel po zraku klic, ki jo je čudovito presunil. Dvignila se je in tresoč se po vsem telesu je tekala po pesku semtertja in duhala naprej proti severu in jugu, potem pa proti vzhodu in zahodu. Glavo je imela visoko dvignjeno v zrak in duhala in poslušala je, kakor bi hotela določiti, od katere strani obzorja ji prihaja skrivnostni klic.

Ta klic je prihajal od daleč, od zelo daleč, preko Wilderness. Prihajal je od Sun-Rocka, kjer je bila tako dolgo srečna s Kazanom, od Sun-Rocka, kjer je bila izgubila vid in kjer je tema, ki ji je sedaj tlačila oči prvič, prvič zagrnila trepalnice. Nenadoma se je njena misel v njeni nesreči in obupu usmerila proti temu daljnemu kraju, kjer je prenehalo zanjo solnce sijati na modrem nebu in zvezde in luna v jasni noči. Tam — tako si je mislila — mora gotovo biti Kazan. Todaj pa je vkljub svoji slepoti in lakoti, vkljub vsem oviram, ki so se ji stavile nasproti, in nevarnostim, ki so jo ogrožale, zapustila reko in odpo tovala. Dvesto milj daleč je bil Sun-Rock in proti njemu se je napotila.

(Dalje sledi.)

Botre že sedaj

opozarjamo, da nudi najboljše, okusno in skrbno izgotovljene deške OBLEKE po nižji ceni, kakor druge slabe oblike, le

Drago Schwab, Ljubljana.

Inserati

v 'Slovenu' imajo za našega trgovca in obrtnika velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasov

v 'Slovenu'

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna tudi manj imovitim. Ta način reklame se je izkazal že vedno

najuspešnejši!

ŠENTJANŠKI PREMOG

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo PRODAJNI URAD šentjanškega premogovnika And. Jakli — LJUBLJANA, Krekov trg 10.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga obračajte pozornost na veletrgovino manufakturnega blaga **VILIM PICK**

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26, središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334. kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah in vrlo solidni posrežbi. **NA DEBELO!** **NA DEBELO!**

Ignac Žargi „Pri nizki ceni“ Sv. Petra cesta št. 3

nudi cenj. odjemalcem po globoko znižanih cenah razno damsko, moško in otroško perilo, najnovejšo bluze, damske obleke, perilne, od 140 Din naprej, razne nogavice v vseh barvah, svilene flor-nogavice za dame od 38 Din naprej, dalje velika izbira za gospode in otroke, svilene in pletene samovestnice itd. itd.

Na debelo in drebno

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, Komandit. dr.

Oddelek I. **CENTIVE**

tehničnih naprav industrijskih podjetij in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MINENJA**

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zveze! Zato dobavljamo vse stroje in naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Dobro in poceni

kupijo gg. trgovci moško perilo vseh vrst pri tvornici perila

A. Ražem Co., Ljubljana

žabjak št. 3

Samo na veliko!

Postrežba točna!

TEUDLOFF-KONCERN

JUGOSLAVENSKO D. D.

za promet **armatur, sesalk in strojev**

ZAGREB, Zrinjski trg 1, IV. nadstr.

Parne — vodne — plinske ARMATURE, hidranti vseh vrst sesalk in brizgalk za vse vrste ognje-gasne brizgalne.

Dvigala

ORODJE za čiščenje, NAPRAVE za razkuževanje, GENERATORJE na sesalni plin, material za poljske železnice, grelna telesa po lastnem sistemu **BOGATO ZALOŽENO tvorniško SKLADIŠČE.**

— ZASTOPSTVA V VSEH VEČJIH MESTIH. —

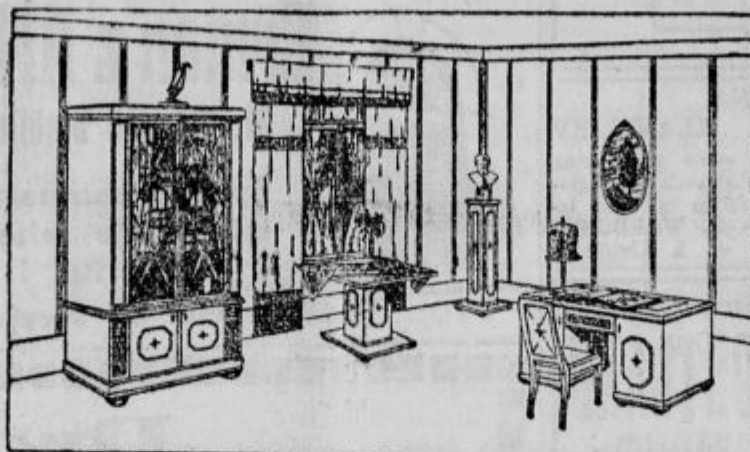
Salda-konti, štracce, blagajniške knjige, amerikanske jurnale, odjemalne knjižice itd.

Književnica K. I. D. v Ljubljani — Kopitarjeva ulica 6/II.

Spalnice, jedilnice, pisarniška oprema itd.

Na obroke!

Zahtevajte cenik!

ERMAN-ARHAR, mizarstvo v St. Vidu nad Ljubljano št. 4.

Anton Koser

uradno koncesionirano podjetje za zgradbo vodovodov, hišne inštalacije in centralne kurjave

Tel. 621 Ljubljana, Aškerčeva ul. 17 Tel. 621

Projektiranje mestnih in občinskih vodovodov in kanalizacija. — Oprema kopalnic, klosetov itd. — Projektiranje in proračuni za vse vrste centralnih kurjav. — Pralnice. — Inženjersko strokovno vodstvo pisarne — Projekti in montiranje vodnih turbin. — Trgovina inštalacijskega materiala in armatur.

Strojno mizarstvo in pogrebno podjetje MATEVŽ GOGALA na Bledu.

Naznanjam, da je ravno kar došlo večje število **KOVINASTIH KRST**. Zaloga vsakovrstnih rakev od priprostih do najfinjših, kakor vseh zraven spadajočih predmetov. — V slučaju potrebe se priporočam. — Z odličnim spoštovanjem **M. Gogala.**

SAROTTI

Trgovci delikates in slaščičarne!

Dospelo je **SAROTTI**-blago:

COKOLADA

Mlečna
Fondant
Gorka
Moka
Lešnikova
Moka zrna
Moka kruhki
Mačji jeziki
za kuho itd.

ČOKOLADA v velikosti po 100, 50, 25 gr., za kuhanje 200 gr. netto teže. Zahtevajte ponudbo, ker so cene povoljne.

BONBONI v zavojih po 1/2, 1/4, 1/8, 1, 1 1/2 kg, kakor tudi razni luksuzni kartoni za darila.

Na debelo!

Več trgovina delikates

Na debelo!

SAROTTI

J. DUČIĆ, ZAGREB

Vlaška ulica 46 a — Telefon 2-73.

SAROTTI

Ilirska posojilnica

Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8/1

sprejema hranilne vloge po 8%.

Večje in stalne vloge do 12%.

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu se priporoča trdka

FRANC CERAR družba z o. z. tovarna slamnikov in klobukov v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4. Popravila se sprejemajo vsako sredo pri Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiral svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. **HAG-generatorjem.**

Kuri z ogljem!

Prospecte in referenca daje

Hugo-Hag

Ljubljana: Telefon 360

Bohorjeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznane prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahtevajte cenik!

Največa udobnost na brodovima Američke Vlade

Svi putnici naći će na brodovima Američke Vlade najveću udobnost. Kabine treće klase su prostrane, udobne, čiste i raskošno nameštene. Pajžljiva posluha. Hrana promjenljiva i u izobilju. Oficiri i momčadnja vode naročitu brigu oko onih, koji prvi put putuju. Redovna plovidba preko Bremena, Santempena i Šerburga, za Newyork. Tražite besplatno kataloge i red vožnje od

UNITED STATES LINES

(JUNAJTED STETS LAJNS)

Beograd, Palata Beogradske Zadrage; Zagreb, Mihanovićeve ulice br. 2 preko od kolodvora; Ljubljana, Dunajska cesta br. 39; Sarajevo, Aleksandrova ulica br. 62

Hranilnica kmečkih občin

v hiši Zadrugne zveze v Ljubljani Dunajska cesta št. 32

Edini pupilarno varen zavod kmečkih občin, kjer nalagajo tudi sodišča in občine denar nedoletnih, skrbijencev, preklicancev, ustanov, ubožnih in drugih javnih zakladov, varščin, zapuščin itd.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše, vezaue vloge po dogovoru. — Za varnost vlog jamči 21 večjih kmečkih občin — ustanoviteljic z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Vložne knjižice vseh drugih denarnih zavodov sprejema hranilnica kot gotov denar in se obrestovanje ne prekine. — Vse davke vlog plača zavod sam. — Spekulacija z vlogami izključena, ker je hranilnično poslovanje v smislu pravil pod nadzorstvom vladnega komisarja.